

<u>Teatis nr</u>	Sisukord	Lehekülj
	I Teave	
	Nõukogu	
2006/C 295 E/01	Nõukogu 18. septembri 2006. aasta ühine seisukoht (EÜ) nr 23/2006, vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 251, eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv juhilubade kohta (uuestisõnastamine) ⁽¹⁾	1
2006/C 295 E/02	Nõukogu 18. septembri 2006. aasta ühine seisukoht (EÜ) nr 24/2006, vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 251, eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu soovitus alaealiste ja inimväärikuse kaitse ning vastulause esitamise õiguse kohta seoses Euroopa audiovisuaalsete ja <i>online</i> -teabe teenuste sektori konkurentsivõimega	48
2006/C 295 E/03	Nõukogu 18. septembri 2006. aasta ühine seisukoht (EÜ) nr 25/2006, vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 251, eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut	57
2006/C 295 E/04	Nõukogu 25. septembri 2006. aasta ühine seisukoht (EÜ) nr 26/2006, vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 251, eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega luuakse ajavahemikuks 2007-2013 programm "Kodanike Euroopa", et edendada Euroopa kodanikuaktiivsust	69

I

(Teave)

NÕUKOGU

NÕUKOGU ÜHINE SEISUKOHT (EÜ) nr 23/2006,

18. september 2006,

eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... direktiiv 2006/.../EÜ juhilubade kohta (uuestisõnastamine)

(2006/C 295 E/01)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 71,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,

pärast konsulteerimist Regioonide Komiteega,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu 29. juuli 1991. aasta direktiivi 91/439/EMÜ juhilubade kohta⁽³⁾ on mitu korda oluliselt muudetud. Nüüd, kui kõnealusesse direktiivi on tehtud uusi muudatusi, on selguse huvides soovitatav kõnealused sätted uuesti sõnastada.
- (2) Juhilubasid käsitlevad eeskirjad on oluline osa ühisest transpordipoliitikast, need aitavad parandada liiklusohutust ning hõlbustavad selliste isikute vaba liikumist, kes asuvad elama muus liikmesriigis kui juhiloa väljastanud liikmesriik. Isikliku transpordi olulisust silmas pidades soodustab vastuvõtva liikmesriigi poolt nõuetekohaselt tunnustatud juhiloa omamine inimeste liikumis- ja asuta-

misvabadust. Vaatamata edusammudele juhiloa eeskirjade ühtlustamisel, on juhilubade uuendamise perioodilisust ja sõidukite alamkategoriaid käsitlevad liikmesriikide eeskirjad märkimisväärselt erinevad; neid eeskirju tuleb ühenduse poliitikate rakendamisele kaasaaitamiseks täielikumalt ühtlustada.

- (3) Direktiivis 91/439/EMÜ ettenähtud võimalus sätestada juhilubade kehtivusaeg siseriiklike sätetega viib olukorran, kus eri liikmesriikides kehtivad erinevad eeskirjad ning liikmesriikides kokku on kasutusel üle 110 erineva juhiloamudeli. See tekitab läbipaistvusega seotud probleeme kodanikele, politseile ja juhilubade haldamise eest vastutavatele ametiasutustele ning põhjustab juhilubade (millest mõned võivad olla isegi aastakümnete tagused) võltsimist.
- (4) Selle vältimiseks, et ühtne Euroopa juhiloamudel ei muutuks lihtsalt üheks lisamudeliks juba kasutusel oleva 110 mudeli kõrval, peaksid liikmesriigid võtma kõik vajalikud meetmed, et väljastada käesolev ühtne mudel kõikidele loaomanikele.
- (5) Käesolev direktiiv ei tohiks piirata enne selle kohaldamiskuupäeva antud või saadud olemasolevaid juhtimisõigusi.

⁽¹⁾ ELT C 112, 30.4.2004, lk 34.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 23. veebruari 2005. aasta arvamus (EL C 304 E, 1.12.2005, lk 202), nõukogu 18. september 2006. aasta ühine seisukoht ja Euroopa Parlamendi ... seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).⁽³⁾ EÜT L 237, 24.8.1991, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1882/2003 (ELT L 284, 31.10.2003, lk 1).

- (6) Juhilubasid tunnustatakse vastastikku. Liikmesriigid peaksid olema suutelised kohaldama käesoleva direktiiviga ettenähtud kehtivusaega piiramata halduskehtivustega juhilubade suhtes, mis on väljastatud teises liikmesriigis ning mille omanik on elanud nende territooriumil üle kahe aasta.
- (7) Uute juhilubade jaoks halduskehtivuse perioodi kehtestamine peaks võimaldama rakendada korrapärase uuendamise ajal uusimaid võltsimisvastaseid meetmeid ja arstlike läbivaatusi või kohaldada teisi liikmesriikide ettenähtud meetmeid.
- (8) Liiklusohutust silmas pidades tuleks ette näha juhilubade väljastamise miinimumnõuded. Sõidueksamite ja loa andmise nõudeid tuleb ühtlustada. Selleks tuleks määratleda veokite juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused ja käitumine, võtta sõidueksami ülesehituses neid mõisteid arvesse ning määratleda uuesti veokite juhtimiseks vajaliku füüsilise ja vaimse sobivuse miinimumnõuded.
- (9) Juhiloa väljastamisel ja korrapäraselt pärast seda tuleks esitada tõend selle kohta, et inimeste või kaupade veoks kasutatavate sõidukite juhid vastavad juhtimiseks vajaliku füüsilise ja vaimse sobivuse miinimumnõuetele. Selline, kooskõlas siseriiklike eeskirjadega toimuv miinimumnõuetele vastavuse kontroll aitab kaasa isikute vabale liikumisele, väldib konkurentsimoonusi ning aitab võtta paremini arvesse selliste sõidukite juhtide erilist vastutust. Liikmesriikidel peaks olema lubatud kehtestada teiste veokite juhtimiseks vajaliku füüsilise ja vaimse sobivuse miinimumnõuetele vastavuse tagatisena arstliku läbivaatuse nõude. Läbipaistvuse huvides peaksid sellised läbivaatused toimuma juhilubade uuendamise ajal ja olema seega määratud kindlaks juhiloa kehtivusajaga.
- (10) Kaherattaliste sõidukite kategooriate ning sõitjate ja kaupade veoks kasutatavate sõidukite kategooriate juhtimisõigusele järk-järgulise juurdepääsu põhimõtet tuleb veelgi tugevdada.
- (11) Liikmesriikidel tuleks siiski lubada kehtestada teatavate sõidukikategooriate juhtimiseks kõrgem vanusepiir, et parandada veelgi liiklusohutust; liikmesriikidel peaks olema erandlikel asjaoludel lubatud kehtestada madalamad vanusepiirid, et võtta arvesse riigisiseseid olusid.
- (12) Kategooriate määratlused peaksid kajastama suuremal määral asjaomaste sõidukite tehnilisi näitajaid ja sõiduki juhtimiseks vajalikke oskusi.
- (13) Mopeedi juhtimiseks vajaliku juhiloa kategooria kehtestamine suurendab eelkõige liiklusohutust kõige nooremate juhtide hulgas, kes statistika järgi osalevad liiklusõnnetustes kõige sagedamini.
- (14) Tuleks vastu võtta erisätted, et parandada liikumispuudega isikute võimalusi sõidukit juhtida.
- (15) Liiklusohutusega seotud põhjustel peaksid liikmesriigid suutma kohaldada juhilubade äravõtmist, peatamist, uuendamist ja tühistamist käsitlevaid siseriiklike sätteid kõigi loaomanike suhtes, kelle alaline elukoht on nende territooriumil.
- (16) Direktiivis 91/439/EMÜ sätestatud juhiloamudel tuleks asendada plastkaardi kujul esineva ühtse mudeliga. Samal ajal tuleb seda juhiloamudelit kohandada seoses mopeedide jaoks uue juhilubade kategooria ning mootorrataste jaoks uue juhilubade kategooria kehtestamisega.
- (17) Plastkaardist juhiloa mudelisse vabatahtlikult mikrokiibi lisamine peaks liikmesriikidel võimaldama parandada veelgi pettusevastase kaitse taset. Liikmesriikidel peaks olema vabadus lisada mikrokiibile riigisiseseid andmeid, tingimusel et see ei takista juurdepääsu ühistele andmetele. Mikrokiibi tehnilised nõuded peaks kindlaks määrama komisjon, keda abistab juhilubade komitee.
- (18) Eksamineerijate teadmiste ja oskuste parandamiseks, juhiloa taotlejate objektiivsema hindamise tagamiseks ja sõidutestide suuremaks ühtlustamiseks tuleks kehtestada eksamineeri ameti omandamise ja koolitusnõuete miinimumnõuded.
- (19) Komisjonil tuleks lubada kohandada I-VI lisa teaduse ja tehnika arenguga.
- (20) Käesoleva direktiivi rakendusmeetmed tuleks vastu võtta kooskõlas nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusega 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvõlutuste kasutamise menetlused ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23. Otsust on muudetud otsusega 2006/512/EÜ (EÜT L 200, 22.7.2006, lk 11).

(21) Kuna käesoleva direktiivi eesmärgid ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning need eesmärgid on oma ulatuse ja toime tõttu paremini saavutatavad ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuselises artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(22) Käesolev direktiiv ei tohiks piirata liikmesriikide kohustusi järgida VII lisa B osas loetletud direktiivide siseriiklikku õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevi,

Artikkel 2

Vastastikune tunnustamine

1. Liikmesriikide väljastatud juhilubasid tunnustatakse vastastikku.

2. Kui sellise kehtiva riigisisese juhiloa omanik, mille suhtes ei kohaldata artikli 7 lõikes 2 esitatud halduskehtivuse perioode, asub elama muus kui juhiloa väljastanud liikmesriigis, võib vastuvõttev liikmesriik kohaldada juhiloa suhtes nimetatud artiklis esitatud halduskehtivuse perioode, uuendades juhiluba kahe aasta jooksul alates kuupäevast, mil juhiloa omanik asus alaliselt elama tema territooriumile.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 3

Artikkel 1

Juhiloamudel

1. Liikmesriigid võtavad kasutusele I lisan esitatud ühenduse mudelil põhineva riigisisese juhiloa vastavalt käesoleva direktiivi sätetele. Ühenduse juhiloamudeli esiküljel oleval embleemil peab olema juhiloa väljastava liikmesriigi tunnusmärk.

2. Ilma et see piiraks andmekaitse-eeskirjade kohaldamist, võivad liikmesriigid lisada juhiloale andmekandja (mikrokiibi) niipea, kui komisjon on vastavalt artikli 9 lõikes 2 osutatud menetlusele kehtestanud I lisan toodud mikrokiipi käsitlevad nõuded. Nende nõuetega nähakse ette EÜ tüübikinnitus, mis antakse ainult siis, kui suudetakse tõendada suutlikkust seista vastu andmete võltsimis- või muutmiskatsetele.

3. Mikrokiip sisaldab I lisan määratletud ühtlustatud juhiloa andmeid.

Pärast komisjoniga konsulteerimist võivad liikmesriigid salvestada mikrokiibile lisateavet, tingimusel et see ei takista mingil viisil käesoleva direktiivi rakendamist.

Komisjon võib vastavalt artikli 9 lõikes 2 osutatud menetlusele kohandada I lisa hilisema koostalitlusvõime tagamiseks.

4. Komisjoni nõusolekul võivad liikmesriigid teha I lisan esitatud mudelisse juhilubade elektrooniliseks andmetöötluseks vajalikke korrektsioone.

Võltsimisvastased meetmed

1. Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud meetmed juhilubade, sealhulgas enne käesoleva direktiivi jõustumist väljastatud juhiloamudelite võltsimisrisiki vältimiseks. Nad teatavad kõnealustest meetmetest komisjonile.

2. I lisan esitatud juhiloa valmistamiseks kasutatud materjal peab olema muudetud võltsimiskindlaks, kasutades komisjoni poolt kooskõlas artiklis 9 lõikes 2 osutatud menetlusega sätestatavaid spetsifikatsioone. Liikmesriigid võivad kasutusele võtta täiendavaid turvaelemente.

3. Liikmesriigid tagavad, et hiljemalt ... (*) kohaldamiskuupäevast vastavad kõik väljastatud või kasutusel olevad juhiload käesoleva direktiivi nõuetele.

Artikkel 4

Kategooriad, mõisted ja vanuse alampiirid

1. Artiklis 1 sätestatud juhiluba annab õiguse juhtida allpool määratletud kategooriate mootorsõidukeid. Juhiloa võib väljastada alates iga kategooria jaoks määratletud vanuse alampiirist. "Mootorsõiduk" on igasugune teel oma jõuallika abil iseliikuv sõiduk, välja arvatud rööbassõiduk.

(*) 26. aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumise kuupäeva.

2. Mopeedid

ii) mootorrattad, mille võimsus ületab 15 kW

AM-kategooria

— Vanuse alampiir traikide puhul, mille võimsus ületab 15 kW, on 21 aastat.

— Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/24/EÜ (kahe- või kolmerattaliste mootorsõidukite tüübikinnituse kohta ja tunnistatakse kehtetuks Nõukogu direktiiv 92/61/EMÜ)⁽¹⁾ artikli 1 lõike 2 punktis a määratletud kahe- või kolmerattalised sõidukid valmistajakiirusega kuni 45 km/h (välja arvatud sõidukid valmistajakiirusega kuni 25 km/h) ning direktiivi 2002/24/EÜ artikli 1 lõike 3 punktis a määratletud kerged neljarattalised sõidukid.

— Vanuse alampiir AM-kategooria puhul on 16 aastat.

3. Mootorrattad (külghaagisega või ilma) ja traikid:

— *mootorratas* — direktiivi 2002/24/EÜ artikli 1 lõike 2 punktis b määratletud kahe- või kolmerattalised sõidukid (külghaagisega või ilma);

— *traik* — direktiivi 2002/24/EÜ artikli 1 lõike 2 punktis c määratletud kolme sümmeetriliselt paikneva rattaga sõiduk.

a) A1-kategooria:

— mootorrattad, mille silindrite töömaht ei ületa 125 cm³, mille võimsus on kuni 11 kW ja mille võimsuse/massi suhe ei ületa 0,1 kW/kg;

— traikid, mille võimsus on kuni 15 kW;

— vanuse alampiir A1-kategooria puhul on 16 aastat;

b) A2-kategooria:

— mootorrattad, mille võimsus ei ületa 35 kW ja mille võimsuse/massi suhe ei ületa 0,2 kW/kg ja mis ei ole ümber ehitatud sõidukist, mille võimsus on vähemalt kaks korda nii suur;

— vanuse alampiir A2-kategooria puhul on 18 aastat;

c) A-kategooria:

i) mootorrattad

— Vanuse alampiir A-kategooria puhul on 20 aastat. Selle kategooria mootorrattaste juhtimise õiguse saamiseks nõutakse mootorrattaste juhtimise kogemust vähemalt kahe aasta jooksul A2-kategooria sõiduki juhiloa alusel. Eelneva kogemuse nõudest võidakse loobuda, kui juhiloa taotleja on vähemalt 24-aastane.

4. Veokid:

— *veok* — mistahes mootorsõiduk, mida tavaliselt kasutatakse sõitjate ja kaupade vedamiseks teel või sõitjate ja kaupade vedamiseks kasutatavate sõidukite transportimiseks teel. See mõiste hõlmab trolle, s.t elektrikontaktliiniga ühendatud sõidukeid, mis ei ole rööbassõidukid. See mõiste ei hõlma põllumajandus- või metsatraktoreid;

— *põllumajandus- või metsatraktor* — igasugune ratastel või roomikutel liikuv mootorsõiduk, millel on vähemalt kaks telge ja mille tähtsaim omadus on veojõud ning mis on konkreetselt ette nähtud vedama, lükkama, kandma või kasutama teatavaid põllumajanduses või metsanduses kasutatavaid tööriistu, masinaid või haagiseid ja mille puhul on sõitjate või kaupade vedu teel või sõitjate või kaupade veoks kasutatavate sõidukite vedamine teel teisejärguline ülesanne;

a) B1-kategooria:

— direktiivi 2002/24/EÜ artikli 1 lõike 3 punktis b määratletud nelirattad;

— vanuse alampiir B1-kategooria puhul on 16 aastat;

— B1-kategooria on vabatahtlik; liikmesriikides, kus selle kategooria sõidukite juhiloa ei kehtestata, nõutakse selliste sõidukite juhtimiseks B-kategooria sõiduki juhiloa.

b) B-kategooria:

veokid, mille lubatud täismass ei ületa 3 500 kg ja mis on kavandatud ja valmistatud vedama lisaks juhile veel kuni kaheksat sõitjat; selle kategooria veokeid võib ühendada haagisega, mille lubatud täismass ei ületa 750 kg.

Ilma et see piiraks asjaomaste sõidukite tüübikinnituse eeskirjade kohaldamist, võib selle kategooria veokeid ühendada haagisega, mille lubatud täismass ületab 750 kg, tingimusel et sellise autorongi lubatud täismass kokku ei ületa 4 250 kg. Kui selline autorong ületab 3 500 kg, nõuavad liikmesriigid vastavalt V lisa sätetele, et sellise ühendi juhtimise õigus saadakse pärast seda, kui:

— koolitus on läbi viidud või

— oskuste ja käitumise eksam on sooritatud.

⁽¹⁾ EÜT L 124, 9.5.2002, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni direktiiviga 2005/30/EÜ (ELT L 106, 27.4.2005, lk 17).

Liikmesriigid võivad samuti nõuda nii koolituse läbimist kui ka oskuste ja käitumise eksami sooritamist.

Liikmesriigid teevad sellise autorongi juhtimise õiguse kohta juhiloale märke asjakohase ühenduse koodi abil.

Vanuse alampiir B-kategooria puhul on 18 aastat;

c) BE-kategooria:

— ilma et see piiraks asjaomaste sõidukite tüübikinnituse eeskirjade kohaldamist, on autorongide korral, mis koosnevad B-kategooria vedukist ning haagisest või poolhaagisest, kui haagise või poolhaagise lubatud täismass ei ületa 3 500 kg;

— vanuse alampiir BE-kategooria puhul 18 aastat;

d) C1-kategooria:

muud kui D1- või D-kategooria veokid, mille lubatud täismass on üle 3 500 kg, kuid mitte üle 7 500 kg, ning mis on kavandatud ja valmistatud vedama lisaks juhile veel kuni kaheksat sõitjat; selle kategooria veokeid võib ühendada haagisega, mille lubatud täismass ei ületa 750 kg;

e) C1E-kategooria:

— ilma et see piiraks asjaomaste sõidukite tüübikinnituse eeskirjade kohaldamist, on autorongide korral, mis koosnevad C1-kategooria vedukist ning selle haagisest või poolhaagisest, mille lubatud täismass ületab 750 kg, tingimusel et veduki ja haagise või poolhaagise lubatud täismass kokku ei ületa 12 000 kg;

— ilma et see piiraks asjaomaste sõidukite tüübikinnituse eeskirjade kohaldamist, on autorongide korral, mis koosnevad B-kategooria vedukist ning selle haagisest või poolhaagisest, mille lubatud täismass ületab 3 500 kg, tingimusel et veduki ja haagise või poolhaagise lubatud täismass kokku ei ületa 12 000 kg;

— vanuse alampiir C1- ja C1E-kategooria puhul 18 aastat, ilma et see piiraks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. juuli 2003. aasta direktiivis 2003/59/EÜ (sõitjate- või kaubaveol kasutatavate teatavate maanteesõidukite juhtide alus- ja jätkuõppe kohta muudetud nõukogu määrusega (EMÜ) nr 3820/85 ja Nõukogu direktiiv 91/439/EMÜ ja tunnistatakse kehtetuks Nõukogu direktiiv 76/914/EMÜ)⁽¹⁾ esitatud selliste sõidukite juhtimist käsitlevate sätete kohaldamist;

f) C-kategooria:

muud kui D1- või D-kategooria veokid, mille lubatud täismass on üle 3 500 kg ning mis on kavandatud ja valmistatud vedama lisaks juhile veel kuni kaheksat sõitjat; selle kategooria veokeid võib ühendada haagisega, mille lubatud täismass ei ületa 750 kg;

g) CE-kategooria:

— ilma et see piiraks asjaomaste sõidukite tüübikinnituse eeskirjade kohaldamist, on autorongide korral, mis koosnevad C-kategooria vedukist ja selle haagisest või poolhaagisest, mille lubatud täismass ületab 750 kg;

— vanuse alampiir C- ja CE-kategooria puhul 21 aastat, ilma et see piiraks direktiivis 2003/59/EÜ esitatud selliste sõidukite juhtimist käsitlevate sätete kohaldamist;

h) D1-kategooria:

veokid, mis on kavandatud ja valmistatud vedama lisaks juhile veel kuni 16 sõitjat ning mille pikkus ei ületa 8 m; selle kategooria veokeid võib ühendada haagisega, mille lubatud täismass ei ületa 750 kg;

i) D1E-kategooria:

— ilma et see piiraks asjaomaste sõidukite tüübikinnituse eeskirjade kohaldamist, on autorongi korral, mis koosnevad D1-kategooria vedukist ja selle haagisest, mille lubatud täismass on üle 750 kg;

— vanuse alampiir D1- ja D1E-kategooria puhul 21 aastat, ilma et see piiraks direktiivis 2003/59/EÜ esitatud selliste sõidukite juhtimist käsitlevate sätete kohaldamist;

j) D-kategooria:

veokeid, mis on kavandatud ja valmistatud vedama lisaks juhile rohkem kui kaheksat sõitjat, ja veokeid, mida võib juhtida D-kategooria sõidukite juhiloaga, võib ühendada haagisega, mille lubatud täismass ei ületa 750 kg;

k) DE-kategooria:

— ilma et see piiraks asjaomaste sõidukite tüübikinnituse eeskirjade kohaldamist, on autorongide korral, mis koosnevad D-kategooria vedukist ja selle haagisest, mille lubatud täismass on üle 750 kg;

⁽¹⁾ ELT L 226, 10.9.2003, lk 4. Direktiivi on muudetud nõukogu direktiiviga 2004/66/EÜ (ELT L 168, 1.5.2004, lk 35).

— vanuse alampiir D- ja DE-kategooria puhul 24 aastat, ilma et see piiraks direktiivis 2003/59/EÜ esitatud selliste sõidukite juhtimist käsitlevate sätete kohaldamist.

Artikkel 5

Tingimused ja piirangud

5. Liikmesriigid võivad komisjoni nõusolekul käesoleva artikli kohaldamisalast välja jätta teatavad eri liiki mootorsõidukid, näiteks puuetega inimeste erisõidukid.

1. Juhiloas märgitakse, millistel tingimustel loomanik tohib sõidukit juhtida.

Liikmesriigid võivad käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jätta sõidukid, mida kasutatakse relva- ja tsiviilkaitsejõudude poolt või nende kontrolli all.

2. Kui liikumispuude tõttu on lubatud ainult teatavat liiki või kohandatud sõiduki juhtimine, tuleb artiklis 7 ettenähtud oskuste ja käitumise eksam sooritada sellisel sõidukil.

6. Liikmesriigid võivad juhiloa väljastamiseks vajalikku vanuse alampiiri tõsta või alandada järgmiselt:

Artikkel 6

a) AM-kategooria puhul alandada alampiiri kuni 14. eluaastani või tõsta kuni 18. eluaastani;

b) B1-kategooria puhul tõsta alampiiri kuni 18. eluaastani;

c) A1-kategooria puhul tõsta alampiiri kuni 17. või 18. eluaastani:

— kui A1-kategooria vanuse alampiiri ja A2-kategooria vanuse alampiiri vaheline erinevus on kaks aastat ning

— juhiloa taotleja suhtes kehtib nõue omada vähemalt kaheaastast A2-kategooria mootorrataste juhtimiskogemust, enne kui talle saab anda A-kategooria mootorrataste juhtimise õiguse, nagu on osutatud artikli 4 lõike 3 punkti c alapunktis i;

d) võib B- ja BE-kategooria puhul alandada alampiiri kuni 17. eluaastani.

Liikmesriigid võivad alandada alampiiri C-kategooria puhul 18. eluaastani ja D-kategooria puhul 21. eluaastani järgmiste sõidukite korral:

a) tuletõrjeteenistuste ning korrakaitseorganite kasutatavad sõidukid;

b) sõidukid, millega tehakse remondi või hoolduse eesmärgil teekatsetusi.

Lõigetes 2-4 esitatud alampiirist noorematele isikutele väljastatud juhiloa kehtivad kuni juhiloa omaniku lõigetes 2-4 esitatud vanusesse jõudmiseni üksnes loa väljastanud liikmesriigi territooriumil.

Liikmesriigid võivad tunnustada lõigetes 2-4 esitatud vanuse alampiirist noorematele juhtidele väljastatud juhilubade kehtivust oma territooriumil.

Juhtimisõiguse järkjärguline omandamine ja kategooriate vastavus

1. Juhiluba väljastatakse järgmistel tingimustel:

a) C1-, C-, D1- ja D-kategooria sõiduki juhiluba väljastatakse ainult nendele sõidukijuhtidele, kellel on juba õigus juhtida B-kategooria sõidukeid;

b) BE-, C1E-, CE, D1E- ja DE-kategooria sõiduki juhiluba väljastatakse ainult nendele sõidukijuhtidele, kellel on juba õigus juhtida vastavalt B-, C1-, C-, D1- ja D-kategooria sõidukeid.

2. Juhiloa kehtivus määratakse kindlaks järgmiselt:

a) C1E-, CE-, D1E- või DE-kategooriate juhiluba on kehtiv BE-kategooria autorongide jaoks;

b) CE-kategooria sõiduki juhiluba kehtib ka DE-kategooria puhul, kui juhiloa omanikul on õigus juhtida D-kategooria sõidukeid;

c) CE- ja DE-kategooriate sõiduki juhiluba kehtib ka vastavalt C1E- ja D1E-kategooriate autorongide jaoks;

d) mis tahes kategooria sõiduki juhiluba kehtib ka AM-kategooria jaoks. Oma territooriumil väljastatud juhilubade puhul võivad liikmesriigid AM-kategooria puhul piirata vastavuse A1-, A2- ja A-kategooriale, kui kõnealune liikmesriik kehtestab AM-kategooria sõiduki juhiloa saamise tingimuseks praktilise eksami sooritamise;

e) A2-kategooria sõiduki juhiluba kehtib ka A1-kategooria jaoks;

f) A-, B-, C- ja D-kategooriate sõiduki juhiluba kehtib ka vastavalt A1-, A2-, B1-, C1- ja D1- kategooriate jaoks.

3. Liikmesriigid võivad oma territooriumil lubada järgmisi vastavusi:

- a) traikide jaoks B-kategooria sõiduki juhiluba; kui traiki võimsus ületab 15 kW, peab B-kategooria sõiduki juhiloa omanik olema vähemalt 21-aastane;
- b) A1-kategooria mootorrataste jaoks B-kategooria sõiduki juhiluba.

Kuna see lõige kehtib ainult liikmesriikide oma territooriumil, ei osuta liikmesriigid juhiloal selle omaniku õigusele juhtida neid sõidukeid.

4. Liikmesriigid võivad pärast komisjoniga konsulteerimist lubada oma territooriumil juhtida:

- a) D1-kategooria sõidukeid, mille lubatud täismass on 3 500 kg (võtmata arvesse puuetega sõitjate veoks ettenähtud spetsiaalseid seadmeid), kui loaomanik on üle 21 aasta vana ja tal on vähemalt kaks aastat olnud B-kategooria sõiduki juhiluba, tingimusel et neid sõidukeid kasutavad mittetulunduslikud asutused ühiskondlikel eesmärkidel ning sõidukijuht osutab teenuseid vabatahtlikult;
- b) sõidukeid, mille lubatud täismass ületab 3 500 kg, kui loaomanik on üle 21 aasta vana ja tal on vähemalt kaks aastat olnud B-kategooria sõiduki juhiluba, tingimusel et sõidukid on peamiselt ette nähtud koolitus- või vaba aja veetmise piirkonnas kohapeal kasutamiseks ning neid kasutavad mittetulunduslikud asutused ühiskondlikel eesmärkidel ja neid on muudetud nii, et neid ei saa kasutada rohkem kui üheksa inimese või muude kui nende kasutuse seisukohast tingimata vajalike kaupade veoks.

Artikkel 7

Juhiloa väljaandmine, kehtivus ja uuendamine

1. Juhiluba väljastatakse ainult neile taotlejatele:

- a) kes on sooritanud oskuste ja käitumise eksami ja teooriaeksami ning kelle tervislik seisund vastab nõuetele II ja III lisa sätete kohaselt;
- b) kes on sooritanud üksnes AM-kategooria teooriaeksami — liikmesriigid võivad taotlejatelt nõuda oskuste ja käitumise eksami sooritamist ja arstliku läbivaatuse tegemist.

Selle kategooria kolm- ja nelirataste puhul võivad liikmesriigid kehtestada eraldi oskuste ja käitumise eksami. AM-

kategooria sõidukite eristamiseks võib juhiloale kanda sise-riikliku koodi;

- c) kes on A2- või A-kategooria puhul, tingimusel et neil on vähemalt kahe aastane vastavalt A1- või A2-kategooria mootorrataste juhtimise kogemus, nad on sooritanud ainult oskuste ja käitumise eksami või läbinud VI lisas esitatud koolituse;
- d) kes on läbinud koolituse või sooritanud oskuste ja käitumise eksami või kes on B-kategooria puhul läbinud koolituse või sooritanud V lisas esitatud oskuste ja käitumise eksami artikli 4 lõike 4 punkti b teises lõigus määratletud autorongi juhtimiseks;

- e) kelle alaline elukoht on juhiloa väljastava liikmesriigi territooriumil või kes suudab tõendada, et ta on seal õppinud vähemalt kuus kuud.

2. a) Liikmesriikide poolt alates ... (*) väljastatud AM-, A1-, A2-, A-, B-, B1- ja BE-kategooria sõiduki juhilubade halduskehtivus on 10 aastat.

Liikmesriik võib väljastada selliseid juhilubasid halduskehtivusega kuni 15 aastat.

- b) Liikmesriikide poolt alates ... (*) väljastatud C-, CE- C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria sõiduki juhilubade halduskehtivus on 5 aastat.

- c) Juhiloa uuendamisega võib kaasnedu uue halduskehtivuse perioodi algus teise kategooria või teiste kategooriate jaoks, millesse kuuluvaid sõidukeid on juhiloa omanikul õigus juhtida, kui see on kooskõlas käesolevas direktiivis sätestatud tingimustega.

- d) Artiklis 1 ettenähtud mikrokiibi olemasolu ei ole juhiloa kehtivuse eeldus. Mikrokiibi kadumine, loetamatuks või mis tahes muul viisil kasutuskõlbatuks muutumine ei mõjuta dokumendi kehtivust.

3. Juhiloa uuendamisel halduskehtivuse lõppemise tõttu kohaldatakse järgmisi nõudeid:

- a) C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E- kategooria sõiduki juhilubade puhul on III lisas ettenähtud juhtimiseks vajaliku füüsilise ja vaimse sobivuse miinimumnõuded jätkuvalt täidetud; ja
- b) taotleja alaline elukoht on juhiloa väljastava liikmesriigi territooriumil või taotleja peab tõendama, et ta on seal õppinud vähemalt kuus kuud.

Liikmesriigid võivad A-, A1-, A2-, AM, B-, B1- ja BE-kategooria sõiduki juhilubade pikendamisel nõuda III lisas ettenähtud juhtimiseks vajaliku füüsilise ja vaimse sobivuse miinimumnõuete põhineva eksami sooritamist.

(*) Kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeva.

Liikmesriigid võivad piirata algajatele juhtidele väljastatud mis tahes kategooria sõiduki juhilubade halduskehtivust, nagu see on sätestatud lõikes 2, kohaldamaks selliste juhtide suhtes konkreetseid meetmeid, mille eesmärk on liiklusohutuse parandamine.

Liikmesriigid võivad piirata algajatele juhtidele väljastatud C- ja D-kategooria sõiduki juhilubade halduskehtivust kolmele aastale, kohaldamaks selliste juhtide suhtes konkreetseid meetmeid, et parandada nende liiklusohutust.

Liikmesriigid võivad piirata mis tahes kategooria sõidukite konkreetsete juhilubade halduskehtivust, nagu see on sätestatud lõikes 2, kui peetakse vajalikuks kohaldada suurema sagedusega arstlikke läbivaatusi või muid konkreetseid meetmeid, nt täiendkursusi. Lühendatud halduskehtivust võib kohaldada ainult juhiloa uuendamisel.

Liikmesriigid võivad lühendada oma territooriumil elavate üle 50-aastaste sõidukijuhtide juhilubade halduskehtivust, nagu see on sätestatud lõikes 2, et kohaldada suurema sagedusega arstlikke läbivaatusi või muid konkreetseid meetmeid, nt täiendkursusi. Lühendatud halduskehtivust võib kohaldada ainult juhiloa uuendamisel.

4. Ilma et see piiraks kriminaalõiguse ja korrakaitse alaste siseriiklike õigusaktide kohaldamist, võivad liikmesriigid pärast komisjoniga konsulteerimist kohaldada juhilubade väljastamise suhtes oma siseriiklike eeskirju, mis vastavad muudele kui käesolevas direktiivis nimetatud tingimustele.

5. a) Igal isikul võib olla ainult üks juhiluba;

b) Liikmesriik keeldub juhiloa väljastamisest, kui ta teeb kindlaks, et taotleja juba omab juhiluba;

c) Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed vastavalt punktile b. Juhiloa väljastamise, asendamise, uuendamise või vahetamisega seotud vajalikud meetmed hõlmavad kindlakstegemist teiste liikmesriikide kaudu, kui on alust kahtlustada, et taotleja juba omab teist juhiluba;

d) Punkti b kohaste kontrollide hõlbustamiseks kasutavad liikmesriigid loodavat ELi juhilubade võrgustikku.

Ilma et see piiraks artikli 2 kohaldamist, võtavad juhiloa väljastavad liikmesriigid kõik vajalikud meetmed tagamaks, et taotleja täidab käesoleva artikli lõikes 1 osutatud nõudeid, ning kohaldavad juhtimisõiguse tühistamisel või äravõtmisel siseriiklike sätteid, kui tehakse kindlaks, et luba on välja antud ilma, et nõuded oleks täidetud.

Artikkel 8

Teaduse ja tehnika arenguga kohandamine

Muudatused, mis on vajalikud I–VI lisa kohandamiseks teaduse ja tehnika arenguga, võetakse vastu artikli 9 lõikes 2 osutatud korras.

Artikkel 9

Komitee

1. Komisjoni abistab juhilubade komitee, edaspidi "komitee".

2. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 5 ja 7, võttes arvesse otsuse artiklis 8 sätestatud.

Otsuse 1999/468/EÜ artikli 5 lõikes 6 sätestatud tähtjaks sätestatakse kolm kuud.

3. Komitee võtab vastu oma töökorra.

Artikkel 10

Eksamineerijad

Käesoleva direktiivi jõustumisest peavad sõidueksami vastuvõtjad vastama IV lisas esitatud miinimumnõuetele.

Enne ... (*) sõidueksami vastuvõtjatena juba töötavad isikud peavad ainult tõendama oma kvalifikatsiooninõuete täitmist ning osalema korrapäraselt koolitustel.

Artikkel 11

Juhilubade väljavahetamist, äravõtmist, asendamist ja tunnustamist käsitlevad eri sätted

1. Kui ühe liikmesriigi väljastatud kehtiva riigisisese juhiloa omanik on asunud alaliselt elama teises liikmesriigis, võib ta taotleda juhiloa vahetamist samaväärse juhiloa vastu. Luba vahetav liikmesriik peab kontrollima, millise kategooria jaoks esitatud juhiluba veel kehtib.

2. Kui kriminaalõiguse ja korrakaitsealaste õigusaktide territoriaalsuse põhimõttest ei tulene teisiti, võib teises liikmesriigis väljastatud juhiloa omaniku alalise elukoha liikmesriik tema suhtes kohaldada sõidukijuhtimise õiguse piiramist, peatamist, äravõtmist või tühistamist käsitlevaid siseriiklike sätteid ja vajaduse korral selleks juhiloa välja vahetada.

(*) Kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeva.

3. Juhiluba välja vahetav liikmesriik tagastab endise juhiloa selle väljastanud liikmesriigile ja põhjendab oma tegu.

4. Liikmesriik keeldub juhiloa väljastamisest taotlejale, kelle juhiluba on teises liikmesriigis piiratud, peatatud või ära võetud.

Liikmesriik keeldub tunnustamast ükskõik millise teises liikmesriigis väljastatud juhiloa kehtivust sellise isiku puhul, kelle juhiluba on nimetatud teise liikmesriigi territooriumil piiratud, peatatud või ära võetud.

Liikmesriik võib keelduda juhiloa väljastamisest ka taotlejale, kelle juhiluba on teises liikmesriigis kehtetuks tunnistatud.

5. Kaotatud või varastatud juhiloa asendavad ainult loaomaniku alalise elukoha liikmesriigi pädevad asutused; need asutused asendavad juhiloa olemasoleva teabe või vajaduse korral algse juhiloa väljastanud liikmesriigi pädevate asutuste tõenduse alusel.

6. Kui liikmesriik vahetab kolmanda riigi väljastatud juhiloa ühenduse mudeljuhiloa vastu, tehakse sellise vahetuse kohta märke ühenduse mudeljuhiloal, samuti juhiloa võimalikud hili-semad uuendused või asendused.

Selline vahetamine võib toimuda üksnes juhul, kui kolmanda riigi väljastatud juhiluba loovutatakse vahetust sooritava liikmesriigi pädevatele asutustele. Kui selle juhiloa omanik asub alaliselt elama teises liikmesriigis, ei pea kõnealune liikmesriik kohaldama artiklis 2 sätestatud vastastikuse tunnustamise põhimõtet.

Artikkel 12

Alaline elukoht

Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab "alaline elukoht" kohta, kus isik tavaliselt elab iga kalendriaasta jooksul vähemalt 185 päeva seoses isiklike ja tööalaste sidemetega või, kui tööalased sidemed puuduvad, seoses isiklike sidemetega, millest ilmneb nimetatud isiku märkimisväärne seos tema elukohaga.

Kui isiku tööalased ja isiklikud sidemed on eri kohtades ja ta elab seetõttu järgemööda kahes või enamas liikmesriigis asuvates eri kohtades, loetakse tema alaliseks elukohaks tema isiklike sidemetega seotud kohta, kui ta sinna korrapäraselt tagasi pöördub. Viimati nimetatud tingimus ei pea olema

täidetud, kui isik elab liikmesriigis kindla kestusega ülesande täitmiseks. Koolis või ülikoolis õppimine ei tähenda alalise elukoha muutust.

Artikkel 13

Ühenduse ja kolmandate riikide juhiloamudelite vastavus

1. Komisjoni nõusolekul kehtestavad liikmesriigid enne käesoleva direktiivi rakendamist väljastatud juhilubade ja artiklis 4 määratletud kategooriate vastavuse.

Pärast komisjoniga konsulteerimist võivad liikmesriigid teha oma siseriiklikesse õigusaktidesse artikli 11 lõigete 4, 5 ja 6 sätete rakendamiseks vajalikke korrektsioone.

2. Enne ... (*) antud mis tahes juhtimisõigust ei võeta ära ning nende suhtes ei kohaldata kuidagi käesoleva direktiivi sätteid.

Artikkel 14

Läbivaatamine

Komisjon esitab aruande käesoleva direktiivi rakendamise, sealhulgas direktiivi rakendamisest liiklusohutusele avaldunud mõju kohta mitte varem ... (**).

Artikkel 15

Vastastikune abi

Liikmesriigid abistavad üksteist käesoleva direktiivi rakendamisel ja vahetavad teavet nende juhilubade kohta, mille nad on väljastanud, välja vahetanud, asendanud, uuendanud või ära võtnud. Liikmesriigid kasutavad selleks loodavat ELi juhilubade võrgustikku.

Artikkel 16

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad hiljemalt ... (***) artikli 1 lõike 1, artikli 3, artikli 4 lõigete 1, 2 ja 3 ning lõike 4 punktide b-k, artikli 6 lõike 1, lõike 2 punktide a, c, d ja e, artikli 7 lõike 1 punktide b, c ja d ning lõigete 2, 3 ja 5, artikli 8, artikli 10, artikli 13, artikli 14, artikli 15, I lisa punkti 2, II lisa A1-, A2- ja A-kategooriat käsitleva punkti 5.2 ja IV, V ja VI lisa järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid. Nad edastavad kõnealuste sätete teksti viivitamata komisjonile.

(*) Kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeva.

(**) Üksteist aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeva.

(***) Neli aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeva.

2. Liikmesriigid kohaldavad neid sätteid alates ... (*).

3. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende käesolevale direktiivile. Liikmesriigid lisavad ka märke selle kohta, et kehtivate õigusnormide viiteid kehtetuks tunnistatud direktiividele tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi ja sõnastuse näevad ette liikmesriigid.

4. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 17

Kehtetukstunnistamine

Direktiiv 91/439/EMÜ tunnistatakse kehtetuks alates ... (*), ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi seoses VII lisa B osas osutatud tähtpäevadega, mis puudutavad direktiivi ülevõtmist siseriiklikku õigusesse.

Direktiivi 91/439/EMÜ artikli 2 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks (**)

Viiteid kehtetukstunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale direktiivile ja neid tuleks lugeda vastavalt VIII lisas toodud vastavustabelile.

Artikkel 18

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikli 2 lõiget 1, artiklit 5, artikli 6 lõike 2 punkti b, artikli 7 lõike 1 punkti a, artiklit 9, artikli 11 lõikeid 1, 3, 4, 5 ja 6, artiklit 12 ning I, II ja III lisa kohaldatakse alates ... (**).

Artikkel 19

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

...

Euroopa Parlamendi nimel
president

...

Nõukogu nimel
eesistuja

...

(*) Kuus aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeva.

(**) Käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeval.

(***) Kaks aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeva.

I LISA

SÄTTED ÜHENDUSE JUHILOAMUDELI KOHTA

1. Ühenduse juhiloamudeli kaardi füüsilised omadused vastavad ISO 7810 ja ISO 7816-1 standarditele.

Kaart valmistatakse polükarbonaadist.

Meetodid, millega kontrollitakse juhilubade omadusi, et kinnitada nende vastavust rahvusvahelisele standardile, vastavad ISO 10373 standardile.

2. Juhilubade füüsiline turvalisus

Juhilubade füüsilist turvalisust ohustavad:

- võltskaartide valmistamine: luuakse asjakohase dokumendiga väga sarnane uus kaart kas täiesti iseseisva objektina või originaaldokumenti kopeerides;
- oluline muutmine: muudetakse originaaldokumendi olemust, näiteks mõnesid sellele trükitud andmeid.

Üldine turvalisus sõltub süsteemist tervikuna, mis hõlmab taotlusmenetlust, andmete edastamist, kaardi valmistamiseks kasutatud materjali, trükitehnikat, minimaalset hulka erinevaid turvaelemente ja isikustamisprotsessi.

- a) Juhilubade materjal muudetakse võltsimiskindlaks järgmiste tehnikate abil (kohustuslikud turvaelemendid):

- kaardi materjal on UV-kindel;
- taustaturvamuster, mis on tänu mitmevärvilise turvalise trükivärviga iiristrüki ning positiivse ja negatiivse giljoštrüki kasutamisele kaitstud võltsimise eest skaneerimise, trükkimise või kopeerimise teel. Muster ei moodustu põhivärvidest (CMYK: tsüaan, magenta, kollane, must), sellel peab olema vähemalt kahevärviline kompleksne struktuur ja mikrokiri;
- optiliselt muutuvad kujundid, mis pakuvad asjakohast kaitset kopeerimise ja foto võltsimise vastu;
- lasergraveerimine;
- foto jaoks ettenähtud alal peaksid taustaturvamuster ja foto vähemalt selle serval kattuma (hajuv muster).

- b) Lisaks sellele muudetakse juhilubade materjal võltsimiskindlaks, kasutades vähemalt kolme järgnevat tehnikat (täiendavad turvaelemendid):

- värvimuutvad tindid*,
- termokromaatiline värv*,
- spetsiaalsed hologrammid*,
- muutuvad laserkujundid*,
- nähtav ja läbipaistev ultravioletne fluorestseeriv värv,
- pärlmuttertrükivärv,
- digitaalne vesimärk taustal,
- infrapunased või fosforestseeruvad värvised,
- kombinatavad märgid, sümbolid või mustrid*.

- c) Liikmesriigid võivad kasutusele võtta täiendavaid turvaelemente. Üldiselt tuleks eelistada tärniga märgitud tehnikaid, kuna need võimaldavad õiguskaitseametnikel kontrollida kaardi ehtsust erivahenditeta.

3. Juhiloal on kaks külge.

Esiküljel on:

- a) suures kirjas sõna "juhiluba" loa välja andnud liikmesriigi keeles või keeltes;
- b) juhiloa väljaandnud liikmesriigi nimi (ei ole kohustuslik);

c) juhiloa välja andnud liikmesriigi tunnusmärk negatiivina sinises riskülükis ja ümbritsetuna kaheteistkümnest kollasest tähest; tunnusmärgid on järgmised:

- B: Belgia
- CZ: Tšehhi Vabariik
- DK: Taani
- D: Saksamaa
- EST: Eesti
- GR: Kreeka
- E: Hispaania
- F: Prantsusmaa
- IRL: Iirimaa
- I: Itaalia
- CY: Küpros
- LV: Läti
- LT: Leedu
- L: Luksemburg
- H: Ungari
- M: Malta
- NL: Madalmaad
- A: Austria
- PL: Poola
- P: Portugal
- SLO: Sloveenia
- SK: Slovakkia
- FIN: Soome
- S: Rootsi
- UK: Ühendkuningriik;

d) teave väljaantud juhiloa kohta järgmiste nummerdatud andmetega:

1. kaardi omaniku perekonnanimi;
2. loaomaniku eesnimi (eesnimed);
3. sünniaeg ja -koht;
4. a) juhiloa väljaandmise kuupäev;
 - b) juhiloa kehtivuse lõppkuupäev või kriips, kui vastavalt artikli 7 lõike 2 punktile c ei ole juhiloa kehtivusaega piiratud;
 - c) loa välja andnud asutuse nimi (võib olla trükitud tagaküljele);
 - d) haldusotstarbeline number, mis ei ole rubriigis 5 näidatud number (vabatahtlik);
5. juhiloa number;
6. juhiloa omaniku foto;
7. juhiloa omaniku allkiri;
8. alaline elukoht või postiaadress (vabatahtlik);
9. sõiduki(te) kategooria, mida juhiloa omanikul on lubatud juhtida (riigisisised kategooriad trükitakse teistsuguses kirjas kui ühtlustatud kategooriad);

- e) sõnad "Euroopa ühenduste mudel" loa välja andnud liikmesriigi keel(t)es ning sõna "juhiluba" muudes ühenduse keeltes roosas trükis juhiloa taustana:

Permiso de Conducción

Řidičský průkaz

Kørekort

Führerschein

Juhiluba

Άδεια Οδήγησης

Driving Licence

Permis de conduire

Ceadúas Tiomána

Patente di guida

Vadītāja apliecība

Vairuotojo pažymėjimas

Vezetői engedély

Ličenzja tas-Sewqan

Rijbewijs

Prawo Jazdy

Carta de Condução

Vodičský preukaz

Vozniško dovoljenje

Ajokortti

Körkort;

- f) Viitevärvid:

— sinine: Pantone Reflex Blue,

— kollane: Pantone Yellow.

Tagaküljel on:

- a) 9. sõiduki(te) kategooria, mida loaomanikul on lubatud juhtida (riigisisesed kategooriad trükitakse teistsuguses kirjas kui ühtlustatud kategooriad);
10. iga kategooria jaoks loa esmakordse väljaandmise kuupäev (see kuupäev tuleb loa edaspidise asendamise või vahetamise korral uuel juhiloal uuesti esitada);
11. iga kategooria kehtivuse lõppkuupäev;
12. lisateave/piirang(ud) koodina vastava (alam)kategooria vastas.

Koodid on järgmised:

— koodid 01–99: ühenduse ühtlustatud koodid

JUHT (Meditiinilised näidustused)

01. Nägemist korrigeerivad ja/või kaitsvad vahendid

01.01 Prillid

01.02 Kontaktläätsed

01.03 Ohutu klaas

01.04 Toonitud klaas

01.05 Päikesevari

01.06 Prillid või kontaktläätsed

- 02. Kuuldeaparaat/suhtlemise abivahend
 - 02.01 Kuuldeaparaat ühe kõrva jaoks
 - 02.02 Kuuldeaparaat mõlema kõrva jaoks
- 03. Protees/ortoos
 - 03.01 Käeprotees/-ortoos
 - 03.02 Jalaprotees/-ortoos
- 05. Piiratud kasutus (alamkoodi kasutamine kohustuslik, juhtimispiirangud meditsiinilistel põhjustel)
 - 05.01 Sõit üksnes päevaajal (näiteks: üks tund pärast päikesetõusu ja üks tund enne päikeseloojangut)
 - 05.02 Sõit üksnes ... km raadiuses loomaniku elukohast või üksnes linna/piirkonna piires
 - 05.03 Sõit ilma kaassõitjata
 - 05.04 Sõit üksnes kiirusel kuni ... km/h
 - 05.05 Juhtimine lubatud üksnes juhiluba omava isiku saatel
 - 05.06 Ilma haagiseta
 - 05.07 Kiirteel sõitmine keelatud
 - 05.08 Alkoholi tarbimine keelatud

SÕIDUKI ÜMBERSEADISTUSED

- 10. Ümberseadistatud käigukast
 - 10.01 Käsikäigukast
 - 10.02 Automaatkäigukast
 - 10.03 Elektrooniline jõuülekanne
 - 10.04 Ümberseadistatud käigukang
 - 10.05 Lisakäigukastita
- 15. Ümberseadistatud sidur
 - 15.01 Ümberseadistatud käigukang
 - 15.02 Käsisidur
 - 15.03 Automaatsidur
 - 15.04 Ette eraldatav/ärápööratav/eemaldatav siduripedaal
- 20. Ümberseadistatud pidurisüsteem
 - 20.01 Ümberseadistatud piduripedaal
 - 20.02 Pikendatud piduripedaal
 - 20.03 Vasakule jalale ümberseadistatud piduripedaal
 - 20.04 Piduripedaal
 - 20.05 Kallutatav piduripedaal
 - 20.06 Käsisõidupidur (kohandatud)
 - 20.07 Suurendatud tõhususega sõidupidur
 - 20.08 Suurendatud tõhususega ja sõidupiduriga ühitatud rikkepidur
 - 20.09 Ümberseadistatud seisupidur
 - 20.10 Elektriline seisupidur
 - 20.11 (Ümberseadistatud) jalaga juhitud seisupidur
 - 20.12 Ette eraldatav/ärápööratav/eemaldatav piduripedaal
 - 20.13 Põlvega juhitud pidur
 - 20.14 Elektriline sõidupidur

25. Ümberseadistatud gaasiseadmed
 - 25.01 Ümberseadistatud gaasipedaal
 - 25.02 Gaasipedaal
 - 25.03 Kallutatav gaasipedaal
 - 25.04 Käsigaas
 - 25.05 Põlvega juhitud gaasihooob
 - 25.06 Abiseadmega gaasihooob (elektrooniline, pneumaatiline vms)
 - 25.07 Piduripedaalist vasakul asuv gaasipedaal
 - 25.08 Vasakul asuv gaasipedaal
 - 25.09 Ette eraldatav/ärápööratav/eemaldatav gaasipedaal
30. Ümberseadistatud ühitatud piduri- ja gaasiseadmed
 - 30.01 Paralleelsed pedaalid
 - 30.02 Pedaalid samal (või peaaegu samal) tasapinnal
 - 30.03 Liuguriga gaasi- ja piduriseade
 - 30.04 Liuguri ja ortoosiga gaasi- ja piduriseade
 - 30.05 Ärapööratav/eemaldatav gaasi- ja piduripedaal
 - 30.06 Tõstetud põrand
 - 30.07 Osaliselt küljele pööratav piduripedaal
 - 30.08 Osaliselt küljele pööratav piduripedaal proteesi/ortoosi jaoks
 - 30.09 Ette eraldatav gaasi- ja piduripedaal
 - 30.10 Kanna-/jalatugi
 - 30.11 Elektriline gaasi- ja piduripedaal
35. Ümberseadistatud juhtimisseadmed

(Tulelülid, klaasipuhasti, helisignaali, suunatud jms)

 - 35.01 Juhtimisseadme käsitsemise ei takista sõiduki juhtimist ja käsitsemist
 - 35.02 Juhtimisseadme käsitsemise käsi roolirattalt ja lisaseadmetelt (rooliratta külge kinnitatav nupp, sang jms) eemaldamata
 - 35.03 Juhtimisseadme käsitsemise vasaku käega käsi roolirattalt ja lisaseadmetelt (rooliratta külge kinnitatav nupp, sang jms) eemaldamata
 - 35.04 Juhtimisseadme käsitsemise parema käega käsi roolirattalt ja lisaseadmetelt (rooliratta külge kinnitatav nupp, sang jms) eemaldamata
 - 35.05 Juhtimisseadme ning ühitatud gaasi- ja piduriseadme käsitsemise parema käega käsi roolirattalt ja lisaseadmetelt (rooliratta külge kinnitatav nupp, sang jms) eemaldamata
40. Ümberseadistatud juhtimisseadmed
 - 40.01 Võimendiga tavajuhtimisseade
 - 40.02 Võimendiga juhtimisseade
 - 40.03 Abiseadmega juhtimisseade
 - 40.04 Pikendatud roolisammas
 - 40.05 Ümberseadistatud rooliratas (suurendatud ja/või jämedama segmendiga rooliratas, vähendatud diameetriga rooliratas vms)
 - 40.06 Kaldasendis rooliratas
 - 40.07 Vertikaalne rooliratas
 - 40.08 Horisontaalne rooliratas
 - 40.09 Jalgadega juhtimine
 - 40.10 Alternatiivne ümberseadistatud juhtimisseade (keskjuhis vms)
 - 40.11 Rooliratta külge kinnitatav nupp
 - 40.12 Rooliratta külge kinnitatav käeortoos
 - 40.13 Tenodeesiga ortoos

- 42. Ümberseadistatud tahavaatepeegel (-peeglid)
 - 42.01 Välimine (vasak- või) parempoolne tahavaatepeegel
 - 42.02 Poritiivale asetatud välimine tahavaatepeegel
 - 42.03 Sisemine lisatahavaatepeegel liikluse jälgimiseks
 - 42.04 Sisemine panoraamtahavaatepeegel
 - 42.05 Tahavaatepeegel pimeala nägemiseks
 - 42.06 Elektriline välimine tahavaatepeegel (-peeglid)
- 43. Ümberseadistatud juhiiste
 - 43.01 Juhiiste heaks nähtavuseks sobival kõrgusel ning normaalkaugusel roolirattast ja pedaalidest
 - 43.02 Kehakujule kohandatud juhiiste
 - 43.03 Küljetoega juhiiste stabiilse asendi tagamiseks
 - 43.04 Käetoega juhiiste
 - 43.05 Pikendatud liuguriga juhiiste
 - 43.06 Ümberseadistatud turvavöö
 - 43.07 Traksturvavöö
- 44. Mootorratta ümberseadistused (alamkoodi kasutamine kohustuslik)
 - 44.01 Eraldi käsitsetav pidur
 - 44.02 (Ümberseadistatud) käsipidur (esirattal)
 - 44.03 (Ümberseadistatud) jalgpitur (tagarattal)
 - 44.04 (Ümberseadistatud) gaasirull
 - 44.05 (Ümberseadistatud) käsikäigukast ja käsipidur
 - 44.06 (Ümberseadistatud) tahavaatepeegel (-peeglid)
 - 44.07 (Ümberseadistatud) märguandevahendid (suunatud, pidurituli jms)
 - 44.08 Istmekõrgus, mis võimaldab juhil istuvas asendis kaks jalga korraga teele asetada
- 45. Üksnes külghaagisega mootorratas
- 50. Üksnes konkreetne sõiduk/VIN-kood (valmistajatehase tähis)
- 51. Üksnes konkreetne sõiduk/registreerimisnumber (sõiduki registrinumber)

HALDUSKÜSIMUSED

- 70. Vahetatud juhiluba nr ... väljaandja ... (kolmanda riigi puhul EU/UN tähis; näiteks: 70.0123456789.NL)
- 71. Juhiluba nr ... duplikaat (kolmanda riigi puhul EU/tähis; näiteks: 71.987654321.HR)
- 72. Üksnes A-kategooria sõidukitele, mille mootori suurim töömaht on 125 cm³ ja suurim võimsus 11 kW (A1)
- 73. Üksnes B-kategooria kolm- või neliratastele (B1)
- 74. Üksnes C-kategooria sõidukitele, mille lubatud täismass on kuni 7 500 kg (C1)
- 75. Üksnes D-kategooria sõidukitele, millel on peale juhiistme kuni 16 istekohta (D1)

76. Üksnes C-kategooria sõidukitele, mille lubatud täismass on kuni 7 500 kg (C1), koos haagisega, mille lubatud täismass on üle 750 kg, tingimusel et niiviisi moodustuva autorongi täismass ei ületa 12 000 kg ning et haagise lubatud täismass ei ületa vedukauto tühimagi (C1E)
77. Üksnes D-kategooria sõidukitele, millel on peale juhiistme kuni 16 istekohta (D1), koos haagisega, mille lubatud täismass on üle 750 kg, tingimusel et (a) niiviisi moodustuva autorongi täismass ei ületa 12 000 kg ning haagise lubatud täismass ei ületa vedukauto tühimagi, ning (b) haagist ei kasutata sõitjate veoks (D1E)
78. Üksnes automaatkäiguvahetusega sõidukitele
79. (...) Üksnes sõidukitele, mis direktiivi 1991/439/EMÜ artikli 10 lõike 1 kohaldamisel vastavad sulgudes toodud näitajatele
- 90.01: vasakule
- 90.02: paremale
- 90.03: vasak
- 90.04: parem
- 90.05: käsi
- 90.06: jalg
- 90.07: kasutatav
95. Kutseoskuse tunnistust omav juht, kes vastab direktiivis 2003/59/EÜ sätestatud kutseoskuste nõuetele kuni ... [nt: 95.01.01.2012]
96. V lisa sätete kohaselt koolituse läbinud või oskuste ja käitumise eksami sooritanud juht.
- koodid 100 ja üle selle: riigisiseseid koodid, mis kehtivad ainult juhiloa väljastanud liikmesriigi territooriumil.
- Kui kood kehtib kõigi kategooriate suhtes, mille jaoks luba on välja antud, võib selle trükkida 9., 10. ja 11. veergu;
13. ruum juhiloa haldamiseks vajaliku informatsiooni jaoks, mida loa välja andnud liikmesriik võib sinna kanda, rakendades käesoleva lisa 4. jao punkti a;
14. ruum juhiloa haldamiseks vajaliku või liiklusohutusega seotud teabe jaoks, mida loa välja andnud liikmesriik võib sinna kanda (vabatahtlik). Kui teave on seotud mõne käesolevas lisas määratletud rubriigiga, peaks sellele eelnema kõnealuse rubriigi number.
- Kirjalikul erikokkuleppel loomanikuga võib siia kanda ka teabe, mis ei ole seotud juhiloa haldamise ega liiklusohutusega; sellise teabe lisamine ei mõjuta mingil moel mudeli kasutamist juhiloana;
- b) selgitus juhiloa esi- ja tagaküljel olevate nummerdatud kirjete kohta (vähemalt kirjete 1, 2, 3, kirje 4 punktide a, b ja c ning kirjete 5, 10, 11 ja 12 kohta).
- Kui liikmesriik soovib teha kandeid riigikeeles, mis ei ole kas eesti, hispaania, hollandi, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi ega ungari keel, siis koostab ta juhiloa kahes keeles, kasutades üht eespool nimetatud keeltest, ilma et see piiraks muude käesoleva lisa sätete kohaldamist;
- c) ühenduse juhiloamudelil jäetakse ruumi mikrokiibi või samalaadse elektroonikaseadme võimalikuks kasutuselevõtuks.

4. Erisätted

- a) Kui liikmesriigi poolt käesoleva lisa kohaselt välja antud juhiloa omaniku alaline elukoht on teises liikmesriigis, võib nimetatud liikmesriik kanda juhiloale selle haldamiseks vajaliku teabe, tingimusel et ta kannab seda tüüpi teabe ka enda välja antud juhilubadele ja et loal on selleks piisavalt ruumi.
- b) Liikmesriigid võivad pärast komisjoniga konsulteerimist lisada värve või märgistusi, näiteks vöötkoode või riiklikke sümboleid, ilma et see piiraks käesoleva lisa muude sätete kohaldamist.

Juhilubade vastastikuseks tunnustamiseks ei või vöötkood sisaldada muud teavet peale selle, mis juhiloal juba olemas on või mis on vajalik loa väljaandmiseks.

ÜHENDUSE JUHILOAMUDEL

Esikülg JUHILUBA [LIIKMESRIIK]

	PERMIS DE CONDUIRE		ÉTAT MEMBRE
	1.	2.	3.
6 PHOTO	4a.	4c.	
	4b.	(4d.)	
	5.		
	7.		
	(8.)		
9.			

Tagakülg

1. Nimi 2. Eesnimi 3. Sünniaeg ja -koht 4a. Juhiloa väljaandmise kuupäev 4b. Kehtivuse ametlik lõppkuupäev 4c. Väljaandja 5. Juhiloa seerianumber 8. Elukoht 9. Kategooria (*) 10. Väljaandmise kuupäev kategooria kaupa 11. Kehtivuse lõppkuupäev kategooria kaupa 12. Piirangud

13.	9.	10.	11.	12.
	A1 			
	A 			
(14)	B1 			
	B 			
	C1 			
	C 			
	D1 			
	D 			
	BE 			
	C1E 			
	CE 			
	D1F 			
	DE 			

1. Nimi 2. Prenom 3. Date et lieu de naissance 4a. Date de délivrance du permis de conduire
4b. Date d'expiration administrative 4c. Date de validité du permis
8. Domicile 9. Catégorie
13. Date de délivrance par catégorie
11. Date d'expiration par catégorie
12. Restrictions

(*) Märkus: lisatakse piktogramm ja rida AM-kategooria jaoks.

Märkus: mootorratta kategooriat käsitlevasse osasse lisatakse mõiste "A2".

JUHILOAMUDELI NÄIDIS

BELGIA JUHILUBA (teabeks)

	RIJBEWIJS	KONINKRIJK BELGIE
	1. Steven 2. Anne-Marie M.E. 3. 01.04.73 D-53170 Bann 4a. 01.07.96 4c. B-9000 Gent 4b. 30.06.06 5. DA 003 360 7.	
6. FOTO	9. A B	

	PERMIS DE CONDUIRE ROYAUME DE BELGIQUE
	1. Quentin 2. Maria N.E. 3. 01.04 73 B-7000 Mons 4a. 01.07.96 4c B-1180 Uccle 4b. 30.06.06 5. DA 003 361 7.
6 PHOTO	
9. A B	

II LISA

I SÕIDUEKSAMI MIINIMUMNÕUDED

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et juhiloa taotlejatel oleks veoki juhtimiseks vajalikud teadmised, oskused ja käitumine. Selleks kehtestatud eksamid peavad koosnema:

- teooriaeksamist ning seejärel
- oskuste ja käitumise eksamist.

Allpool on esitatud nende eksamite tegemise tingimused.

A. TEOORIAEKSAM

1. Vorm

Valitud vormi abil tehakse kindlaks, et taotlejal on nõutavad teadmised punktides 2, 3 ja 4 loetletud teemadel.

Juhiloa taotleja, kes on sooritanud mõne teise kategooria teooriaeksami, võidakse vabastada eksami sooritamisest punktide 2, 3 ja 4 ühiste sätete osas.

2. Teooriaeksami sisu kõigi sõidukikategooriate puhul

2.1. Küsimusi tuleb esitada kõikide allpool loetletud punktide kohta, kusjuures küsimuste sisu ja vorm jääb iga liikmesriigi enda otsustada:

2.1.1. Liikluseeskirjad:

- eelkõige liiklusmärgid, teemärgised, märguanded, sõidueesõigus ja lubatud sõidukiirus;

2.1.2. Juht:

- tähelepanelikkuse ja teiste liiklejatega arvestamise tähtsus,
- taju, hindamine ja otsustamine, eelkõige reageerimisaeg, ning alkoholi, narkootikumide, ravimite, vaimse seisundi ja väsimuse mõjust tulenevad muutused juhi käitumises;

2.1.3. Tee:

- ohutu pikivahe hoidmise, pidurdustekonna ja teelpüsimise kõige tähtsamad põhimõtted erinevate ilmastiku- ja teeolude puhul,
- liikluse ohutegurid, mis on seotud erinevate teeoludega, eelkõige nende muutumisega ilmastiku muutudes ning päeva ja öö vaheldudes,
- erinevate teeliikide omadused ning sellega seonduvad nõuded;

2.1.4. Teised liiklejad:

- spetsiifilised ohutegurid, mis on seotud teiste liiklejate kogenumatusega, ning kõige enam ohustatud liiklejate kategooriad, nagu lapsed, jalakäijad, jalgratturid ning liikumispuudega inimesed,
- eri sõidukiliikide liikumisel ja juhtimisel esinevad ohud ning nende juhtide erinev nägemisväli;

2.1.5. Üldeeskirjad ja muud küsimused:

- eeskirjad sõiduki kasutamiseks nõutavate dokumentide kohta,
- üldeeskirjad, mis määravad kindlaks, kuidas juht peab käituma õnnetuse korral (hoiatusseadiste paigaldamine ja õnnetusest teatamine) ning meetmed, mida ta võib võtta, et vajaduse korral liiklusõnnetuses kannatanuid abistada,
- sõiduki, veose ja sõitjatega seotud ohutustegurid;

2.1.6. Sõidukist väljumisel vajalikud ettevaatusabinõud;

2.1.7. Liiklusohutusega seotud mehhaanilised aspektid; taotlejad peavad suutma kindlaks teha kõige tavalisemad puudused, eelkõige rooliseadme, vedrustus- ja pidurdussüsteemi, rehvide, tulede ja suunatulede, helkurite, taha-vaatepeeglite, tuuleklaasi ja klaasipuhastite, heitgaasisüsteemi, turvavööde ja helisignaalseadme juures;

- 2.1.8. Sõiduki turvavarustus, eelkõige turvavööde, peatugede ja laste turvavarustuse kasutamine;
- 2.1.9. Keskkonnaga seonduvad sõiduki kasutamiseeskirjad (helisignaali kohane kasutus, mõõdukas kütusetarbimine, saasteainete väljalaske piiramine jne)

3. Erisätted A1-, A2- ja A-kategooria kohta

- 3.1. Järgmiste üldteadmiste kohustuslik kontroll:
- 3.1.1. Kaitsevarustuse, näiteks kinnaste, saabaste, rõivaste ja kaitsekiivri kasutamine;
- 3.1.2. Mootorratturite nähtavus teistele liiklejatele;
- 3.1.3. Eespool esitatud erinevate teoludega seotud ohutegurid eritähelepanuga libedatel teosadel, nagu kanalisatsioonikaevude kaaned, teemärgised (nt näiteks jooned ja nooled) ja trammirööpad;
- 3.1.4. Liiklusohutusega seotud mehhaanilised aspektid, pöörates täiendavat tähelepanu hädaseiskamislülile, õlitase-mele ja ketile.

4. Erisätted C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria kohta

- 4.1. Järgmiste üldteadmiste kohustuslik kontroll:
- 4.1.1. Nõukogu 20. detsembri 1985. aasta määrusega (EMÜ) nr 3820/85 (teatavate autovedusid käsitlevate sotsiaalõigusnormide ühtlustamise kohta) ⁽¹⁾ kindlaks määratud eeskirjad sõidu- ja puhkeaja kohta; nõukogu määrusega (EMÜ) nr 3821/85 autovedudel kasutatavate sõidumeerikute kohta ⁽²⁾ kindlaks määratud sõidumeeriku kasutamine;
- 4.1.2. Eeskirjad asjaomase transpordiliigi kohta: kauba- või sõitjatevedu;
- 4.1.3. Riigisiseseks ja rahvusvaheliseks kauba- ja sõitjateveoks nõutavad sõiduki- ja veodokumendid;
- 4.1.4. Kuidas käituda avarii korral; teadmised pärast avariid või samalaadset juhtumit võetavate meetmete, sealhulgas erakorraliste meetmete kohta, nagu sõitjate evakueerimine, ning põhiteadmised esmaabi kohta;
- 4.1.5. Rattavahetuse käigus võetavad ettevaatusabinõud;
- 4.1.6. Eeskirjad veoki massi ja mõõtmete kohta; eeskirjad kiiruspiirikute kohta;
- 4.1.7. Sõidukite omadustest põhjustatud takistused nägemisväljas;
- 4.1.8. Teedekaardi lugemine, marsruudi kavandamine, sealhulgas elektrooniliste navigatsioonisüsteemide kasutamine (vabatahtlik);
- 4.1.9. Sõidukile veose pealeladimise ohutus: veose kontrollimine (paigutamine ja kinnitamine), eri liiki veostega (nt vedelikud, väljaulatuvad veosed jms) seotud probleemid, kauba peale- ja mahalaadimine ning laadimisseadmete kasutamine (üksnes C-, CE-, C1-, C1E-kategooria);
- 4.1.10. Juhi vastutus sõitjateveol; sõitjate mugavus ja turvalisus; laste vedu; enne teeasumist vajalik kontroll; teooriaeksamispeaksid kuuluma kõik bussitüübid (avalikus teenistuses olevad linnaliini- ja kaugsõidubussid, erimõõtmetega bussid jms) (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-kategooria).
- 4.2. Kohustuslik üldteadmiste kontroll C-, CE-, D- ja DE-kategooriat käsitlevate lisasätete kohta:
- 4.2.1. Järgmiste seadmete ja süsteemide ehitus- ja tööpõhimõtted: sisepelemismootorid, vedelikud (nt mootoriõli, jahutusvedelik, pesuvedelik), toitesüsteem, elektrisüsteem, süütuseade, käiguvahetussüsteem (sidur, käigukast jne);

⁽¹⁾ EÜT L 370, 31.12.1985, lk 1. Määrus on tunnistatud kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 561/2006 (ELT L 102, 11.4.2006, lk 1).

⁽²⁾ EÜT L 370, 31.12.1985, lk 8. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 561/2006.

- 4.2.2. Määrdeained ja antifriisid;
- 4.2.3. Rehvide ehituspõhimõtted, paigaldamine, õige kasutus ja hooldus;
- 4.2.4. Piduriseadmete ja kiirusregulaatorite tüübid, tööpõhimõtted, põhiosad, ühendamine, kasutus ja igapäevane hooldus ning mitteblokeerivate pidurite kasutamine;
- 4.2.5. Haakeseadmete tüübid, tööpõhimõtted, põhiosad, ühendamine, kasutus ja igapäevane hooldus (üksnes CE- ja DE-kategooria puhul);
- 4.2.6. Rikete põhjuste kindlakstegemise meetodid;
- 4.2.7. Sõidukite ennetav hooldus ja vajalik jooksev remont;
- 4.2.8. Juhli vastutus kaupade vastuvõtmise, veo ja üleandmise eest vastavalt kokkulepitud tingimustele (üksnes C- ja CE-kategooria puhul).

B. OSKUSTE JA KÄITUMISE EKSAM

5. Sõiduk ja selle varustus

- 5.1. Käsikäigukastiga sõiduki juhtimiseks sooritatakse oskuste ja käitumise eksam käsikäigukastiga sõidukil.

Kui juhiloa taotleja teeb oskuste ja käitumise eksami automaatkäigukastiga sõidukil, märgitakse see ära igal sellise eksami põhjal välja antud juhiloal. Sellise märkega lubasid võib kasutada üksnes automaatkäigukastiga sõiduki juhtimiseks.

Automaatkäigukastiga sõiduk — sõiduk, mille mootori ja rataste vahelist ülekandearvu võib muuta üksnes gaasi- või piduripedaali kasutades.

- 5.2. Oskuste ja käitumise eksamil kasutatavad sõidukid vastavad allpool esitatud miinimumnõuetele. Liikmesriigid võivad ette näha rangemad nõuded või lisada muid nõudeid.

A1-kategooria:

A1-kategooria ilma külghaagiseta mootorratas, töömahuga vähemalt 120 cm³ ning suurima kiirusega vähemalt 90 km/h

A2-kategooria

Ilma külghaagiseta mootorratas, mootori töömahuga vähemalt 400 cm³ ning võimsusega vähemalt 25 kW

A-kategooria

Ilma külghaagiseta mootorratas, mootori töömahuga vähemalt 600 cm³ ning võimsusega vähemalt 40 kW

B-kategooria:

Neljarattaline B-kategooria sõiduk suurima kiirusega vähemalt 100 km/h;

BE-kategooria:

B-kategooria eksamisõiduk koos vähemalt 1 000 kg lubatud täismassiga haagisega, mille suurim kiirus on vähemalt 100 km/h ja mis ei kuulu B-kategooriasse; haagise veoseru on kinnine kastitaoline konstruktsioon, mis on veokiga vähemalt ühelaiune ja -kõrgune; kinnine kastitaoline konstruktsioon võib olla ka veidi kitsam kui veok, tingimusel et tahavaade on võimalik üksnes veoki välismiste tahavaatepeeglite kaudu; haagise tegelik kogumass peab olema vähemalt 800 kg;

B1-kategooria:

Kvadrik suurima kiirusega vähemalt 60 km/h;

C-kategooria:

C-kategooria sõiduk, mille lubatud täismass on vähemalt 12 000 kg, pikkus vähemalt 8 m, laius vähemalt 2,40 m ning suurim kiirus vähemalt 80 km/h; sõidukil peavad olema mitteblokeeruvad pidurid, vähemalt kaheksakäiguline käigukast ja määrukses (EMÜ) nr 3821/85 kindlaks määratud sõidumeerik; veoseruum on kinnine kastitaoline konstruktsioon, mis on juhikabiiniga vähemalt ühelaiune ja -kõrgune; sõiduki tegelik kogumass peab olema vähemalt 10 000 kg;

CE-kategooria:

kas poolhaagisautorong või C-kategooria eksamisõiduk koos vähemalt 7,5 m pikkuse haagisega; nii poolhaagisautorongi kui ka eksamisõiduki ja haagise lubatud täismass on vähemalt 20 000 kg, pikkus vähemalt 14 m, laius vähemalt 2,40 m ning suurim kiirus vähemalt 80 km/h, sõidukil on mitteblokeeruvad pidurid, vähemalt kaheksakäiguline käigukast ja määrukses (EMÜ) nr 3821/85 kindlaks määratud sõidumeerik; veoseruum on kinnine kastitaoline konstruktsioon, mis on juhikabiiniga vähemalt ühelaiune ja -kõrgune; nii poolhaagisautorongi kui ka sõiduki ja haagise tegelik kogumass peab olema vähemalt 15 000 kg;

C1-kategooria:

C1-alamkategooria sõiduk, mille lubatud täismass on vähemalt 4 000 kg, pikkus vähemalt 5 m ning suurim kiirus vähemalt 80 km/h; sõidukil peavad olema mitteblokeeruvad pidurid ja määrukses (EMÜ) nr 3821/85 kindlaks määratud sõidumeerik; veoseruum on kinnine kastitaoline konstruktsioon, mis on juhikabiiniga vähemalt ühelaiune ja -kõrgune;

C1E-kategooria:

C1-alamkategooria eksamisõiduk koos vähemalt 1 250-kg lubatud täismassiga haagisega; nende pikkus on kokku vähemalt 8 m ja suurim kiirus vähemalt 80 km/h; haagise veoseruum on kinnine kastitaoline konstruktsioon, mis on juhikabiiniga vähemalt ühelaiune ja -kõrgune; kinnine kastitaoline konstruktsioon võib olla ka veidi kitsam kui juhikabiin, tingimusel et tahavaade on võimalik üksnes veoki välimiste tahavaatepeeglite kaudu; haagise tegelik kogumass peab olema vähemalt 800 kg;

D-kategooria:

D-kategooria sõiduk, mille pikkus on vähemalt 10 m, laius vähemalt 2,40 m ning suurim kiirus vähemalt 80 km/h; sõidukil peavad olema mitteblokeeruvad pidurid ja määrukses (EMÜ) nr 3821/85 kindlaks määratud sõidumeerik;

DE-kategooria:

D-kategooria eksamisõiduk ja vähemalt 1 250-kg lubatud täismassiga haagis laiusega vähemalt 2,40 m ja suurima kiirusega vähemalt 80 km/h; haagise veoseruum on kinnine kastitaoline konstruktsioon, mis on vähemalt 2 m lai ja 2 m kõrge; haagise tegelik kogumass peab olema vähemalt 800 kg;

D1-kategooria:

D1-alamkategooria sõiduk, mille lubatud täismass on vähemalt 4 000 kg, pikkus vähemalt 5 m ning suurim kiirus vähemalt 80 km/h; sõidukil peavad olema mitteblokeeruvad pidurid ja määrukses (EMÜ) nr 3821/85 kindlaks määratud sõidumeerik;

D1E-kategooria:

D1-alamkategooria eksamisõiduk koos vähemalt 1 250-kg lubatud täismassiga haagisega, suurima kiirusega vähemalt 80 km/h; haagise veoseruum on kinnine kastitaoline konstruktsioon, mis on vähemalt 2 m lai ja 2 m kõrge; haagise tegelik kogumass peab olema vähemalt 800 kg;

BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria eksamisõidukeid, mis ei vasta eespool esitatud miinimumnõuetele, kuid mida on kasutatud käesoleva direktiivi jõustumise ajal või enne seda, võib siiski edasi kasutada kuni kümme aastat pärast kõnealust kuupäeva. Liikmesriigid võivad rakendada nende sõidukite veoseid käsitlevad nõuded kuni kümne aasta jooksul alates komisjoni direktiivi 2000/56/EÜ⁽¹⁾ jõustumisest.

6. A1-, A2- ja A-kategooria puhul kontrollitavad oskused ja käitumine

6.1. Sõiduki ettevalmistamine ja kontrollimine liiklusohutuse seisukohast

Taotleja peab näitama, et ta suudab valmistuda ohutuks sõiduks, täites järgmised nõuded:

- 6.1.1. Kaitsevarustuse, nagu kinnaste, saabaste, rõivaste ja kaitsekiivri kohandamine;
- 6.1.2. Rehvide, piduri, rooliseadme, hädaseiskamislüliti (olemasolu korral), keti, õlitaseme, tulede, helkurite, suunatu-
lede ja helisignaalseadme pisteline kontroll;
- 6.2. Liiklusohutusega seotud erimanöövrite kontrollimine
- 6.2.1. Mootorratta tugihargile asetamine ja tugihargilt võtmine ning selle liigutamine mootori abita sõiduki kõrval
kõndides;
- 6.2.2. Mootorratta parkimine tugihargil;
- 6.2.3. Vähemalt kaks manöövrit väikesel kiirusel, sealhulgas slaalomisõit; see peaks võimaldama hinnata siduri käsitse-
mise oskust koos piduriga, tasakaalu, vaatesuunda ja asendit mootorrattal ning jalgade asendit jalatugedel;
- 6.2.4. Vähemalt kaks manöövrit suuremal kiirusel, millest üks manööver toimub teise või kolmanda käiguga kiirusel
vähemalt 30 km/h ja üks manööver takistusest möödaskõrgel kiirusel vähemalt 50 km/h; see peaks võimaldama
hinnata asendit mootorrattal, vaatesuunda, tasakaalu, juhtimis- ja käiguvahetustehnikat;
- 6.2.5. Pidurdamine: sooritatakse vähemalt kaks pidurdusharjutust, sealhulgas hädapidurdus kiirusel vähemalt 50 km/h;
see peaks võimaldama hinnata esi- ja tagapiduri käsitsemise oskust, vaatesuunda ja asendit mootorrattal.

Punktides 6.2.3–6.2.5 nimetatud erimanöövrid tuleb rakendada hiljemalt viis aastat pärast direktiivi 2000/56/EÜ jõustumist.

6.3. Käitumine liikluses

Taotlejad peavad sooritama tavaliikluses täiesti ohutult ja kõiki vajalikke ettevaatusabinõusid rakendades kõik
järgmised toimingud:

- 6.3.1. Sõidu alustamine: pärast parkimist, pärast peatumist liikluses; juurdepääsuteelt väljasõit;
- 6.3.2. Sõit sirgel teel; vastassuunas sõitvatest sõidukitest möödumine, sealhulgas piiratud alal;
- 6.3.3. Kurvis sõitmine;
- 6.3.4. Ristmik: ristmikele lähenemine ja nende ületamine;
- 6.3.5. Suunamuutmine: vasak- ja parempöörde; sõiduraja vahetamine;
- 6.3.6. Kiirteele või samalaadsele teele (kui võimalik) sõit ja sealt mahasõit: kiirendusrajalt kiirteele sõitmine; aeglustusra-
jale lahkumine;
- 6.3.7. Möödaskõrgel: möödaskõrgel teistest liikuvatest sõidukitest (kui võimalik); takistustest, nt pargitud autodest möödu-
mine; teistel liiklejatel mööda sõita laskmine (kui see on asjakohane);
- 6.3.8. Erilised teeosad (kui võimalik): ringristmikud; raudteeületuskohad; trammi- ja bussipeatused; ülekäigurajad;
pikkadel tõusudel üles-/allamäge sõitmine;
- 6.3.9. Vajalike ettevaatusabinõude rakendamine sõidukist väljumisel.

⁽¹⁾ Komisjoni direktiiv 2000/56/EÜ, 14. september 2000, millega muudetakse nõukogu direktiivi 91/439/EMÜ juhulubade kohta (EÜT L 237, 21.9.2000, lk 45).

7. **B-, B1- ja BE-kategooria puhul kontrollitavad oskused ja käitumine**
- 7.1. *Sõiduki ettevalmistamine ja kontrollimine liiklusohutuse seisukohast*
- Taotleja peab näitama, et ta suudab valmistuda ohutuks sõiduks, täites järgmised nõuded:
- 7.1.1. Juhistme kohandamine õige istumisasendi saavutamiseks;
- 7.1.2. Tahavaatepeeglite, turvavööde ning vajaduse korral peatugede kohandamine;
- 7.1.3. Kontrollimine, et uksed oleksid suletud;
- 7.1.4. Rehvide, rooliseadme, piduri, vedelike (nt mootoriõli, jahutusvedeliku, pesuvedeliku), tulede, helkurite, suunatu-
lede ja helisignaalseadme pisteline kontroll;
- 7.1.5. Sõidukile veose pealelaadimisega seotud ohutustegurid: sõidukikere, katted, laadimisluugid, kabiinilukustus,
pealelaadimisviis, veose kinnitamine (üksnes BE-kategooria puhul);
- 7.1.6. Haakeseadme ning piduri ja elektriühenduste kontrollimine (üksnes BE-kategooria puhul);
- 7.2. *B- ja B1-kategooria: liiklusohutusega seotud erimanöövrite kontroll*
- Kontrollitavad manöövrid valitakse järgmiste hulgast (vähemalt kaks manöövrit järgmisest neljast punktist, seal-
hulgas üks tagasikäigul):
- 7.2.1. Tagurdamine otse või pöördega paremale või vasakule ümber nurga, jäädes õigele sõidurajale;
- 7.2.2. Tagasipööramine edasi- ja tagasikäiku kasutades;
- 7.2.3. Sõiduki parkimine ja parkimiskohalt lahkumine (parkimine rööpselt, kaldu või esiotsaga või tagaotsaga risti
kaldeta teel, tõusul või langusel);
- 7.2.4. Täpne pidurdamine kuni seiskumiseni; hädaseiskamise sooritamine on vabatahtlik.
- 7.3. *BE-kategooria: liiklusohutusega seotud erimanöövrite kontroll*
- 7.3.1. Haagise külge- ja lahtihaakimine või lahtihaakimine ja uuesti veoki külge haakimine; manöövri puhul peab
veduk olema pargitud haagise kõrvale (s.o mitte ühele joonele);
- 7.3.2. Tagurdamine kurvi mööda, mille trajektoor jääb liikmesriikide otsustada;
- 7.3.3. Ohutu parkimine veose peale-/mahalaadimiseks.
- 7.4. *Käitumine liikluses*
- Taotlejad peavad sooritama tavaliselt täiesti ohutult ja kõiki vajalikke ettevaatusabinõusid rakendades kõik
järgmised toimingud:
- 7.4.1. Sõidu alustamine: pärast parkimist, pärast peatumist liikluses; juurdepääsuteelt väljasõit;
- 7.4.2. Sõit sirgel teel; vastassuunas sõitvatest sõidukitest möödumine, sealhulgas piiratud alal;
- 7.4.3. Kurvis sõitmine;
- 7.4.4. Ristmik: ristmikele lähenemine ja nende ületamine;
- 7.4.5. Suunamuutmine: vasak- ja parempöörded; sõiduraja vahetamine;
- 7.4.6. Kiirteele või samalaadsele teele (kui võimalik) sõit ja sealt mahaõit: kiirendusrajalt kiirteele sõitmine; aeglustusra-
jale lahkumine;
- 7.4.7. Möödasõit: möödasõit teistest liikuvatest sõidukitest (kui võimalik); takistustest, nt pargitud autodest möödu-
mine; teistel liiklejatel mööda sõita laskmine (kui see on asjakohane);
- 7.4.8. Erilised teosed (kui võimalik): ringristmikud; raudteeületuskohad; trammi- ja bussipeatused; ülekäigurajad;
pikkadel tõusudel üles-/allamäge sõitmine;
- 7.4.9. Vajalike ettevaatusabinõude rakendamine sõidukist väljumisel.

8. **C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria puhul kontrollitavad oskused ja käitumine**
- 8.1. *Sõiduki ettevalmistamine ja kontrollimine liiklusohutuse seisukohast*
- Taotleja peab näitama, et ta suudab valmistuda ohutuks sõiduks, täites järgmised nõuded:
- 8.1.1. Juhistme kohandamine õige istumisasendi saavutamiseks;
- 8.1.2. Tahavaatepeeglite, turvavööde ning vajaduse korral peatugede kohandamine;
- 8.1.3. Rehvide, rooliseadme, piduri, tulede, helkurite, suunatudlede ja helisignaalseadme pisteline kontroll;
- 8.1.4. Võimendiga piduri- ja roolisüsteemi kontroll; velgede, rattamutrite, poritiibade, tuuleklaasi, akende ja klaasipuhastite, vedelike (nt mootoriõli, jahutusvedeliku, pesuvedeliku) kontroll; lülituspuldi, sealhulgas määruses (EMÜ) nr 3821/85 kindlaks määratud sõidumeeriku kontroll ja kasutamine;
- 8.1.5. Õhusurve, õhupaakide ja vedrustuse kontroll;
- 8.1.6. Sõidukile veose pealelaadimisega seotud ohutustegurid: sõidukikere, katted, laadimisluugid, laadimismehhanism (kui on), kabiinilukustus (kui on), pealelaadimisviis, veose kinnitamine (üksnes C-, CE-, C1-, C1E-kategooria puhul);
- 8.1.7. Haakeseadme ning pidurite ja elektriühenduste kontroll (üksnes CE-, C1E-, DE- ja D1E-kategooria puhul);
- 8.1.8. Oskus rakendada spetsiaalseid sõidukiohutuse abinõusid; sõidukikere, teenindususte, avariiväljapääsude, esmaabivahendite, tulekustutite ja muu turvavarustuse kontroll (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-kategooria puhul);
- 8.1.9. Teedekaardi lugemine, marsruudi planeerimine, sealhulgas elektrooniliste navigatsioonisüsteemide kasutamine (vabatahtlik);
- 8.2. *Liiklusohutusega seotud erimanöövrte kontrollimine*
- 8.2.1. Haagise külge- ja lahtihaakimine või lahtihaakimine või uuesti veoki külge haakimine; manöövri puhul peab veduk olema pargitud haagise kõrvale (s.o mitte ühele joonele) (üksnes CE-, C1E-, DE-, D1E-kategooria puhul);
- 8.2.2. Tagurdamine kurvi mööda, mille trajektoor jääb liikmesriikide otsustada;
- 8.2.3. Ohutu parkimine laadimisrambi-/platvormi või samalaadse rajatise ääres veose maha-/pealelaadimiseks (üksnes C-, CE-, C1-, C1E-kategooria puhul);
- 8.2.4. Bussi parkimine sõitjate ohutuks peale- või mahaminekuks (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-puhul);
- 8.3. *Käitumine liikluses*
- Taotlejad peavad sooritama tavaliselt täiesti ohutult ja kõiki vajalikke ettevaatusabinõusid rakendades kõik järgmised toimingud:
- 8.3.1. Sõidu alustamine: pärast parkimist, pärast peatumist liikluses; juurdepääsuteelt väljasõit;
- 8.3.2. Sõit sirgel teel; vastassuunas sõitvatest sõidukitest möödumine, sealhulgas piiratud alal;
- 8.3.3. Kurvis sõitmine;
- 8.3.4. Ristmik: ristmikele lähenemine ja nende ületamine;
- 8.3.5. Suunamuutmine: vasak- ja parempöörded; sõiduraja vahetamine;
- 8.3.6. Kiirteele või samalaadsele teele (kui võimalik) sõit ja sealt mahasõit: kiirendusrajalt kiirteele sõitmine; aeglustusrajale lahkumine;
- 8.3.7. Möödajasõit: möödajasõit teistest liikuvatest sõidukitest (kui võimalik); takistustest, nt pargitud autodest möödumine; teistel liiklejatel mööda sõita laskmine (kui see on asjakohane);

- 8.3.8. Eriõigused (kui võimalik): ringristmikud; raudteeületuskohad; trammi- ja bussipeatused; ülekäigurajad; pikkadel tõusudel üles-/allamäge sõitmine;
- 8.3.9. Vajalike ettevaatusabinõude rakendamine sõidukist väljumisel.

9. Oskuste ja käitumise eksami hindamine

- 9.1. Iga eespool nimetatud juhtimisolukorra kohta antav hinnang peab näitama juhiloa taotleja oskust käsitseda sõidukit ja juhtida seda liikluses täiesti ohutult. Eksamineerija peab end kogu eksami vältel tundma turvaliselt. Vigu ja ohtlikku käitumist juhtimisel, mis ohustavad vahetult eksamisõidukit, selles sõitjaid või teisi liiklejaid, karistatakse eksami mittesooritamisega, olenemata sellest, kas eksamineerija või kaasasolev isik peab sekkuma või mitte. Siiski on eksamineerijal õigus otsustada, kas oskuste ja käitumise eksam lõpetada või mitte.

Sõidueksami vastuvõtjatel peab olema väljaõpe, mis võimaldab neil õigesti hinnata taotlejate oskust ohutult sõidukit juhtida. Sõidueksami vastuvõtjate töö järele valvab ja seda kontrollib liikmesriigi poolt volitatud asutus, et tagada vigade õige ja järjekindel hindamine vastavalt käesolevas lisas esitatud standarditele.

- 9.2. Hindamise käigus pööravad sõidueksami vastuvõtjad erilist tähelepanu sellele, kas taotleja ilmutab kaalutletud ja teisi arvestavat juhtimiskäitumist. See peaks peegeldama üldist sõidukijuhtimisstiili ja sõidueksami vastuvõtja peaks seda taotlejast üldtekkujutuse saamisel arvesse võtma. Siia kuulub kohanduv ja kindel (ohutu) juhtimisstiil, tee- ja ilmastikuolude arvestamine, muu liikluse arvestamine, teiste (eriti enam ohustatud) liiklejate huvidega arvestamine ning ettenägelikkus.
- 9.3. Peale selle hindab sõidueksami vastuvõtja taotleja järgmisi oskusi:
- 9.3.1. sõiduki valitsemine võttes arvesse järgmist: turvavöö, tahavaatepeeglite, peatugede, istmete õiget kasutust; tulede ja muude seadmete õiget kasutust; siduri, käigukasti, gaasi- ja pidurdussüsteemide (sealhulgas kolmanda pidurisüsteemi, kui see on olemas), rooliseadme õiget kasutust; sõiduki valitsemist mitmesugustes olukordades, eri kiirustel; kindlat teelpüsimist; sõiduki massi ja mõõtmeid ning omadusi; veose massi ja liiki (üksnes BE-, C, CE-, C1-, C1E-, DE- ja D1E-kategooria puhul); sõitjate mugavust (üksnes D-, DE-, D1-, D1E-kategooria puhul) (järsust kiirendamisest hoidumine, sujuv sõit, järsust pidurdamisest hoidumine);
- 9.3.2. kokkuhoidlik ja keskkonnasäästlik sõidustiil, võttes arvesse pöördeid minutis, käikude vahetamist, pidurdamist ja kiirendamist (üksnes BE-, C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1-, D1E-kategooria puhul);
- 9.3.3. jälgimine: kõigi suundade jälgimine; peeglite õige kasutamine; kaugel, keskmisel kaugusel ja lähedal asuva märkamise;
- 9.3.4. sõidueesõigus/teeandmine: sõidueesõigus ristmikel; teeandmine muudel puhkudel (nt suunamuutmisel, sõiduraja vahetamisel, erimanöövritel);
- 9.3.5. õige asend teel: sõiduki liigi ja omadustega sobiv õige asend teel, sõidurajal, ringristmikel, kurvis; asendi ennetav võtmine;
- 9.3.6. vahe hoidmine: piisava vahemaa hoidmine ees ja küljel; piisava vahemaa hoidmine teistest liiklejatest;
- 9.3.7. kiirus: ei ületa suurimat lubatud kiirust; kiiruse kohandamine vastavalt ilmastiku- ja liikluseoludele ja kui see on kohane, siis kuni riigisisese piirkiiruseni; sellise kiirusega sõitmine, et oleks võimalik peatuda nähtaval vabal teelõigul; kiiruse kohandamine vastavalt samalaadsete liiklejate kiirusele;
- 9.3.8. valgusfoorid, liiklusemärgid ja muud märguanded: õige käitumine valgusfoori ees; liikluse reguleerijate korralduste täitmine; liiklusemärgide (keelu- ja kohustusmärgide) õige järgimine; teemärgiste kohane järgimine;
- 9.3.9. märguanded: õige ja õigeaegne märguandmine vajaduse korral; õige suunanäitamine; kohane tegutsemine kõigi teiste liiklejate märguannete puhul;
- 9.3.10. pidurdamine ja peatumine: õigeaegne aeglustamine, pidurdamine või peatumine vastavalt asjaoludele; ettenägelikkus; mitmesuguste pidurdussüsteemide kasutamine (üksnes C-, CE-, D-, DE-kategooria puhul); teiste kiiruse vähendamise süsteemide kasutamine peale pidurite (üksnes C-, CE-, D- ja DE-kategooria puhul).

10. Eksami kestus

Eksami kestus ja läbitav vahemaa peavad olema piisavad, et hinnata käesoleva lisa B osas sätestatud oskusi ja käitumist. Teelsõitmiseks kulunud aeg ei võiks mingil juhul olla A-, A1-, A2-, B-, B1- ja BE-kategooria puhul alla 25 minuti ning muude kategooriate puhul alla 45 minuti. Siia hulka ei kuulu taotleja vastuvõtmine, sõiduki ettevalmistamine ja kontrollimine liiklusohutuse seisukohalt, erimanöövrid ja praktilise eksami tulemuse teatavakstegemine.

11. Eksami toimumise koht

See osa eksamist, mille käigus hinnatakse erimanöövrid, võib toimuda spetsiaalsel eksamiks kohandatud platsil. Võimaluse korral peaks see osa eksamist, mille käigus hinnatakse liikluskäitumist, toimuma teedel väljaspool asulaid, kiirliiklusega teedel ja kiirteedel (või samalaadsetel teedel) ja mitmesugustel linnatänavatel (elamurajoonides, kiirusepiiranguga 30 ja 50 km/h aladel, linnasisestel kiirliiklusega teedel), kus esineb eri tüüpi probleeme, millega juhid tõenäoliselt kokku puutuvad. Samuti on soovitatav, et eksam toimuks mitmesuguse liiklustiheduse tingimustes. Teelsõidu aega tuleks kasutada optimaalselt, et hinnata taotlejat kõikidel liiklusaladel, mis võivad ette tulla, pöörates erilist tähelepanu ühelt alalt teisele üleminekule.

II MOOTORSÕIDUKI JUHTIMISEKS VAJALIKUD TEADMISED, OSKUSED JA KÄITUMINE

Kõikide mootorsõidukite juhtidel peavad alati olema punktides 1–9 kirjeldatud teadmised, oskused ja käitumisviis, et nad suudaksid:

- ära tunda liiklusohutlikud olukorrad ja hinnata nende tõsidust;
- valitseda piisavalt oma sõidukit, et mitte tekitada ohtlikke olukordi, ja reageerida selliste olukordade tekkimisel kohaselt;
- järgida liikluseeskirju, eelkõige neid, mis on mõeldud liiklusõnnetuste ärahoidmiseks ja sujuva liiklusvoo hoidmiseks;
- avastada oma sõidukil olulisemad tehnilised puudused, eelkõige need, mis seavad ohtu turvalisuse, ning parandada need kohasel viisil;
- võtta arvesse kõiki tegureid, mis mõjutavad sõiduki juhtimist (nt alkohol, väsimus, halb nägemine jms), et kasutada täiel määral ohutuks sõiduks vajalikke võimeid;
- aidata tagada kõigi liiklejate, eelkõige kõige nõrgemate ja enam ohustatute ohutust, osutades kohast tähelepanu teistele.

Liikmesriigid võivad rakendada kohaseid meetmeid tagamaks, et juhid, kes on minetanud punktides 1–9 kirjeldatud teadmised, oskused ja käitumise, võivad uuesti omandada teadmised ja oskused ning ilmutada käitumist, mis on nõutav veoki juhtimiseks.

III LISA

MOOTORSÕIDUKI JUHTIMISEKS VAJALIKU FÜÜSILISE JA VAIMSE SOBIVUSE MIINIMUMNÕUDED

MÕISTED

1. Käesolevas lisas liigitatakse sõidukijuhid kahte rühma:
 - 1.1. 1. rühm:

A-, A1-, A2-, AM-, B-, B1- ja BE-kategooria sõidukite juhid.
 - 1.2. 2. rühm:

C-, CE-, C1-, C1E-, D-, DE-, D1- ja D1E-kategooria sõidukite juhid.
 - 1.3. Siseriiklike õigusaktidega võib ette näha, et käesolevas lisas 2. rühma sõidukijuhte käsitlevaid sätteid võib kohaldada B-kategooria sõidukite juhtide suhtes, kes kasutavad oma juhiluba kutsetöös (takso- ja kiirabiautojuhid jm).
2. Esimest juhiluba või juhiloa uuendamist taotlevad isikud liigitatakse sellesse rühma, millesse nad hakkavad kuuluma, kui juhiluba on väljastatud või uuendatud.

ARSTLIK LÄBIVAATUS

3. 1. rühm:

Juhiloa taotlejad läbivad arstliku läbivaatuse, kui vajalike formaalsuste täitmisel või juhiloa väljastamise eelduseks olevate eksamite sooritamisel ilmneb, et neil on üks või mitu käesolevas lisas nimetatud meditsiinilist puuet.
4. 2. rühm:

Juhiloa taotlejad läbivad arstliku läbivaatuse enne, kui neile juhiluba esmakordselt väljastatakse ning seejärel kontrollitakse sõidukijuhte igal juhiloa uuendamisel kooskõlas selle liikmesriigi süsteemiga, kus asub sõidukijuhi peamine elukoht.
5. Liikmesriigid võivad juhilubade väljastamiseks või uuendamiseks ette näha käesolevas lisas esitatud nõuetest rangemad nõuded.

NÄGEMINE

6. Kõik juhiloa taotlejad läbivad asjakohase kontrolli, millega tehakse kindlaks, kas neil on mootorsõidukite juhtimiseks vajalik küllaldane nägemisteravus. Kui on põhjust kahelda, et juhiloa taotleja nägemine ei ole küllaldane, vaadatakse ta läbi pädevas meditsiiniuasutuses. Sellel läbivaatusel pööratakse eelkõige tähelepanu järgmisele: nägemisteravus, vaateväli, nägemine hämaras ja progresseeruvad silmahaigused.

Käesolevas lisas ei loeta kontaktläätsi korrektiivklaasideks.

1. rühm:
 - 6.1. Juhiloa väljastamise või uuendamise taotlejate binokulaarne nägemisteravus (vajaduse korral korrektiivklaasidega) peab olema vähemalt 0,5, kasutades mõlemat silma korraga. Juhiluba ei väljastata ega uuendata, kui arstlikul läbivaatusel selgub, et juhiloa taotleja horisontaalvaateväli on väiksem kui 120° (peale erandjuhtude nõuetekohaselt põhjendatud pooldava meditsiinilise arvamuse ja positiivse sõidueksamitulemuse korral) või kui asjaomane isik põeb mõnda silmahaigust, mis võib turvalist sõidukijuhtimist ohustada. Kui diagnoositakse progresseeruv silmahaigus, võib juhiloa väljastada või uuendada, kui juhiloa taotleja on pädeva meditsiiniuasutuse korrapärase kontrolli all.
 - 6.2. Ühest silmast täielikult nägemise kaotanud või ainult üht silma kasutavate (nt diploopia korral) juhiloa väljastamise või uuendamise taotlejate nägemisteravus peab vajaduse korral korrektiivklaase kasutades olema vähemalt 0,6. Pädev meditsiiniuasutus peab kinnitama, et selline monokulaarne nägemine on kestnud küllalt kaua, mistõttu asjaomane isik on sellega kohanenud ja ühe silma vaateväli on normaalne.

2. rühm:

- 6.3. Juhiloa väljastamise või uuendamise taotlejate nägemisteravus (vajaduse korral korrektiivklaasidega) peab olema vähemalt 0,8 paremas seisundis oleva silmaga ja vähemalt 0,5 halvemas seisundis oleva silmaga. Kui väärtuste 0,8 ja 0,5 saavutamiseks kasutatakse korrektiivklaase, peab kummagi silma korrigeerimata nägemisteravus olema vähemalt 0,05 või tuleb minimaalne nägemisteravus (0,8 ja 0,5) saavutada kas korrektiivklaaside abil, mille optiline tugevus ei ületa pluss või miinus nelja dioptriat, või kontaktläätsede abil (korrigeerimata nägemisteravus = 0,05). Kõnealune isik peab nägemisteravuse korrigeerimist hästi taluma. Juhilubasid ei väljastata ega uuendata normaalse binokulaarse vaateväljata või diploopia all kannatavatele juhiloa taotlejatele.

KUULMINE

7. Juhiloa taotlejate või sõidukijuhtide puhul, kes kuuluvad 2. rühma, võib juhiloa väljastada või uuendada ainult pädeva meditsiiniarsti arvamuse alusel; arstlikul läbivaatusel võetakse eelkõige arvesse nõrgenenud kuulmise kompenseerimise võimalust.

LIIKUMISPUUDEGA ISIKUD

8. Juhiluba ei väljastata ega uuendata selliste juhiloa taotlejate ega sõidukijuhtide puhul, kes kannatavad liikumissüsteemi vaevuste või kõrvalekallete all, mis muudavad mootorsõiduki juhtimise ohtlikuks.

1. rühm:

- 8.1. Teatavate piirangutega juhiloa võib vajaduse korral väljastada liikumispuudega juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele pädeva meditsiiniarsti arvamuse põhjal. See arvamus peab põhinema kõnealuse vaevuse või kõrvalekalde meditsiinilisel uurimisel ja vajaduse korral praktilisel eksamil. Selles arvamuses tuleb ka märkida, missuguseid muudatusi sõidukile tuleb teha ja kas juht vajab ortopeedilist seadet, kui oskuste ja käitumise eksam näitab, et sõidukijuhtimine sellise seadme abil ei oleks ohtlik.
- 8.2. Juhiloa võib väljastada või uuendada, kui juhiloa taotlejal on progresseeruv vaevus, tingimusel et puudega isikut kontrollitakse korrapäraselt, et kindlaks teha, kas ta on võimeline sõidukit täiesti turvaliselt juhtima.

Kui puue on püsiv, võib juhiloa väljastada ja uuendada ilma kohustusliku korrapärase arstliku läbivaatusega.

2. rühm:

- 8.3. Pädev meditsiiniarst peab nõuetekohaselt arvestama käesoleva rühma määratlusega hõlmatud sõidukite juhtimisega seotud lisariske ja -ohtu.

SÜDAME-VERESOOKONNA HAIGUSED

9. Iga haigus, mille korral esimese juhiloa või juhiloa uuendamise taotleja südame-veresoonkonna tegevus võib äkitselt halveneda, põhjustades tema ajutegevuse äkilist nõrgenemist, on liikluses ohtlik.

1. rühm:

- 9.1. Juhiluba ei väljastata ega uuendata tõsise arütmia all kannatavatele juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele.
- 9.2. Juhiloa võib väljastada või uuendada südamestimulaatoriga juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele kinnitatud meditsiinilise arvamuse ja korrapärase arstlike läbivaatuste alusel.
- 9.3. Ebanormaalse arteriaalse vererõhu all kannatavatele juhiloa taotlejatele juhiloa väljastamise või sõidukijuhtidele juhiloa uuendamise küsimust hinnatakse, võttes arvesse muid arstliku läbivaatuse tulemusi, võimalikke haigusega seotud komplikatsioone ja nendest lähtuvat võimalikku ohtu liiklusele.
- 9.4. Üldiselt ei väljastata ega uuendata juhiluba juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele, kellel puhkuse või meeleliigutuse korral esineb rahulolekustenoardiit. Müokardi infarkti põdenud juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele väljastatakse või uuendatakse juhiluba kinnitatud meditsiinilise arvamuse ja vajaduse korral korrapärase arstlike läbivaatuste alusel.

2. rühm:

- 9.5. Pädev meditsiinasutus peab nõuetekohaselt arvestama käesoleva rühma määratlusega hõlmatud sõidukite juhtimisega seotud lisariske ja -ohtu.

MELLIITDIABEET

10. Mellitidiabeeti põdevatele juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele võib juhiloa väljastada või uuendada kinnitatud meditsiinilise arvamuse ja iga juhtumi kohaste korrapäraste arstlike läbivaatuste alusel.

2. rühm:

- 10.1. Käesoleva rühma juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele, kes põevad mellitidiabeeti ja vajavad insuliinravi, võib juhiloa väljastada või uuendada ainult väga erandlikel juhtudel ning üksnes nõuetekohaselt põhjendatud ja kinnitatud meditsiinilise arvamuse ja korrapäraste arstlike kontrollimiste alusel.

NEUROLOOGILISED HAIGUSED

11. Juhiluba ei väljastata ega uuendata tõsist neuroloogilist haigust põdevatele juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele, kui lisaks taotlusele ei esitata kinnitatud meditsiinilist arvamust.

Haigustega või kesk- või perifeerset närvisüsteemi mõjutava kirurgilise sekkumisega seotud neuroloogilisi häireid, mis põhjustavad meelelundite puudulikkust või liikumisvaegust ning mõjutavad tasakaalu ja koordineerumist, tuleb arvestada vastavalt nende tagajärgedele ja progresseerumisele. Sellistel juhtudel toimub juhiloa väljastamine või uuendamine seisundi halvenemise ohu korrapärase hindamise alusel.

12. Mootorsõidukijuhi epilepsiahood või muud äkilised teadvusehäired on suur oht liiklusohutusele.

1. rühm:

- 12.1. Juhiloa võib väljastada või uuendada pädeva meditsiinasutuse kontrolli ja korrapäraste arstlike läbivaatuste alusel. Nimetatud asutus teeb otsuse epilepsia või teiste teadvusehäirete raskuse, kliinilise vormi ja progresseerumise (nt viimase kahe aasta jooksul ei ole olnud ühtegi hoogu), saadud ravi ja selle tulemuste kohta.

2. rühm:

- 12.2. Juhiluba ei väljastata ega uuendata juhiloa taotlejatele või juhtidele, kellel on või kellel võib olla epilepsiahoogusid või teisi teadvusehäireid.

VAIMSED HÄIRED

1. rühm:

- 13.1. Juhiluba ei väljastata ega uuendata juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele, kes kannatavad järgmiste terviseprobleemide all:

- tõsised vaimsed häired, olenemata sellest, kas need on kaasa sündinud või põhjustatud haigusest, traumast või neurokirurgilistest operatsioonidest,
- raske vaimse arengu peetus,
- rasked east tingitud käitumisprobleemid; isiksusehäired, mis põhjustavad tõsiseid hindamisvõime, käitumise või kohanemisvõime kõrvalekaldeid,

juhiluba väljastatakse või uuendatakse ainult taotlusele lisatud kinnitatud meditsiinilise arvamuse ja vajaduse korral korrapäraste arstlike läbivaatuste alusel.

2. rühm:

- 13.2. Pädev meditsiinasutus peab nõuetekohaselt arvestama käesoleva rühma määratlusega hõlmatud sõidukite juhtimisega seotud lisariske ja -ohtu.

ALKOHOL

14. Alkoholi tarbimine on liiklusohutusele väga ohtlik. Selle probleemi tõsiduse tõttu peavad meditsiinasutused olema eriti valvsad.

1. rühm:

- 14.1. Juhiluba ei väljastata ega uuendada juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele, kes on alkoholisõltlased või ei suuda joobes juhtimisest loobuda.

Minevikus alkoholist sõltuvuses olnud juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele võib juhiloa väljastada või uuendada kinnitatud meditsiinilise arvamuse ja korrapäraste arstlike läbivaatuste alusel, kui on tõendatud nende juhiloa taotlejate või sõidukijuhtide karskus teatava ajavahemiku jooksul.

2. rühm:

- 14.2. Pädev meditsiinasutus peab nõuetekohaselt arvestama käesoleva rühma määratlusega hõlmatud sõidukite juhtimisega seotud lisariske ja -ohtu.

NARKOOTIKUMID JA RAVIMID

15. Kuritarvitamine:

Ühegi kategooria juhiluba ei väljastata ega uuendada neile juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele, kes on sõltuvad psühhotroopsetest ainetest või kes ei ole neist ainetest küll sõltuvad, aga kuritarvitavad neid korrapäraselt.

Korrapärane kasutus:

1. rühm:

- 15.1. Juhiluba ei väljastata ega uuendada neile juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele, kes mis tahes kujul korrapäraselt kasutavad psühhotroopseid aineid, mis võivad kahjustada liiklusohutust, kui nende kasutatud kogus on selline, et sellel on sõidukijuhtimisele kahjulik toime. See kehtib kõikide sõiduki juhtimise võimet mõjutavate ravimite või ravimikombinatsioonide suhtes.

2. rühm:

- 15.2. Pädev meditsiinasutus peab nõuetekohaselt arvestama käesoleva rühma määratlusega hõlmatud sõidukite juhtimisega seotud lisariske ja -ohtu.

NEERUHÄIRED

1. rühm:

- 16.1. Juhiloa võib väljastada või uuendada tõsise neerupuudulikkusega juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele kinnitatud meditsiinilise arvamuse ja korrapäraste arstlike läbivaatuste alusel.

2. rühm:

- 16.2. Juhiluba ei väljastata ega uuendada tõsise ja pöördumatu neerupuudulikkusega juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele, välja arvatud nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel kinnitatud meditsiinilise arvamuse ja korrapäraste arstlike läbivaatuste alusel.

MUUD SÄTTED

1. rühm:

- 17.1. Kinnitatud meditsiinilise arvamuse ja vajaduse korral korrapäraste arstlike läbivaatuste alusel võib juhiloa väljastada või uuendada neile juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele, kellele on tehtud organi siirdamine või kellel on sõiduki juhtimise võimet mõjutav tehisiimplantaat.

2. rühm:

- 17.2. Pädev meditsiinasutus peab nõuetekohaselt arvestama käesoleva rühma määratlusega hõlmatud sõidukite juhtimisega seotud lisariske ja -ohtu.

18. Üldreeglina ei väljastata ega uuendada juhiluba neile juhiloa taotlejatele või sõidukijuhtidele, kes kannatavad mingi muu eespool nimetatava häire all, mis võib olla liiklusohutust mõjutav talitluslik häire või seda põhjustada, välja arvatud juhul, kui taotlusele on lisatud kinnitatud meditsiiniline arvamus ja vajaduse korral toimuvad korrapäraselt arstlikud läbivaatused.

IV LISA

MIINIMUMNÕUDED ISIKUTELE, KES VÕTAVAD VASTU PRAKTIISI SÕIDUEKSAMEID

1. Eksamineerijatele esitatavad pädevusnõuded

- 1.1. Isikutel, kellel on õigus viia läbi taotleja juhtimisoskuste praktilist hindamist veokis, peavad olema punktides 1.2. kuni 1.6. loetletud valdkondadega seotud teadmised, oskused ja mõistmine.
- 1.2. Eksamineerija pädevused peavad olema asjakohased, et hinnata selle kategooria sõidukite juhiloa taotleja oskusi, mille saamiseks sõidueksam läbi viiakse.
- 1.3. Sõidu ja hindamisega seotud teadmised ja mõistmine:
 - teooria juhi käitumise kohta;
 - ohtude äratundmine ja õnnetuste vältimine;
 - õppekava, millel põhinevad sõidueksami nõuded;
 - sõidueksami nõuded;
 - asjakohased teede- ja liiklusalased õigusaktid, kaasa arvatud asjakohased ELi ja siseriiklikud õigusaktid ning tõlgendusjuhised;
 - hindamise teooria ja tehnika;
 - kaitslik sõiduviis.
- 1.4. Hindamisega seotud oskused
 - võime taotleja oskusi kogu eksami sooritamise ajal täpselt vaadelda, kontrollida ja anda neile hinnang, eelkõige
 - ohtlike olukordade täielik ja täpne äratundmine;
 - kõnealuste olukordade põhjuse ja eeldatava mõju õige määramine;
 - pädevuse saavutamine ja vigade äratundmine;
 - hindamise ühtsus ja järjepidevus;
 - võtta kiiresti vastu teavet ja keskenduda olulisematele punktidele;
 - ettenägelikkus, võimalike probleemide äratundmine ja nende lahendamiseks strateegiate arendamine;
 - kiire ja konstruktiivne tagasiside.
- 1.5. Isiklikud sõiduuskused
 - Teatava kategooria sõiduki juhiloa omandamiseks praktiliseleksamile lubatud isik peab olema võimeline juhtima vastava tüübi veokit järjepidevalt kõrgel tasemel.
- 1.6. Teenuse kvaliteet
 - määrata kindlaks ja teha teatavaks, mis juhiloa taotlejat eksamil ootab;
 - arusaadav suhtlemine, valides kuulajaskonnale ja kontekstile vastava sisu, stiili ja keele, ning tegelemine juhiloa taotlejate järelepärimistega;
 - arusaadav tagasiside eksami tulemuste kohta;
 - kõikide juhiloa taotlejate austav ja mittediskrimineeriv kohtlemine.
- 1.7. Sõidukit puudutavad tehnilised ja füüsilised teadmised
 - sõidukit puudutavad tehnilised teadmised, näiteks rooliseadme, rehvide, pidurite ja tulede kohta, eriti mootor-rataste ja raskeveokite puhul;
 - veose ohutus;
 - teadmised sõiduki füüsiliste näitajate, näiteks kiiruse, hõõrdumise, dünaamika, energia kohta.
- 1.8. Kütusesäästlik ja keskkonnasõbralik sõit.

2. **Vajalikud üldtingimused**

2.1. B-kategooria eksamineerijad:

- a) peavad olema omanud B-kategooria juhiluba vähemalt kolm aastat;
- b) peavad olema vähemalt 23 aastat vanad;
- c) peavad olema edukalt läbinud käesoleva lisa punktis 3 ettenähtud alusõppe ja seejärel osalema ettenähtud kvaliteedi tagamise ja jätkuõppes vastavalt käesoleva lisa punktile 4;
- d) peavad olema läbinud kutsekoolituse, mis vastab vähemalt nõukogu 16. juuli 1985. aasta otsusega 85/368/EMÜ (Euroopa Ühenduse liikmesriikide kutsekvalifikatsioonide võrreldavuse kohta) ⁽¹⁾ määratletud 3. tasemele;
- e) ei tohi samal ajal pidada sõiduõpetaja ametit autokoolis.

2.2. Teiste kategooriate eksamineerijad:

- a) peavad omama vastava kategooria sõiduki juhiluba või sellele vastavaid teadmisi kohase kutsekvalifikatsiooni näol;
- b) peavad olema edukalt läbinud käesoleva lisa punktis 3 ettenähtud alusõppe ja seejärel osalema ettenähtud kvaliteedi tagamise ja jätkuõppes vastavalt käesoleva lisa punktile 4;
- c) peavad olema olnud vähemalt kolm aastat B-kategooria eksamineerijad; antud ajavahemiku nõuet võib mitte kohaldada, tingimusel et kõnealune eksamineerija tõendab järgmist:
 - vastava kategooria vähemalt viieaastane sõidukogemus või;
 - teoreetilise ja praktilise sõiduõppuse olemasolu kõrgemal tasemel kui see on vajalik juhiloa saamiseks, mistõttu muutub see nõue tarbetuks;
- d) peavad olema läbinud kutsekoolituse, mis vastab otsusega 85/368/EMÜ määratletud 3. tasemele;
- e) ei tohi samal ajal pidada sõiduõpetaja ametit autokoolis.

2.3. *Vastavused*

2.3.1. Liikmesriigid võivad lubada eksamineerijal võtta vastu AM-, A1-, A2- ja A-kategooria sõidueksameid, kui eksamineerija on läbinud ühe nende kategooriate puhul punktis 3 ettenähtud alusõppe.

2.3.2. Liikmesriigid võivad lubada eksamineerijal võtta vastu C1-, C-, D1- ja D-kategooria sõidueksameid, kui eksamineerija on läbinud ühe nende kategooriate puhul punktis 3 ettenähtud alusõppe.

2.3.3. Liikmesriigid võivad lubada eksamineerijal võtta vastu BE, C1E, CE, D1E ja DE kategooria sõidueksameid, kui eksamineerija on läbinud ühe nende kategooriate puhul punktis 3 ettenähtud alusõppe.

3. **Alusõpe**

3.1. *Aluskoolitus*

3.1.1. Enne kui isikul lubatakse sõidueksameid vastu võtta, peab ta olema edukalt läbinud koolitusprogrammi, mille liikmesriik võib punktis 1 nimetatud pädevuste omandamiseks kindlaks määrata.

3.1.2. Liikmesriigid peavad kindlaks määrama, kas mis tahes koolitusprogrammi sisu on seotud loaga ühe või mitme kategooria sõidueksamite vastuvõtmiseks.

⁽¹⁾ EÜT L 199, 31.7.1985, lk 56.

3.2. Eksamid

- 3.2.1. Enne kui isikul lubatakse sõidueksameid vastu võtta, peab ta tõendama, et tal on piisavad teadmised, mõistmine, oskused ja sobivus punktis 1 loetletud teemadel.
- 3.2.2. Liikmesriigid kehtestavad eksamineerimise korra, mille alusel saab pedagoogiliselt hinnata isiku neid pädevusi, mis on määratletud punktis 1, eriti punktis 1.4. Eksam peab hõlmama nii teoreetilist kui ka praktilist osa. Vajaduse korral võib kasutada arvutipõhist hindamist. Eksami jooksul toimuvate mis tahes katsete ja hindamise olemuse ning kestuse üksikasjad jäetakse liikmesriikide otsustada.
- 3.2.3. Liikmesriigid peavad kindlaks määrama, kas mis tahes eksami sisu on seotud loaga ühe või mitme kategooria sõidueksamite vastuvõtmiseks.

4. Kvaliteedi tagamine ja jätkuõpe

4.1. Kvaliteedi tagamine

- 4.1.1. Liikmesriigid kehtestavad kvaliteedi tagamise eeskirjad, mis tagavad eksamineerijatele esitatavate nõuete jätkuva kohaldamise.
- 4.1.2. Kvaliteedi tagamise eeskirjad peaksid hõlmama eksamineerijate järelevalvet tööl, nende jätkuõpet ja uut akrediteerimist, nende pidevat kutsealast arengut ning nende poolt vastu võetud sõidueksamite tulemuste korrapäraselt läbi vaatamist.
- 4.1.3. Liikmesriigid tagavad punktis 4.1.2 loetletud kvaliteedi tagamise eeskirjade abil, et iga eksamineerijat kontrollitakse kord aastas. Lisaks peavad liikmesriigid ette nägema, et iga eksamineerija tegevust eksami vastuvõtmisel jälgitakse iga viie aasta tagant vähemalt poole päeva jooksul, et oleks võimalik jälgida mitut erinevat eksamit. Kui avastatakse probleeme, tuleb võtta parandusmeetmeid. Jälgimist teostaval isikul peab selleks olema liikmesriigi vastav luba.
- 4.1.4. Liikmesriigid võivad sätestada, et juhul kui eksamineerijal on luba võtta vastu mitme kategooria sõidueksameid, on nõue teostada eksami jälgimist mitmes kategoorias täidetud, kui jälgimine on läbi viidud ühes kategoorias.
- 4.1.5. Sõidueksamite järelevalve ja kontrolliga peab tegelema liikmesriigi poolt selleks volitatud asutus, et tagada korrektne ja ühtne hindamine.

4.2. Jätkuõpe

- 4.2.1. Liikmesriigid sätestavad, et sõltumata sõidueksami eksamineerijate loaga hõlmatud kategooriate arvust peavad nad oma loa säilitamiseks:
- läbima iga kaheaastase ajavahemiku jooksul vähemalt neljapäevase korrapärase koolituse, et
 - säilitada ja värskendada vajalikke teadmisi ja eksamineerimise oskusi;
 - arendada uusi pädevusi, mis on nende kutsealase tegevuse seisukohalt oluliseks muutunud;
 - tagada, et eksamineerijad võtavad eksameid ka edaspidi vastu õiglaste ja ühtsete nõuete alusel;
 - läbima iga viieaastase ajavahemiku jooksul vähemalt viiepäevase korrapärase koolituse, et
 - arendada edasi ja säilitada vajalikke praktilisi sõiduoskusi.
- 4.2.2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et need eksamineerijad, kelle tegevuses tuvastati vastavalt kehtivale kvaliteedi tagamise süsteemile tõsiseid puudusi, läbivad kohe spetsiaalse koolituse.
- 4.2.3. Jätkuõpe võib toimuda teabetundide või õppetundide vormis kas tavapäraselt või arvutipõhiselt ning võib olla suunatud kas üksikisikutele või rühmadele. Jätkuõpe võib sisaldada nõuete uut akrediteerimist, nii nagu liikmesriigid seda asjakohaseks peavad.

- 4.2.4. Kui eksamineerijal on lubatud vastu võtta sõidueksameid mitmes kategoorias, võivad liikmesriigid sätestada, et eksamineerijatele esitatav nõue jätkuõppe läbimise kohta mitmes kategoorias on täidetud, kui jätkuõpe on läbitud ühes kategoorias, tingimusel et täidetakse punktis 4.2.5 esitatud tingimust.
- 4.2.5. Kui eksamineerija ei ole viimase 24 kuu jooksul vastava kategooria eksamit vastu võtnud, siis peab ta läbima uue asjakohase hindamise enne, kui tal lubatakse selles kategoorias sõidueksameid vastu võtta. Uus hindamine võib toimuda punktis 4.2.1 esitatud nõude kohaselt.

5. Omandatud õigused

- 5.1. Liikmesriigid võivad isikutel, kes vahetult enne käesolevate sätete jõustumist on saanud loa sõidueksamite vastuvõtmiseks, lubada võtta sõidueksameid vastu ka edaspidi, hoolimata sellest, et nad ei ole antud luba saanud vastavalt punktis 2 nimetatud üldtingimustele ega ka punktis 3 sätestatud alusõppe menetluse kohaselt.
- 5.2. Siiski tuleb kõnealuste eksamineerijate tegevust korrapäraselt jälgida ja nende suhtes tuleb kohaldada kvaliteedi tagamise eeskirju vastavalt punktile 4.
-

V LISA

JUHIKOOLITUSE JA -EKSAMI MIINIMUMNÕUDED ARTIKLI 4 LÕIKE 4 PUNKTI B TEISES LÕIGUS MÄÄRATLETUD AUTORONGIDE PUHUL

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et:
 - kiita heaks artikli 7 lõike 1 punktis d ettenähtud koolitus ja teostada selle järelevalvet või
 - organiseerida artikli 7 lõike 1 punktis d ettenähtud oskuste ja käitumise eksam.
 - 2.1. Juhikoolituse kestus
 - vähemalt 7 tundi.
 3. Juhikoolituse sisu

Juhikoolitus hõlmab II lisa punktides 2 ja 7 kirjeldatud teadmisi, oskusi ja käitumist. Erilist tähelepanu pööratakse järgmistele aspektidele:

 - sõiduki liikumise dünaamika, ohutuskriteeriumid, veduk ja haagis (haakeseade), nõuetekohane veose pealelaadimine ja ohutusseadmed.

Eksami praktiline osa sisaldab järgmisi aspekte: kiirendamine, aeglustamine, tagurdamine, pidurdamine, peatumisteed, sõidurea vahetamine, pidurdus-/vältimismanööver, haagise lengerdamine, haagise külge- ja lahtihaakimine, parkimine.

 - Iga koolitusel osaleja peab läbima praktilise osa ja tõendama oma oskusi ja käitumist avalikel teedel.
 - Koolitusel kasutatavad autorongid kuuluvad kategooriasse, mille jaoks koolitusel osalejad juhiluba taotleavad.
 4. Oskuste ja käitumise eksami kestus ja sisu
- Eksami kestus ja läbitav vahemaa peavad olema piisavad, et hinnata punktis 3 sätestatud oskusi ja käitumist.
-

VI LISA

JUHIKOOLITUSE JA -EKSAMI MIINIMUMNÕUDED A-KATEGOORIA MOOTORRATASTE PUHUL (JUHTIMISÕIGUSE JÄRKJÄRGULINE OMANDAMINE)

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et:
 - kiita heaks artikli 7 lõike 1 punktis c ettenähtud koolitus ja teostada selle järelevalvet või
 - organiseerida artikli 7 lõike 1 punktis c ettenähtud oskuste ja käitumise eksam.
2. Juhikoolituse kestus
 - vähemalt 7 tundi.
3. Juhikoolituse sisu
 - Juhikoolitus sisaldab kõiki II lisa punktis 6 kirjeldatud aspekte.
 - Iga koolitusel osaleja peab läbima praktilise osa ja tõendama oma oskusi ja käitumist avalikel teedel.
 - Koolitusel kasutatavad mootorrattad kuuluvad kategooriasse, mille jaoks koolitusel osalejad juhiluba taotleavad.
4. Oskuste ja käitumise eksami kestus ja sisu

Eksami kestus ja läbitav vahemaa peavad olema piisavad, et hinnata käesoleva lisa punktis 3 sätestatud oskusi ja käitumist.

VII LISA

A osa

KEHTETUKS TUNNISTATUD DIREKTIIV, MIDA ON HILJEM MUUDETUD

(vastavalt artiklile 17)

Nõukogu direktiiv 91/439/EMÜ ⁽¹⁾	(EÜT L 237, 24.8.1991, lk 1)
Nõukogu direktiiv 94/72/EÜ	(EÜT L 337, 24.12.1994, lk 86)
Nõukogu direktiiv 96/47/EÜ	(EÜT L 235, 17.9.1996, lk 1)
Nõukogu direktiiv 97/26/EÜ	(EÜT L 150, 7.6.1997, lk 41)
Komisjoni direktiiv 2000/56/EÜ	(EÜT L 237, 21.9.2000, lk 45)
Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/59/EÜ, ainult artikli 10 lõige 2	(ELT L 226, 10.9.2003, lk 4)
Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1882/2003, ainult II lisa punkt 24	(ELT L 284, 31.10.2003, lk 1)

(¹) Direktiivi 91/439/EMÜ muudeti samuti järgmise aktiga, mida ei ole kehtetuks tunnistatud: 1994. aasta ühinemisakt.

B osa

SISERIIKLIKUSSE ÕIGUSSESSE ÜLEVÕTMISE JA KOHALDAMISE TÄHTPÄEVAD

(viidatud artiklis 17)

Direktiiv	Ülevõtmise tähtpäev	Kohaldamise kuupäev
Direktiiv 91/439/EMÜ	1. juuli 1994	1. juuli 1996
Direktiiv 94/72/EÜ	–	1. jaanuar 1995
Otsus 96/427/EÜ	–	16. juuli 1996
Direktiiv 96/47/EÜ	1. juuli 1996	1. juuli 1996
Direktiiv 97/26/EÜ	1. jaanuar 1998	1. jaanuar 1998
Direktiiv 2000/56/EÜ	30. september 2003	30. september 2003, 30. september 2008 (II lisa punkt 6.2.5) ja 30. september 2013 (II lisa punkt 5.2)
Direktiiv 2003/59/EÜ	10. september 2006	10. september 2008 (sõitjatevedu) ja 10. september 2009 (kaubavedu)

VIII LISA

VASTAVUSTABEL

Direktiiv 91/439/EMÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 1 lõike 1 esimene lause	Artikli 1 lõike 1 esimene lause
Artikli 1 lõike 1 teine lause	–
–	Artikli 1 lõige 2
Artikli 1 lõige 2	Artikli 2 lõige 1
–	Artikli 2 lõige 2
Artikli 1 lõige 3	–
Artikli 2 lõige 1	Artikli 1 lõike 1 teine lause
Artikli 2 lõige 2	Artikli 3 lõige 1
	Artikli 3 lõige 2
	Artikli 3 lõige 3
Artikli 2 lõige 3	–
Artikli 2 lõige 4	–
Artikli 3 lõike 1 esimese lõigu sissejuhatav osa	Artikli 4 lõike 1 esimene lause
–	Artikli 4 lõike 2 esimene taane
–	Artikli 4 lõike 2 teine taane
Artikli 3 lõike 1 esimese lõigu esimene taane	Artikli 4 lõike 3 esimene taane
Artikli 3 lõike 1 esimese lõigu teine taane	Artikli 4 lõike 4 punkti b esimene lõik
Artikli 3 lõike 1 esimese lõigu kolmas taane	Artikli 4 lõike 4 punkti b teine lõik
Artikli 3 lõike 1 esimese lõigu neljas taane	Artikli 4 lõike 4 punkt c
Artikli 3 lõike 1 esimese lõigu viies taane	Artikli 4 lõike 4 punkt f
Artikli 3 lõike 1 esimese lõigu kuues taane	Artikli 4 lõike 4 punkt g
Artikli 3 lõike 1 esimese lõigu seitsmes taane	Artikli 4 lõike 4 punkt j
Artikli 3 lõike 1 esimese lõigu kaheksas taane	Artikli 4 lõike 4 punkt k
Artikli 3 lõike 2 esimese lõigu sissejuhatav osa	–
Artikli 3 lõike 2 esimese lõigu esimene taane	Artikli 4 lõike 3 punkt a
Artikli 3 lõike 2 esimese lõigu teine taane	Artikli 4 lõike 4 punkt a
Artikli 3 lõike 2 esimese lõigu kolmas taane	Artikli 4 lõike 4 punkt d
Artikli 3 lõike 2 esimese lõigu neljas taane	Artikli 4 lõike 4 punkt e
Artikli 3 lõike 2 esimese lõigu viies taane	Artikli 4 lõike 4 punkt h
Artikli 3 lõike 2 esimese lõigu kuuenda taande sissejuhatav osa	Artikli 4 lõike 4 punkt i
Artikli 3 lõike 2 esimese lõigu kuuenda taande esimene alataane	–
Artikli 3 lõike 2 esimese lõigu kuuenda taande teine alataane	–

Direktiiv 91/439/EMÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 3 lõike 3 sissejuhatav osa	–
Artikli 3 lõike 3 esimene taane	Artikli 4 lõike 1 kolmas lause
Artikli 3 lõike 3 teise taande esimene lõik	Artikli 4 lõike 3 teine taane
Artikli 3 lõike 3 teise taande teine lõik	–
Artikli 3 lõike 3 kolmas taane	Artikli 4 lõike 3 esimene taane
Artikli 3 lõike 3 neljas taane	Artikli 4 lõike 4 esimene taane
Artikli 3 lõike 3 viies taane	Artikli 4 lõike 4 teine taane
–	Artikli 4 lõige 3
Artikli 3 lõige 4	–
Artikli 3 lõige 5	–
Artikli 3 lõige 6	Artikli 4 lõike 5 esimene lause
—	Artikli 4 lõike 5 teine lause
Artikkel 4	Artikkel 5
Artikli 5 lõige 1	Artikli 6 lõige 1
Artikli 5 lõike 1 punkt a	Artikli 6 lõike 1 punkt a
Artikli 5 lõike 1 punkt b	Artikli 6 lõike 1 punkt b
Artikli 5 lõike 2 sissejuhatav osa	Artikli 6 lõike 2 sissejuhatav osa
Artikli 5 lõike 2 punkt a	Artikli 6 lõike 2 punkt a
Artikli 5 lõike 2 punkt b	Artikli 6 lõike 2 punkt b
–	Artikli 6 lõike 2 punkt c
–	Artikli 6 lõike 2 punkt d
–	Artikli 6 lõike 2 punkt e
–	Artikli 6 lõike 2 punkt f
Artikli 5 lõige 3–	–
Artikli 5 lõige 4	Artikli 6 lõige 4
Artikli 6 lõike 1 sissejuhatav osa	Artikli 4 lõike 1 teine lause
–Artikli 6 lõike 1 punkti a esimene taane	Artikli 4 lõike 3 kolmas taane
Artikli 6 lõike 1 punkti a teine taane	Artikli 4 lõike 4 punkti a teine taane
Artikli 6 lõike 1 punkti b esimene taane	Artikli 4 lõike 3 punkti b teine taane
	Artikli 4 lõike 3 punkti c teine taane
Artikli 6 lõike 1 punkti b teise taande esimene võimalus	Artikli 4 lõike 4 punkti b viimane lause
Artikli 6 lõike 1 punkti b teise taande teine võimalus	Artikli 4 lõike 4 punkti c teine taane
Artikli 6 lõike 1 punkti b kolmanda taande esimene ja teine võimalus	Artikli 4 lõike 4 punkti g teine taane
Artikli 6 lõike 1 punkti b kolmanda taande kolmas ja neljas võimalus	Artikli 4 lõike 4 punkti e komas taane
Artikli 6 lõike 1 punkti c esimese taande esimene ja teine võimalus	Artikli 4 lõike 4 punkti k teine taane
Artikli 6 lõike 1 punkti c esimese taande komas ja neljas võimalus	Artikli 4 lõike 4 punkti i teine taane
Artikli 6 lõige 2	Artikli 4 lõike 6 esimene lõik
–	Artikli 4 lõike 6 teine lõik
Artikli 6 lõige 3	Artikli 4 lõike 6 kolmas ja neljas lõik

Direktiiv 91/439/EMÜ	Käesolev direktiiv
Artikli 7 lõike 1 sissejuhatav osa	Artikli 7 lõike 1 sissejuhatav osa
Artikli 7 lõike 1 punkt a	Artikli 7 lõike 1 punkt a
–	Artikli 7 lõike 1 punkt b
–	Artikli 7 lõike 1 punkt c
–	Artikli 7 lõike 1 punkt d
Artikli 7 lõike 1 punkt b	Artikli 7 lõike 1 punkt e
Artikli 7 lõige 2	–
Artikli 7 lõige 3	–
–	Artikli 7 lõige 2
–	Artikli 7 lõige 3
Artikli 7 lõige 4	Artikli 7 lõige 4
Artikli 7 lõige 5	Artikli 7 lõike 5 punkt a
–	Artikli 7 lõike 5 punkt b
–	Artikli 7 lõike 5 punkt c
–	Artikli 7 lõike 5 punkt d
Artikli 7a lõige 1	–
Artikli 7a lõige 2	Artikkel 8
Artikkel 7b	Artikkel 9
–	Artikkel 10
Artikkel 8	Artikkel 11
Artikkel 9	Artikkel 12
Artikkel 10	Artikli 13 lõige 1
–	Artikli 13 lõige 2
Artikkel 11	Artikkel 14
Artikli 12 lõige 1	–
Artikli 12 lõige 2	–
Artikli 12 lõige 3	Artikkel 15
–	Artikkel 16
Artikkel 13	Artikli 17 esimene lõik
–	Artikli 17 teine lõik
–	Artikkel 18
Artikkel 14	Artikkel 19
I lisa	–
Ia lisa	I lisa
II lisa	II lisa
III lisa	III lisa
–	IV lisa
–	V lisa
–	VI lisa

NÕUKOGU PÕHJENDUSED

I. SISSEJUHATUS

Komisjon võttis oma ettepaneku vastu 21. oktoobril 2003.

23. veebruaril 2005 võttis Euroopa Parlament esimesel lugemisel vastu oma arvamuse.

Nõukogu võttis 18. septembril 2006 vastu ühise seisukoha kooskõlas asutamislepingu artikliga 251.

Töö käigus võttis nõukogu arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾.

II. ÜHISE SEISUKOHA ANALÜÜS

Ühine seisukoht kajastab Euroopa Parlamendi, komisjoni ja nõukogu vahel toimunud mitteametlike kontaktide tulemusi. Kuigi ettepanek on ümber kujundatud, et muuta see loogilisemaks ja paremini loetavaks, sisaldab ühise seisukoha tekst endiselt kõiki komisjoni ettepaneku põhielemente.

Siiski lepiti kokku teatavates muudatustes, mis kajastavad kas parlamendi poolt esimesel lugemisel tõstatatud küsimusi (st kõikide olemasolevate juhilubade kohustusliku väljavahetamise küsimus) või nõukogu poolt tõstatatud küsimusi.

Ühise seisukohaga selle praegusel kujul taotletakse kolme institutsiooni eesmärki olemasolev direktiiv uuesti sõnastada ja lisada vajalikud sätted, et täita laienuvad Euroopa Liidu äärmiselt liikuva ühiskonna nõudeid (st üks dokumendiliik kogu ühenduses), seejuures tugevdades pettusevastaseid meetmeid ja parandades liiklusohutust. Ühises seisukohas käsitletakse seetõttu järgmiseid põhiküsimusi:

- sõiduki-haagise ühendite ümberliigitamine (artikli 4 lõike 4 punkt b ja mujal);
- mootorrataste juhtimise õiguse saamise kord (artikli 4 lõige 3 ja mujal);
- lähenemisviis, mille kohaselt on ühel isikul üks juhiluba (artikli 7 lõige 5 ja artikli 11 lõige 4);
- kõikide olemasolevate juhiloaokumentide kohustusliku väljavahetamise küsimus (artikli 3 lõige 3 ja mujal).

i) Sõiduki-haagise ühendite ümberliigitamine

B-kategooriasse kuuluvate haagiste ühendite osas tegi komisjon ettepaneku liigitada kõik ühendid, mille haagise täismass on suurem kui 750 kg, BE-kategooriasse. Parlament ja nõukogu pidasid sellist sätet liiga rangeks, võttes arvesse, et märkimisväärne hulk "kergeid" haagissuvilaid juba ületavad selle kaalu-piiri nende sisekujunduse tõttu. Liiklusohutustega seotud probleemide lahendamiseks, vältides samal ajal täiendavate kohustuste panemist kodanikele, otsustasid kaks kaasseadusandjat lisada sätte, millega määratakse B-kategoorias sõiduki-haagise ühendite suurimaks lubatud täismassiks 4 250 kg. Kui ühendi täismass on suurem kui 3 500 kg, nõuavad riiklikud asutused täiendava koolituse või oskuste ja käitumise eksami läbimist või mõlemat. Koolituse ja praktilise eksami nõuded on sätestatud direktiivi uues lisas (V lisa).

Selle sättega tagavad (järgides seejuures sõidukite tüübikinnituse eeskirju) parlament ja nõukogu, et:

- veduki täismass jääb 3 500 kg piiresse,
- ei ületata kehtivat maksimaalse täismassi piirangut 4 250 kg (3 500 kg + 750 kg),

ning kodanike jaoks on sõiduki-haagise ühendite osas suurendatud paindlikkust ning läbipaistvust.

(¹) ELT C 112, 30.4.2004, lk 34. Regioonide Komitee otsustas komisjoni ettepaneku kohta arvamust mitte esitada.

BE-kategooria osas leppisid kaks kaasseadusandjat kokku haagise jaoks suurima lubatud täismassi 3 500 kg. Sõiduki-haagise ühendit, kus veduk kuulub B-kategooriasse ning haagise täismass on suurem kui 3 500 kg, võib juhtida C1E-kategooria juhiloaga.

ii) Mootorrataste juhtimise õiguse saamise kord

Pidades silmas liiklusohutuse suurendamist ja mobiilsuse ning ohutuse vahelist tasakaalu, saavutasid kolm institutsiooni kokkuleppe mootorrataste juhtimisõigusele järk-järgulise juurdepääsu põhimõtte suhtes ning juhilubade vastastikuse tunnustamisega seotud vanusepiirangu suhtes. Kolm institutsiooni otsustasid samuti luua erikategooria mopeedidele (AM-kategooria), mille jaoks võib saada juhiloa 16-aastaselt pärast teooriaeksami läbimist. Liikmesriigid võivad kehtestada täiendavaid nõudeid ja võivad soovi korral otsustada integreerida AM-kategooria juhtimisõiguse järk-järgulise omandamise põhimõttesse.

Liiklusohutuse edasiseks parandamiseks ja noorte ning algajate mootorratturitega juhtivate arvukate õnnetuste vähendamiseks järgisid parlament ja nõukogu komisjoni põhimõtet kõrgemate näitajatega mootorrataste juhtimisõigusele järk-järgulise (etappideks jaotatud) juurdepääsu kohta. Seetõttu kehtestati A1-kategooria mootorrataste (kerged mootorrattad) puhul vanuse alampiir 16 aastat ja A2-kategooria (keskmise suuruse/kaaluga mootorrattad) puhul 18 aastat. Kaheaastast vanuse alampiiri vahet tuleb järgida ka siis kui liikmesriik otsustab anda otsese juurdepääsu A1-kategooria mootorratta juhtimisõigusele vanuse alampiiriga 17 või 18-aastat. Kui juhiloa taotleja on omandanud kaks aastat sõidukogemust A1-kategooria mootorrattal, peab ta läbima oskuste ja käitumise eksami või koolituse, et saada õigus juhtida A2-kategooria mootorrattast.

A-kategooria (rasked mootorrattad) korral on fikseeritud vanuse alampiiriks 20 aastat tingimusel, et taotleja on omandanud kaheaastase kogemuse A2-kategooria mootorrattal ja läbinud oskuste ja käitumise eksami või koolituse.

Seoses otsese juurdepääsu andmisega kõige võimsamate mootorrataste juhtimisõigusele, otsustasid kolm institutsiooni mitte kohaldada järk-järgulise juhtimisõiguse andmise põhimõtet ning kehtestada vanuse alampiiriks 24 aastat kogu ühenduses, arvestades seega taotlejate väheseid kogemusi.

iii) Lähenemisviis, mille kohaselt on ühel isikul üks juhiluba

Pettused seoses juhilubadega on liikmesriikide politseiasutustele tuntud nähtus. Erinevat tüüpi pettused ulatuvad dokumentide ebaseaduslikust kaubandusest koopiade ebaseadusliku omandamiseni ja teises liikmesriigis uue juhiloa saamiseni ajal, mil "koduliikmesriigis" on juhtimisõigus ära võetud.

Seetõttu toetavad parlament ja nõukogu täielikult komisjoni lähenemisviisi, mille kohaselt on ühel isikul üks juhiluba, et edaspidi vältida selliste pettuste toimepanemist. Ühine seisukoht seega toetab põhimõtet, et üks isik saab omada ainult ühte juhiluba. Sellega lisatakse ka uus säte, lisaks dokumendi regulaarsele kohustuslikule halduskehtivuse uuendamisele, mis kohustab liikmesriiki:

- keelduma juhiloa väljastamisest, kui ta teeb kindlaks, et taotleja juba valdab juhiluba;
- ning juhiloa väljastamise, asendamise, uuendamise või vahetamise korral kontrollima teistest liikmesriikidest, kas on alust kahtlustada, et taotleja juba valdab teist juhiluba.

Liikmesriigid on samuti kohustatud keelduma juhiloa väljastamisest isikule või juhiloa kehtivuse tunnustamisest isiku puhul, kelle juhtimisõigus on teises liikmesriigis piiratud, peatatud või tühistatud.

Liikmesriikide asutuste vahelise koostöö parandamiseks ja kontrollimiste hõlbustamiseks leppisid kolm institutsiooni kokku juhilubade alase sidevõrgu loomises.

Ühine seisukoht selle praegusel kujul sisaldab samuti miinimumstandardeid juhilubade dokumentide kõrgetasemelise kaitse tagamise kohta ning sätet, millega lubatakse liikmeriikidel kasutada juhilubades mikrokiipi.

iv) **Kõikide olemasolevate juhiloadokumentide kohustuslik väljavahetamine**

Oma ettepanekus nägi komisjon ette uue juhiloamudeli, mis peaks kaugemas perspektiivis olema ainus ühenduses kasutatav juhiloamudel. Komisjon esitas samuti sätteid, millega kehtestatakse piiratud kehtivusaeg kõigile uutele juhilubadele, mis väljastatakse pärast kõnealuse direktiivi jõustumist. Piiratud kehtivus puudutab kõikide kategooriate sõidukeid. Komisjoni ettepanekus ei ole ette nähtud olemasolevate juhilubade kohustuslikku väljavahetamist.

Tehes kokkuleppe ühenduse uue juhiloamudeli ja dokumendi kohustusliku uuendamise suhtes, otsustasid parlament ja nõukogu astuda veelgi sammu edasi ja leppida kokku sättes, millega nähakse ette kõigi enne praeguse direktiivi kohaldamise kuupäeva väljastatud ning kehtivate ja kasutuses olevate juhilubade asendamine uue juhiloamudeliga hiljemalt 26 aasta jooksul alates kõnealuse direktiivi jõustumisest. Sellega tagavad kaks kaasseadusandjat, et alates teatud hetkest on ühenduses kasutusel üks ühtne juhiloamudel.

v) **Muud küsimused**

Võimsuse/kaalu kriteeriumi kehtestamine kergetele mootorratastele

Järgides komisjoni ettepanekut, leppisid kaks kaasseadusandjat kokku, et mootorrattad, mille võimsuse/kaalu suhe ei ületa 0,1 kW/kg, on kerged mootorrattad (A1-kategooria). Selle meetmega välistatakse suure kiirenduse ja tippkiirusega äärmiselt kergete sõidukite ehitamine ning sellel on seega märkimisväärne mõju noorte ja algajate mootorratturite ohutusele.

Uued tehnilised näitajad keskmise kaaluga mootorratastele

Raskete mootorrataste võimsuse tahtliku vähendamise vältimiseks ning õnnetuste ohu alandamiseks otsustasid parlament ja nõukogu järgida komisjoni ettepanekut lisada täiendav säte A2-kategooria mootorrataste kohta, milles nähakse ette, et selle kategooria sõiduk ei tohi olla ümber ehitatud sõidukist, mille võimsus on rohkem kui kaks korda nii suur kui ümberehitatud sõidukil.

Uue juhiloamudeli kehtestamine

Pettusevastase kaitse suurendamiseks ja kasutusel olevate juhiloamudelite arvu vähendamiseks otsustasid parlament ja nõukogu järk-järgult kaotada ühenduses paberist juhiloamudeli. Uue õigusakti jõustumisel on ainsaks ühenduse juhiloamudeliks krediitkaardi kuju ja suurusega plastkaardi vormis juhiluba, mis suurendab dokumendi turvalisust ja annab parema kaitse võltsimise vastu.

Miinimumnõuded sõidueksami vastuvõtjatele

Kehtivad ühenduse õigusaktid ei sätesta standardeid sõidueksami vastuvõtja koolitusele ega haridusele, mis on Euroopa Liidus väga erinevad. Seetõttu otsustas komisjon kavandada ühtlustatud miinimumnõuded eksami vastuvõtjatele, et saada ühenduses võrreldavad sõidueksamitulemused. Parlament ja nõukogu otsustasid järgida komisjoni ettepanekut ja leppisid kokku kehtestada põhitingimused sõidueksami vastuvõtja ametikohale asumiseks ja sätestada miinimumstandardid nende esialgse kvalifikatsiooni ja regulaarse koolituse kohta. Sellised ühtlustatud sätteid peaksid samuti suurendama liiklusohutust, kuna need aitavad eksami vastuvõtjatel säilitada oskusi ja omandada kogemusi kiiresti muutuvast tehnilises keskkonnas.

III. JÄRELDUSED

Ühises seisukohas käesoleva direktiivi kohta jäetakse alles kõik komisjoni ettepaneku põhielemendid, mida on kohandatud tasakaalustatud ja kohasel viisil, võttes arvesse parlamendi ja nõukogu tõstatatud küsimusi. Ühine seisukoht on uue kaasotsustamismenetluse praktilist korda käsitleva ühisdeklaratsiooni ⁽¹⁾ raames kaasatud kolme institutsiooni vaheliste kontaktide tulemus.

Nõukogu on märkinud parlamendi transpordi- ja turismikomisjoni esimehe lubadust kõnealuste kontaktide raames soovitada parlamendil kõnealune tekst teisel lugemisel ilma muudatusteta heaks kiita, mille järel loetakse direktiiv kooskõlas ühise seisukohaga vastuvõetuks.

⁽¹⁾ EÜT C 148, 28.5.1999, lk 1.

NÕUKOGU ÜHINE SEISUKOHT (EÜ) nr 24/2006,

18. september 2006,

eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... soovitus 2006/.../EÜ alaealiste ja inimväärikuse kaitse ning vastulause esitamise õiguse kohta seoses Euroopa audiovisuaalsete ja online-teabe teenuste sektori konkurentsivõimega

(2006/C 295 E/02)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 157,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse regioonide komitee arvamust,

toimides asutamislepingu artiklis 251 osutatud korras ⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Liidu põhiõiguste harta ⁽³⁾ (edaspidi "harta") artikkel 1 deklareerib, et inimväärikus on puutumatu ja seda tuleb austada ja kaitsta. Harta artikkel 24 sätestab, et lapsel on õigus heaoluks vajalikule kaitsele ja hoolitsusele ning kõikides lapsega seotud toimingutes, mida teevad avalik-õiguslikud asutused või eraõiguslikud institutsioonid, tuleb esikohale seada lapse huvid.
- (2) Oma poliitilise tegevuse raames peab Euroopa Liit püüdma ära hoida mistahes vormis inimväärikuse austamise põhimõtte rikkumisi.
- (3) Liidu tasandil tuleb kehtestada õiguslikud meetmed, mis tagaksid alaealiste kehalise, vaimse ja moraalse arengu kaitse seoses kõigi audiovisuaal- ja teabeteenuste sisuga, võttes tarvitusele abinõusid ebaseaduslike materjalide leviku tõkestamiseks ja alaealiste juurdepääsu takistamiseks täiskasvanutele mõeldud programmidele ja teenustele.
- (4) Uute teabe- ja kommunikatsioonivahendite järjekindla arengu tõttu on ülimalt vajalik, et ühendus tagaks kodanike huvide täieliku ja nõuetekohase kaitse nimetatud valdkonnas, tagades ühelt poolt teabeteenuste vaba edas-

tamise ja osutamise ja teiselt poolt selle, et teabe sisu on seaduslik, austab inimväärikuse põhimõtet ega kahjusta alaealiste üldist arengut.

- (5) Ühendus on juba võtnud audiovisuaalsete ja teabeteenuste alaseid meetmeid, et luua vajalikud tingimused telesaadete ja muude teabeteenuste vabaks liikumiseks, austades vaba konkurentsi põhimõtet ning sõna- ja infovabadust, kuid ühendus peaks tegutsema otsustavamalt asjakohaste meetmete võtmisel tarbijate kaitsmiseks diskrimineerimise ohutamise eest soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel ning sellise diskrimineerimise ärahoidmiseks. Selline tegevus peaks arvesse võtma ühelt poolt üksikisiku õiguste kaitse põhimõtet ja teiselt poolt sõnavabaduse põhimõtet, eriti seoses liikmesriikide kohustusega määratleda kooskõlas oma sise-riikliku õiguse ja väärtushinnangutega vaenu ohutamise või diskrimineerimise mõiste.

- (6) Nõukogu 24. septembri 1998. aasta soovitus 98/560/EÜ Euroopa audiovisuaal- ja teabeteenuste sektori konkurentsivõime suurendamise kohta riiklike raamistike edendamise teel, mille eesmärk on saavutada võrreldav ja tõhus alaealiste ja inimväärikuse kaitse ⁽⁴⁾, on esimene ühenduse õigusakt, mille 5. põhjenduses käsitletakse alaealiste ja inimväärikuse kaitse küsimusi seoses avalikusele kättesaadavaks tehtud audiovisuaal- ja teabeteenustega nende edastusvahendist olenemata. Nõukogu 3. oktoobri 1989. aasta direktiivi 89/552/EMÜ teleringhäälingutegevust käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta ⁽⁵⁾ artiklis 22 ("piirideta televisiooni direktiiv") on alaealiste ja inimväärikuse kaitse küsimust teleringhäälingu kontekstis juba konkreetselt käsitletud.

⁽¹⁾ ELT C 221, 8.9.2005, lk 87.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 7. septembri 2005. aasta arvamus (ELT C 193 E, 17.8.2006, lk 217), nõukogu 18. september 2006 ühine seisukoht ja Euroopa Parlamendi ... seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽³⁾ EÜT C 364, 18.12.2000, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT L 270, 7.10.1998, lk 48.

⁽⁵⁾ ELT L 298, 17.10.1989, lk 23. Direktiivi on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 97/36/EÜ (EÜT L 202, 30.7.1997, lk 60).

- (7) Tehakse ettepanek, et nõukogu ja komisjon pööraksid erilist tähelepanu käesoleva soovitusel kohaldamisele uute partnerluslepingute või uute koostööprogrammide läbi vaatamisel, nende üle läbirääkimiste pidamisel või nende sõlmimisel kolmandate riikidega, pidades silmas audiovisuaalse ainese loojate ja levitajate ning Interneti-ühenduste pakkujate globaalset iseloomu.
- (8) Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid otsusega nr 276/1999/EÜ⁽¹⁾ vastu ühenduse mitmeaastase tegevuskava Interneti kasutamise turvalisemaks muutmise kohta ülemaailmsetes võrkudes leiduva ebaseadusliku ja kahjuliku materjali vastu võitlemise teel ("turvalisema Interneti tegevuskava").
- (9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega nr 1151/2003/EÜ⁽²⁾ pikendati turvalisema Interneti tegevuskava kahe aasta võrra ning muudeti selle reguleerimisala, et hõlmata meetmeid teabevahetuse ja kooskõlastamise edendamiseks asjaomaste osapooltega siseriiklikul tasandil ning erisätteid läbirääkijariikidele.
- (10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul⁽³⁾ täpsustab mõningaid õiguslikke printsiipe ja ühtlustab teatavaid aspekte, et võimaldada infoühiskonna teenustel täielikult ära kasutada siseturu põhimõtteid. Mitmed direktiivi 2000/31/EÜ sätted on olulised samuti alaealiste ja inimväärkuse kaitse seisukohalt, eriti artikli 16 lõike 1 punkt e, mille kohaselt liikmesriigid ja komisjon toetavad tegevusjuhendite koostamist alaealiste ja inimväärkuse kaitseks.
- (11) Uutest tehnoloogiast ja massiteabevahendite uuendustest tingitud muutuva meediamaastiku tõttu tuleb õpetada lastele nagu ka lapsevanematele, õpetajatele ja koolitajatele audiovisuaalsete ja *online*-teabe teenuste tõhusat kasutamist.
- (12) Üldiselt on audiovisuaalsektori eneseregulatsioon osutunud tõhusaks lisameetmeks, kuid sellest ei piisa alaealiste kaitsmiseks kahjuliku sisuga teabe eest. Sõnavabadusel ja kodanikuõiguste austamisel põhinev Euroopa audiovisuaalvaldkonna areng peaks toetuma pidevale riiklike ja Euroopa seadusandjate, reguleerivate asutuste, tööstusettevõtete, ühenduste, kodanike ja tsiviilühiskonna dialoogile.
- (13) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 1997. aasta direktiivi 97/36/EÜ, millega muudetakse nõukogu direktiivi 89/552/EMÜ teleringhäälingutegevust käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta⁽⁴⁾, käsitlevas avalikus arutelus tehti ettepanek, et meediakirjaoskuse suhtes võetavate meetmete kohaldamise vajadus kuuluks soovitusel 98/560/EÜ teemade hulka.
- (14) Komisjon toetab koostööd ning kogemuste ja parimate tavade vahetamist olemasolevate audiovisuaalse materjali, olenemata edastusvahendist, hindamise ja klassifitseerimisega tegelevate eneseregulatsiooni ja kaasregulatsiooni organite vahel, et võimaldada kõigil kasutajatel, kuid eriti lapsevanematel, õpetajatel ja koolitajatel, audiovisuaalsete ja *online*-teabe teenuste ebaseaduslikust sisust teada anda ning nende sisu hinnata, sealhulgas ka seaduslikku sisu, mis võib kahjustada alaealiste füüsilist, vaimset või moraalselt arengut.
- (15) Direktiivi 97/36/EÜ käsitlevas avalikus arutelus tehtud ettepaneku kohaselt tuleks vastulause esitamise õigust või samaväärseid õiguskaitsevahendeid kohaldada *online*-meedia suhtes, võttes arvesse asjaomase massiteabevahendi ja teenuse iseärasusi.
- (16) Nõukogu 5. oktoobri 1995. aasta resolutsioon naiste ja meeste kujutamise kohta reklaamis ja meedias⁽⁵⁾ kutsub liikmesriike ja komisjoni üles võtma asjakohaseid meetmeid, et edendada mitmekesise ja tegelikkusele vastava kuvandi vahendamist naiste ja meeste oskustest ja võimalustest ühiskonnas.
- (17) Esitades ettepanekut nõukogu direktiiviks meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega, märkis komisjon, et sugu kujutamine meedias ja reklaamis toob esile olulise meeste ja naiste väärkuse kaitsmisega seotud küsimuse, kuid jõudis järeldusele, et teisi põhiõigusi, sealhulgas massiteabevahendite vabadust ja mitmekesisust silmas pidades ei oleks sobiv neid küsimusi kõnealuses ettepanekus käsitleda, kuid neid tuleks arvesse võtta ja vajaduse korral rakendada asjakohaseid meetmeid.

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. jaanuari 1999. aasta otsus 276/1999/EÜ, millega võetakse vastu ühenduse mitmeaastane tegevuskava Interneti kasutamise turvaliseks muutmise kohta ülemaailmsetes võrkudes leiduva ebaseadusliku ja kahjuliku materjali vastu võitlemise teel (EÜT L 33, 6.2.1999, lk 1). Otsust on viimati muudetud otsusega 787/2004/EÜ (ELT L 138, 30.4.2004, lk 12).

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. juuni 2003. aasta otsust nr 1151/2003/EÜ, millega muudetakse otsust nr 276/1999/EÜ, millega võetakse vastu ühenduse mitmeaastane tegevuskava Interneti kasutamise turvaliseks muutmise kohta ülemaailmsetes võrkudes leiduva ebaseadusliku ja kahjuliku materjali vastu võitlemise teel (ELT L 162, 1.7.2003, lk 1).

(3) ELT L 178, 17.7.2000, lk 1.

(4) ELT L 202, 30.7.1997, lk 60.

(5) EÜT C 296, 10.11.1995, lk 15.

- (18) Tuleks julgustada liikmesriigi tasandil audiovisuaalteenuste ja *online*-teabe teenuste sektorit loobuma massiteabehandlites ja kõikides reklaamides, sh uute reklaamitehnikate puhul, igasugusest diskrimineerimisest soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel ning sellega võitlema, rikkumata samas sõna- ja ajakirjandusvabadust.
- (19) Käesolev soovitus võtab arvesse tehnoloogilist arengut ja täiendab soovitusi 98/560/EÜ. Tehnoloogia valdkonnas toimunud arengu tõttu kuuluvad selle kohaldamisalasse audiovisuaalteenused ja *online*-teabe teenused, mis on üldsusele kättesaadavaks tehtud elektrooniliste tava- või mobiilsidevõrkude kaudu.
- (20) Käesolev soovitus ei takista liikmesriike mitte ühelgi juhul kohaldamast sõnavabaduse suhtes oma põhiseaduse sätteid ega teisi siseriiklike õigusnorme või tavasid,
- c) meetmeid teavitamiseks kodanikke rohkem Interneti võimalustest.
- Meediakirjaoskuse suhtes võetavaid võimalikke meetmeid on kirjeldatud II lisas;
3. edendades spetsialistide, vahendajate ja kasutajate vastutustundlikku suhtumist uutesse massiteabehandlitesse, nagu Internet:
- a) kutsudes audiovisuaal- ja *online*-teabe teenuste haru üles sõna- või ajakirjandusvabadust rikkumata vältima diskrimineerimist soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse orientatsiooni alusel kõikide audiovisuaal- ja *online*-teabe teenuste puhul ning võitlema sellise diskrimineerimise vastu;
- b) kutsudes neid üles olema valvsad ja teatama veebilehtedest, mida peetakse ebaseaduslikuks, ilma et see piiraks direktiivi 2000/31/EÜ kohaldamist;
- c) koostades tegevusjuhendi koostöös erialaspetsialistide ja reguleerivate asutustega riiklikul ja ühenduse tasandil;

SOOVITAVAD JÄRGMIST:

- I. Liikmesriikidel audiovisuaal- ja *online*-teabe teenuste haru arengu edendamiseks võtta vajalikud meetmed, et kaitsta alaealisi ja inimväärkust kõikide audiovisuaal- ja *online*-teabe teenuste puhul:
1. kaaludes *online*-meediaga seotud vastulause esitamise õiguse või samaväärsete õiguskaitsevahendite suhtes rakendatavate meetmete võtmist riiklikus õiguses või praktikas, võttes nõuetekohaselt arvesse riiklikke ja põhiseaduslikke õigusnorme, ilma et see piiraks selle õiguse kasutamise viisi kohandamist vastavalt iga meediavormi iseärasustele;
2. edendades tehnoloogiliste arengute kasutuselevõtu hoogustamiseks lisaks olemasolevatele õiguslikele ja muudele ringhäälinguteenuseid käsitlevatele meetmetele ja nendega kooskõlas ning tihedas koostöös asjaomaste osapooltega:
- a) meetmeid, mis võimaldaks alaealistel vastutustundlikult kasutada audiovisuaalseid ja *online*-teabe teenuseid, eelkõige töstes lapsevanemate, õpetajate ja koolitajate teadlikkust uute teenuste kaudu avanevatest võimalustest ning vahenditest, mis võimaldavad nende ohutut kasutamist alaealiste poolt, eriti meediakirjaoskuse või meediahariduse programmide abil ja näiteks jätkuõppeks õppetöö raames;
- b) meetmeid soodustamiseks seal, kus see on kohane ja vajalik, kvaliteetmaterjalide ja -teenuste identifitseerimist ja kättesaadavust alaealiste jaoks, kaasa arvatud juurdepääsu võimaldamise abil haridusasutustes ja avalikes kohtades;
- c) koostades tegevusjuhendi koostöös erialaspetsialistide ja reguleerivate asutustega riiklikul ja ühenduse tasandil;
4. edendades meetmeid kõigi alaealistele kahjulike ebaseaduslike veebitegevuste vastu võitlemiseks ning Interneti palju turvalisemaks meediavormiks muutmiseks; kaaluda tuleks muu hulgas järgmisi meetmeid:
- a) võtta kasutusele teenuseosutajate kvaliteedimärk, et kasutajad saaksid hõlpsalt tuvastada, kas vastav teenuseosutaja on kohustunud järgima teatavat käitumiskoodeksit;
- b) võtta kasutusele sobivad kanalid Internetis ebaseaduslikest ja/või kahtlastest tegevustest teatamiseks.
- II. Audiovisuaalsete ja *online*-teabe teenuste sektoril ning teistel asjaomastel osapooltel:
1. töötada alaealiste heaks välja positiivsed meetmed, sealhulgas algatused laiema juurdepääsu hõlbustamiseks audiovisuaalsetele ja *online*-teabe teenustele, vältides potentsiaalselt kahjulikku infosisu, näiteks filtreerimissüsteemide abil. Need meetmed võiks hõlmata ka ühtlustamist liikmesriikide reguleerivate, eneseregulatsiooni ja kaasregulatsiooni organite vahelise koostöö kaudu ning parimate tavade vahetamise teel sellistes küsimustes, nagu ühiste, kirjeldavate sümbolite või vanusekategoriat märkivate hoiatussõnumite süsteem ja/või seda, milline sisuaspekt põhjustas teatud vanusepiirangu seadmise ning mis aitaks kasutajatel hinnata audiovisuaal- ja *online*-teabe teenuste sisu. Seda saaks teha näiteks III lisas kirjeldatud meetmete abil;

2. uurida võimalust luua filtrid, mille abil saaks takistada inimväärikust alandava teabe levikut Internetis;
3. töötada välja meetmed Internetis levitatava materjali sisupõhise märgistamise süsteemide kasutamise suurendamiseks;
4. kaaluda tõhusaid meetmeid, et vältida audiovisuaalsete ja *online*-teabe teenuste sektoris diskrimineerimist soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel ja sellise diskrimineerimise vastu võidelda ning edendada mitmekesise ja tegelikkusele vastava kuvandi vahendamist meeste ja naiste oskustest ja võimalustest ühiskonnas.

MÄRGIVAD, ET KOMISJON:

1. Kavatakse seoses Interneti turvalist kasutamist ja uute sidustehnoloogiate edendamist soodustava mitmeaastase (2005–2008) ühenduse programmiga toetada kõikidele Euroopa kodanikele suunatud teavitamismeetmeid, kasutades kõiki massiteabevahendeid, et teavitada avalikkust Interneti eelistest ja võimalikest ohtudest, Interneti vastutustundlikust ja turvalisest kasutamisest, kaebuste esitamise võimalustest ja vanemliku kontrolli rakendamisest. Korraldada võiks erinevatele sihtrühmadele, näiteks koolidele, lastevanemate ühendustele ja kasutajatele suunatud kampaaniaid;
2. kavatakse uurida võimalust võtta kasutusele üleeuroopaline tasuta telefoninumber või laiendada olemasolevat teenust, et aidata Interneti-kasutajaid, suunates neid olemasolevate kaebuste esitamise kohtade ja teabeallikate juurde ning andes lastevanematele teavet filtreerimistarkvara tõhususest;

3. kavatakse uurida võimalust toetada üldise teise astme domeeninime registreerimist, mis oleks reserveeritud kontrollitud lehekülgede jaoks, mis kohustuvad kaitsma alaealisi ja nende õigusi, nagu näiteks .KID.eu;
4. jätkab konstruktiivset ja pidevat dialoogi sisu esitavate organisatsioonidega, tarbijäuhingutega ja kõikide asjaomaste osapooltega;
5. kavatakse soodustada ja toetada eneseregulatsiooni organite võrgustike loomist ning nendevahelist kogemuste vahetamist, et hinnata käitumiskoodeksite tõhusust ja eneseregulatsioonil põhinevaid lähenemisviise eesmärgiga tagada alaealiste kaitse võimalikult kõrged standardid;
6. kavatakse esitada liikmesriikide esitatud teabe põhjal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesolevas soovitusel ette nähtud meetmete rakendamise ja tõhususe kohta ning vajaduse korral käesolevat soovitusi muuta.

..., ...

Euroopa Parlamendi nimel
eesistuja
...

Nõukogu nimel
eesistuja
...

I LISA

SOOVITUSLIKUD SUUNISED RIIKLIKUL TASANDIL MEETMETE RAKENDAMISEKS SISERIIKLIKUS ÕIGUSES VÕI PRAKTIKAS, ET TAGADA VASTUVÄITE ESITAMISE ÕIGUS ONLINE-MEEDIA PUHUL

Eesmärk: võtta liikmesriikide siseriiklikus õiguses või praktikas meetmed, et tagada vastulause esitamise õigus või samaväärne õiguskaitsevahendid *online*-meedia puhul, võttes nõuetekohaselt arvesse siseriiklikke ja põhiseaduslikke õigusnorme, ilma et see piiraks selle õiguse kasutamise viisi kohandamist vastavalt iga meediavormi iseärasustele.

Termin "meedia" hõlmab kõiki suhtlusvahendeid, mida kasutatakse redigeeritud teabe edastamiseks avalikkusele Interneti kaudu, näiteks ajalehed, ajakirjad, raadio, televisioon ja Internetipõhised uudisteagentuurid.

Ilma et see piiraks liikmesriikide muude tsiviil-, haldus- või kriminaalõiguslike sätete kohaldamist, peab vastulause esitamise õigus või võrdväärne õiguskaitsevahend olema kodakondsusest olenemata igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kelle õigustatud huve on eelkõige, kuid mitte üksnes maine või hea nime osas kahjustatud mõnes väljaandes või saates esitatud faktiväidetega. Liikmesriigid peavad tagama, et vastulause esitamise õiguse või samaväärsete õiguskaitsevahendite tegelikku kasutamist ei takistataks põhjendamatute tingimuste kehtestamisega.

Vastulause esitamise õigust või võrdväärseid õiguskaitsevahendeid tuleks kohaldada liikmesriigi jurisdiktsiooni alla kuuluva *online*-meedia suhtes.

Liikmesriigid peaksid võtma meetmeid, mis on vajalikud vastulause esitamise õiguse või võrdväärsete õiguskaitsevahendite kehtestamiseks, ja määrama kindlaks nende kasutamise korra. Eelkõige peavad nad tagama piisava ajavahemiku ja et kehtestatud korra kohaselt saaksid nimetatud õigust või samaväärseid õiguskaitsevahendeid nõuetekohaselt kasutada nii füüsilised kui juriidilised isikud, kes elavad või asuvad teistes liikmesriikides.

Vastulause esitamise õiguse saab tagada mitte ainult õigusaktidega, vaid ka kaasregulatsiooni või eneseregulatsiooni meetmetega.

Vastulause esitamise õigus on eriti sobiv abinõu *online*-keskkonnas, sest see võimaldab vaidlustatud teabele kohe reageerida ja mõjutatud isikute vastuseid on tehniliselt lihtne lisada. Sellele vaatamata peaks vastuse esitama mõistliku aja jooksul pärast taotluse põhjendamist ning ajal ja viisil, mis sobib väljaandele või saatele, millele taotlus viitab.

Tuleks ette näha kord, mille alusel saaks vastulause esitamise õiguse või võrdväärsete õiguskaitsevahendite kasutamist käsitlevate vaidlustega pöörduda kohtu või sarnase sõltumatu organi poole.

Vastulause esitamise õiguse või võrdväärsete õiguskaitsevahendite kasutamise taotluse võib tagasi lükata, kui taotluse esitajal ei ole sellise vastulause avaldamise suhtes õigustatud huvi, kui sellega kaasneks karistatav tegu, kui sellega võetakse teabe pakkuja tsiviilvastutusele või kui see on vastuolus kõlblusnormidega.

Vastulause esitamise õigus ei piira muid õiguskaitsevahendeid, mida saavad kasutada isikud, kelle väärikut, au, mainet või eraelu puutumatust on massitebevahendid kahjustanud.

II LISA

Meediakirjaoskuse suhtes võetavate võimalike meetmete näited:

- a) Õpetajate ja koolitajate täiendõpe koostöös lastekaitseliitudega, mis käsitleb Interneti kasutamist õppetöös, et säilitada teadlikkust Interneti võimalikest ohtudest, eelkõige seoses jututubade ja foorumitega;
 - b) spetsiaalse Internetikoolituse korraldamine lastele juba väga noores eas, kusjuures osal koolitusest võiksid viibida ka vanemad;
 - c) kooli õppekavva kuuluv terviklik õpe ja meediakirjaoskuse programmid, et jagada teavet Interneti vastutustundlikust kasutamisest;
 - d) kodanikele suunatud riiklike kampaaniate korraldamine, hõlmates kõik massiteabevahendid, et jagada teavet Interneti vastutustundlikust kasutamisest;
 - e) infolehtede levitamine Interneti võimalike ohtude kohta ("Turvaline Interneti kasutamine", "Soovimatute meilide filtreerimine") ja selliste vihjetelefonide kasutuselevõtmine, kuhu saaks esitada teateid ja kaebusi ohtlike või ebaseaduslike veebilehtede kohta;
 - f) sobivad meetmed vihjetelefonide kasutuselevõtmiseks või nende toimimise parandamiseks, et kaebuste esitamine oleks kergem ja et oleks võimalik teatada kahjulikust või ebaseaduslikust sisust.
-

III LISA

Näited võimalikest meetmetest, mida asjaomased sektorid ja pooled rakendavad alaealiste kaitseks:

- a) anda kasutajale Interneti-ühenduse pakkujaga lepingu sõlmimisel süstemaatiliselt tõhus ja kergestikasutatav filtreerimistarkvara, mida on võimalik ajakohastada;
 - b) spetsiaalselt lastele mõeldud Interneti-ühenduse pakkumine, millega on kaasas automaatne filtreerimistarkvara, mida haldavad Interneti-ühenduse pakkuja ja mobiilsideoperaator;
 - c) kehtestada meetmeid, millega stimuleeritakse veebilehtede pidevalt ajakohastatava kirjelduse kättesaadavaks tegemist, mis võimaldab veebilehti liigitada ja nende sisu hinnata;
 - d) selliste bannerite paigutamine otsingumootoritesse, mis juhivad tähelepanu kättesaadavale teabele Interneti vastustus tundlikku kasutamise kohta ning vihjetelefonide kohta.
-

NÕUKOGU PÕHJENDUSED

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 30. aprillil 2004 Euroopa Parlamendile ja nõukogule EÜ asutamislepingu artiklil 157 põhineva soovitusel ettepaneku alaealiste kaitse ning vastulause esitamise õiguse kohta seoses audiovisuaal- ja teabeteenuste sektori konkurentsivõimega.
2. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas oma arvamuse 9. veebruaril 2005.
3. Euroopa Parlament esitas oma arvamuse esimesel lugemisel 7. septembril 2005.
4. Komisjon esitas muudetud ettepaneku 20. jaanuaril 2006.
5. Nõukogu võttis 18. septembril 2006 vastu ühise seisukoha vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 251 lõikele 2.

II. EESMÄRK

Kõnealune ettepanek järgneb nõukogu 24. septembri 1998. aasta soovitusel 98/560/EÜ⁽¹⁾, mis on alaealiste kaitset ja inimvääriskuse kaitset seoses audiovisuaal- ja teabeteenustega käsitlev esimene ELi tasandil vastu võetud õigusakt.

Kavandatud soovitusel kutsutakse liikmesriike, tööstuse esindajaid, huvitatud isikuid ja komisjoni kaitsma alaealisi ja austama inimvääriskust nii ringhäälingusektoris kui Internetis. Tehakse ettepanek, et liikmesriigid kaaluksid vastulause esitamise õigust seoses *online*-meediat käsitlevate meetmete lisamisega. Soovitusel eelnõus käsitletakse järgmisi küsimusi:

- meediakirjaoskus;
- audiovisuaaltööde hindamine ja klassifikatsioon;
- sugupoolte kujutamine meedias ja reklaamis;
- vastulause esitamise õigus.

III. ÜHISE SEISUKOHA ANALÜÜS

1. Üldised märkused

Nõukogu ühine seisukoht säilitab komisjoni esialgse ettepaneku põhielemendid. Nõukogu tehtud peamiste muudatuste eesmärgiks on veelgi täpsustada soovitusel kohaldamisala. Nõukogu on seega täpsustanud, et soovitusel hõlmatakse pigem "audiovisuaalsed ja *online*-teabe teenused" kui "audiovisuaal- ja teabeteenused", ning selles eristatakse vastulause esitamise õiguse kohaldamisala, mis kehtib *online* meedia suhtes, soovitusel selle osa laiemast kohaldamisalast, milles käsitletakse alaealiste kaitset.

2. Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Nõukogu püüdis ühises seisukohas arvestada Euroopa Parlamendi tõstatatud küsimuste ja prioriteetidega ning nõustus enamikuga parlamendi muudatusettepanekutest.

Samuti nagu komisjon oma muudetud ettepanekus kiitis nõukogu täielikult, osaliselt või põhimõtteliselt heaks muudatusettepanekud 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 35, 36, 37 ja 38.

Nõukogu soovib teha järgmised märkused muudatuste kohta, mille puhul tema seisukoht veidi erineb komisjoni muudetud ettepanekust.

(¹) EÜT L 270, 7.10.1998, lk 48.

Muudatusettepanekute 23 ja 29 puhul on nõukogu järginud komisjoni valitud lähenemisviisi, st mõned osad vastavatest muudatusettepanekutest võeti arvesse lisades näidetena võimalikest meetmetest, mis tuleb võtta soovitusel eesmärkide saavutamiseks. Nõukogu lisis siiski soovitusel teksti taas mõned Euroopa Parlamendi poolt oluliseks peetud elemendid, et veelgi seisukohti parlamendiga ühtlustada.

Samuti, kuna nõukogu püüab vältida koormava aruandluskohustuse lisamist teksti, oli tal võimalik nõustuda muudatusettepanekute 35 ja 36 üldise ideega, et vastata parlamendi murele seoses järeloometmete tagamisega.

Nõukogu ei saanud nõustuda muudatusettepaneku 37 selle osaga, milles vastulause esitamise õigust käsitlevas jaos on mõiste "soovituslikud suunised" asendatud mõistega "minimaalsed põhimõtted", kuna seda mõistet peeti soovitusel kontekstis ülemääraseks.

Muudatusettepaneku 26 viimase taande osas oli nõukogu arvamisel, et eelistatav on mitte keskenduda üksnes ühtse vihjeliini rajamisele, kui kavandatakse võimalusi Internetis toimuvast ebaseaduslikust või kahtlasest tegevusest teatamiseks, ning on säilitanud palju avatuma sõnastuse.

Nõukogu järgis komisjoni muudetud ettepanekus võetud suunda ning ei lisanud oma ühisesse seisukohta muudatusettepanekuid 3, 5, 13, 27, 32 ja 34.

IV. JÄRELDUS

Nõukogu leiab, et tervikuna on tema ühine seisukoht täielikult kooskõlas komisjoni muudetud ettepaneku eesmärkidega. Nõukogu leiab samuti, et ta on võtnud nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi eesmarke, mida viimane oma komisjoni ettepaneku suhtes tehtud muudatusettepanekutega taotleb, ning loodab, et lähitulevikus saavutatakse kokkulepe Euroopa Parlamendiga, mis võimaldaks soovitusel kiiresti vastu võtta.

NÕUKOGU ÜHINE SEISUKOHT (EÜ) nr 25/2006,

18. september 2006,

eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... määrus (EÜ) nr .../2006, millega luuakse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut

(2006/C 295 E/03)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 13 lõiget 2 ja artikli 141 lõiget 3,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,toimides vastavalt asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras⁽²⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Meeste ja naiste võrdõiguslikkus on üks Euroopa Liidu aluspõhimõtetest. Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 21 ja 23 keelatakse igasugune sooline diskrimineerimine ning nähakse ette, et meeste ja naiste võrdõiguslikkus tuleb tagada kõikides valdkondades.
- (2) Asutamislepingu artiklis 2 on sätestatud, et meeste ja naiste võrdõiguslikkuse tagamine on ühenduse üheks olulisemaks ülesandeks. Asutamislepingu artikli 3 lõikes 2 nõutakse, et ühendus võtaks oma tegevuses eesmärgiks meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamise ja võrdõiguslikkuse edendamise, tagades seeläbi meeste ja naiste võrdõiguslikkuse aspekti integreerimise kõikidesse ühenduse poliitikavaldkondadesse.
- (3) Asutamislepingu artikliga 13 volitatakse nõukogu astuma vajalikke samme, et võidelda diskrimineerimisega, muu hulgas soo alusel, kõikides ühenduse pädevusvaldkondades.
- (4) Meeste ja naiste võrdsete võimaluste tagamise ja võrdse kohtlemise põhimõtte tööhõive ja elukutse küsimustes on sätestatud asutamislepingu artiklis 141 ning juba on vastu võetud mitmed õigusaktid, mis käsitlevad meeste ja naiste võrdset kohtlemist seoses töö saamise ning tööttingimustega, sealhulgas võrdse tasu maksimisega.
- (5) 2004. aasta kevadel kogunenud Euroopa Ülemkogule esitatud komisjoni esimeses meeste ja naiste võrdõiguslikkust käsitlevas aastaaruandes jõuti järeldusele, et enamikes poliitikavaldkondades eksisteerib märkimisväärne sugudevaheline ebavõrdsus, et meeste ja naiste vaheline ebavõrdsus on mitmemõõtmeline nähtus, millega tuleb võidelda kõikehõlmavate poliitiliste meet-

metega, ning et Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamiseks tuleb teha suuremaid jõupingutusi.

- (6) 7.-9. detsembrini 2000. aastal Nice'is kogunenud Euroopa Ülemkogu kutsus üles "teadlikkuse tõstmisele, ressursside koondamisele ja kogemuste vahetamisele, eelkõige sooliste küsimustega tegeleva Euroopa instituudi loomise kaudu".
- (7) Komisjoni tellimusel läbi viidud teostatavusuuringus⁽³⁾ jõuti järeldusele, et Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi selgepiiriliseks rolliks peaks olema tegelemine nende ülesannetega, millega olemasolevad institutsioonid praegu ei tegele, eelkõige selliste uurimisandmete ja teabe kooskõlastamine, tsentraliseerimine ja levitamine, võrgustike loomine, meeste ja naiste võrdõiguslikkuse nähtavamaks tegemine, soolise temaatika esiletoomine ning selliste vahendite väljatöötamine, mis aitaksid soolise võrdõiguslikkuse temaatikat paremini integreerida ühenduse kõikidesse poliitikavaldkondadesse.
- (8) Euroopa Parlament kutsus oma 10. märtsi 2004. aasta resolutsioonis Euroopa Liidu soolise võrdõiguslikkuse alase poliitika kohta⁽⁴⁾, komisjoni üles kiirendama instituudi loomiseks tehtavaid jõupingutusi.
- (9) Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi loomist toetasid 1.–2. juunil 2004 kogunenud tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu ja 17.–18. juunil 2004 kogunenud Euroopa Ülemkogu. Euroopa Ülemkogu palus komisjonil esitada konkreetne ettepanek.
- (10) Meeste ja naiste võrdõiguslikkust käsitleva objektiivse, usaldusväärse ja võrreldava teabe ja andmete kogumine, analüüs ja levitamine, asjakohaste vahendite väljatöötamine igasuguse soolise diskrimineerimise kõrvaldamiseks ja soolise võrdõiguslikkuse mõõtme integreerimiseks kõikidesse poliitikavaldkondadesse, huvirühmade vahelise dialoogi arendamine ning ELi kodanike teadlikkuse tõstmine on vajalikud, et ühendusel oleks võimalik tõhusalt edendada ja rakendada soolise võrdõiguslikkuse poliitikat, eelkõige laienuvad liidus. Seetõttu on asjakohane luua Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, mis eespool nimetatud ülesannete täitmisega abistaks ühenduse institutsioone ja liikmesriike.

⁽¹⁾ ELT C 24, 31.1.2006, lk 29.⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 14. märtsi 2006. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata), nõukogu 18. september 2006. aasta ühine seisukoht ja Euroopa Parlamendi ... seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).⁽³⁾ Euroopa Komisjoni teostatavusuuring Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi kohta (koostanud PLS Ramboll Management, DK, 2002).⁽⁴⁾ ELT C 102 E, 28.4.2004, lk 638.

- (11) Soolist võrdõiguslikkust ei ole võimalik saavutada üksnes diskrimineerimisvastase poliitikaga, vaid selleks on vaja meetmeid, mis edendavad harmoonilist koosseksiteerimist ning meeste ja naiste tasakaalustatud osalemist ühiskonnas; instituut peaks nimetatud eesmärgi saavutamisele kaasa aitama.
- (12) Võttes arvesse sooliste stereotüüpide kaotamise olulisust Euroopa kõigis ühiskonnaelulise valdkondades ning meeste ja naistele positiivsete eeskujude seadmise tähtsust, tuleks instituudi ülesannetele lisada ka meetmed kirjeldatud eesmärkide saavutamiseks.
- (13) Koostöö liikmesriikide asjakohaste ametiasutuste ning asjakohaste statistikaasutustega, eelkõige Eurostatiga, on väga tähtis võrreldavate ja usaldusväärsete andmete kogumise edendamiseks Euroopa tasandil. Arvestades, et meeste ja naiste võrdõiguslikkust käsitlev teave on oluline kõigil ühenduse tasanditel — kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ühenduse tasandil — oleks kasulik, et selline teave on kättesaadav liikmesriikide ametiasutustele nende pädevusalas olevate poliitikavaldkondade ja meetmete määramisel kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil.
- (14) Instituut peaks dubleerimise vältimiseks ja ressurside võimalikult optimaalse kasutamise tagamiseks tegema võimalikult tihedat koostööd kõigi ühenduse programmide ja asutustega, eelkõige Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi⁽¹⁾, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuuri⁽²⁾, Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse⁽³⁾ ning Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametiga.⁽⁴⁾
- (15) Instituut peaks arendama koostööd ja dialoogi valitsusväliste ja võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevate organisatsioonidega, uurimiskeskustega, sotsiaalpartnerite ning teiste seonduvate asutustega, kes püüdleval aktiivselt võrdsuse saavutamise poole nii riiklikul kui Euroopa tasandil ja kolmandates riikides. Tõhususe huvides on asjakohane, et instituut asutab elektroonilise soolise võrdõiguslikkuse Euroopa võrgustiku, mis hõlmab nimetatud üksusi ja liikmesriikide eksperte, ning koordineerib selle tegevust.
- (16) Vastavalt asutamislepingu artikli 3 lõikele 2 on asjakohane edendada meeste ja naiste tasakaalustatud esindatust haldusnõukogus.
- (17) Instituut peaks oma ülesannete täitmisel olema võimalikult iseseisev.
- (18) Instituut peaks kohaldama vastavaid ühenduse õigusakte, mis käsitlevad üldsuse juurdepääsu dokumentidele, mis on sätestatud määruses (EÜ) nr 1049/2001⁽⁵⁾, ning üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel, mis on sätestatud määruses (EÜ) nr 45/2001.⁽⁶⁾
- (19) Instituudi suhtes kohaldatakse komisjoni 19. novembri 2002. aasta määrust (EÜ, Euratom) nr 2343/2002 raamfinantsmääruse kohta asutustele, millele viidatakse Euroopa ühenduste uldeelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust käsitleva nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 artiklis 185.⁽⁷⁾
- (20) Instituudi lepingulise vastutuse küsimustes, mida reguleerivad instituudi sõlmitud lepingute suhtes kohaldatavad õigusaktid, peaks otsuste tegemine vastavalt lepingus sisalduvale mistahes vahekohtuklauslile kuuluma Euroopa Kohtu pädevusse. Euroopa Kohtu pädevusse peaks kuuluma ka vaidluste lahendamine, mis on seotud instituudi lepinguvälisest vastutusest tuleneva kahju hüvitamisega.
- (21) Tuleks algatada sõltumatu välishindamine, et hinnata instituudi mõju, võimalikku vajadust muuta või laiendada selle ülesandeid ning ajastada edasised hindamised.
- ⁽¹⁾ Nõukogu 26. mai 1975. aasta määrus (EMÜ) nr 1365/75 Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi loomise kohta (EÜT L 139, 30.5.1975, lk 1). Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1111/2005 (ELT L 184, 15.7.2005, lk 1).
- ⁽²⁾ Nõukogu 18. juuli 1994. aasta määrus (EÜ) nr 2062/94 Euroopa tööohutuse ja töötervishoiu agentuuri loomise kohta (EÜT L 216, 20.8.1994, lk 1). Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1112/2005 (ELT L 184, 15.7.2005, lk 5).
- ⁽³⁾ Nõukogu 10. veebruari 1975. aasta määrus (EMÜ) nr 337/75 Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse loomise kohta (EÜT L 39, 13.2.1975, lk 1). Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 2051/2004 (ELT L 355, 1.12.2004, lk 1).
- ⁽⁴⁾ Detsembris 2003 kogunenud Euroopa Ülemkogu raames kohtunud liikmesriigid palusid komisjonil valmistada ette ettepanek Inimõiguste Ameti loomiseks, laiendades Euroopa Rassismi ja Ksenofoobia Jälgimiskeskuse volitusi.
- ⁽⁵⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1049/2001 üldsuse juurdepääsu kohta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele (EÜT L 145, 31.5.2001, lk 43).
- ⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrus (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta (EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1).
- ⁽⁷⁾ EÜT L 357, 31.12.2002, lk 72. Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ, Euratom) nr 1248/2006 (ELT L 227, 19.8.2006, lk 3).

(22) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt aidata kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamisele kõikides ühenduse poliitikavaldkondades ja nendel põhinevates siseriiklikes poliitikavaldkondades, võitlusele soolise diskrimineerimisega ning ELi kodanike teadlikkust tõstmisele soolise võrdõiguslikkuse küsimuses, ja tugevdada seda osutades tehnilist abi ühenduse institutsioonidele ja liikmesriikide ametiasutustele, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning seda on meetme ulatuse tõttu parem saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugele.

(23) Asutamislepingu artikli 13 lõikes 2 on lubatud võtta vastu ühenduse meetmeid, et toetada ja edendada eesmärki, milleks on võitlemine soolise diskrimineerimisega ka väljaspool tööhõive valdkonda. Asutamislepingu artikli 141 lõige 3 on konkreetseks õiguslikuks aluseks meetmetele, mille eesmärgiks on tagada võrdsete võimaluste ning meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamine tööhõive ja elukutsega seotud küsimustes. Seega annavad artikli 13 lõige 2 ja artikli 141 lõige 3 koos käesoleva määruse vastuvõtmiseks piisava õigusliku aluse,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Instituudi loomine

Käesolevaga luuakse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (edaspidi "instituut").

Artikkel 2

Eesmärgid

Instituudi üldisteks eesmärkideks on aidata kaasa soolise võrdõiguslikkuse edendamisele, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamisele ühenduse kõikides poliitikavaldkondades ja nendel põhinevates siseriiklikes poliitikavaldkondades, võitlusele soolise diskrimineerimisega ning ELi kodanike teadlikkust tõstmisele soolise võrdõiguslikkuse küsimuses, ja tugevdada seda osutades tehnilist abi ühenduse institutsioonidele, eelkõige komisjonile ning liikmesriikide ametiasutustele vastavalt artiklis 3 sätestatule.

Artikkel 3

Ülesanded

1. Artiklis 2 sätestatud eesmärkide täitmiseks instituut:
 - a) kogub, analüüsib ja levitab soolist võrdõiguslikkust käsitlevat objektiivset, võrreldavat ja usaldusväärset teavet, sealhulgas liikmesriikide, ühenduse institutsioonide, uurimiskeskuste, võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevate riiklike asutuste, valitsusväliste organisatsioonide, sotsiaalpartnerite, asjaomaste kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide edastatud uurimustulemusi ja parimaid tavasid, ning soovib valdkondi edasisteks uuringuteks;
 - b) töötab välja meetodid andmete objektiivsuse, võrreldavuse ja usaldusväärsuse parandamiseks Euroopa tasandil, kehtestades selleks kriteeriumid, mis parandavad teabe järjepidevust ja arvestavad andmete kogumisel sugupoolte aspekti;
 - c) töötab välja, analüüsib, hindab ja levitab metodoloogilisi vahendeid, eesmärgiga toetada soolise võrdõiguslikkuse integreerimist ühenduse kõikidesse poliitikavaldkondadesse ja nendel põhinevatesse siseriiklikesse poliitikavaldkondadesse ning selleks et toetada soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist ühenduse kõikides institutsioonides ja organites;
 - d) viib läbi uuringuid soolise võrdõiguslikkuse olukorra kohta Euroopas;
 - e) asutab soolise võrdõiguslikkuse Euroopa võrgustiku, mis hõlmab soolise võrdõiguslikkuse ja selle süvalaiendamise tegelevad keskuseid, asutusi, organisatsioone ja eksperte, ning koordineerib selle tegevust; võrgustiku eesmärgiks on toetada ja julgustada uuringute teostamist, optimeerida olemasolevate ressursside kasutamist ning tõhustada teabe vahetamist ja levitamist;
 - f) korraldab iga-aastase kohtumise liikmesriikide soolise võrdõiguslikkusega tegelevate pädevate asutuste ekspertidele;
 - g) korraldab ekspertide erakorralisi kohtumisi instituudi uurimistöö toetamiseks, teadustöötajate vahelise teabevahetuse julgustamiseks ja nende uurimistegevusse sugupoolte aspekti liitumise edendamiseks;
 - h) korraldab koos asjaomaste huvirühmadega ELi kodanike soolise võrdõiguslikkuse alase teadlikkuse tõstmise eesmärgil üleeuroopalisi konverentse, kampaaniaid ja kohtumisi ning esitab komisjonile nende käigus tehtud järeldused;

- i) levitab teavet naiste ja meeste mittestereotüüpsete rollide positiivsete näidete kohta erinevates eluvaldkondades ning esitab oma järeldused ja algatused, mille eesmärgiks on need edulood avalikustada ja edasises tegevuses kasutada;
- j) arendama koostööd ja dialoogi valitsusväliste ja võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevate organisatsioonide, ülikoolide ja ekspertide, uurimiskeskuste, sotsiaalpartnerite ning seonduvate asutustega, kes taotlevad aktiivselt võrdõiguslikkuse saavutamist nii riiklikul kui Euroopa tasandil;
- k) loob avalikkusele kättesaadavad dokumendiallikad;
- l) teeb avalik-õiguslikele ja erasektori organisatsioonidele kättesaadavaks soolise süvalaiendamise teabe;
- m) annab ühenduse institutsioonidele teavet naiste ja meeste võrdõiguslikkuse ning soolise süvalaiendamise kohta ühinevates ja kandidaatriikides.
2. Instituut avaldab oma tegevuse kohta aastaaruande.

Artikkel 4

Tegevusvaldkonnad ja töömeetodid

1. Instituut täidab oma ülesandeid ühenduse pädevuse piirides, pidades silmas iga-aastases tegevuskavas seatud eesmärgi ja kindlaksmääratud esmatähtsaid valdkondi ning võttes vajalikul määral arvesse saadaolevaid eelarvelisi vahendeid.
2. Instituudi tööprogramm on kooskõlas ühenduse soolise võrdõiguslikkuse alaste prioriteetide ja komisjoni tööprogrammi, sealhulgas statistika kogumise ja uurimistööga.
3. Oma tegevuses võtab instituut dubleerimise vältimiseks ja ressursside võimalikult tõhusaks kasutamiseks arvesse mis tahes allikast pärit teavet ning eelkõige ühenduse institutsioonides, muudes asutustes ja pädevates siseriiklikes ja rahvusvahelistes organisatsioonides juba tehtud tööd ning teeb tihedat koostööd komisjoni pädevate talitustega, sealhulgas Eurostatiga. Instituut tagab oma töö asjakohase kooskõlastamise vastavate ühenduse ametite ja liidu organitega, mis määratakse vajadusel kindlaks vastastikuse mõistmise memorandumiga.
4. Instituut tagab, et levitatav teave on lõppkasutajatele mõistetav.
5. Instituut võib sõlmida teiste organisatsioonidega lepinguid, eelkõige alltöövõtulepinguid, nende ülesannete täitmiseks, mis instituut on neile usaldanud.

Artikkel 5

Õigus- ja teovõime

Instituut on juriidiline isik. Instituudil on igas liikmesriigis kõige ulatuslikum õigus- ja teovõime, mida selle riigi õigusaktid juriidilisele isikule omistavad. Eelkõige võib instituut omandada ja võõrandada vallas- ja kinnisasju ning olla kohtus menetlusosaliseks.

Artikkel 6

Instituudi sõltumatus

Instituut tegutseb sõltumatult avalikes huvides.

Artikkel 7

Juurdepääs dokumentidele

1. Instituudi valduses olevate dokumentide suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 1049/2001.
2. Kuue kuu jooksul pärast instituudi loomist võtab haldusnõukogu vastu määruse (EÜ) nr 1049/2001 rakendamiskorra.
3. Otsuste suhtes, mis instituut võtab vastu vastavalt määruse (EÜ) nr 1049/2001 artiklile 8, võib asutamislepingu artiklite 195 ja 230 alusel esitada kaebuse ombudsmanile või algatada kohtuasja Euroopa Kohtus.
4. Instituudi poolt andmete töötlemise suhtes kohaldatakse määrust (EÜ) nr 45/2001.

Artikkel 8

Koostöö siseriiklikul ja Euroopa tasandil tegutsevate organisatsioonidega, rahvusvaheliste organisatsioonidega ja kolmandate riikidega

1. Oma ülesannete täitmisel teeb instituut koostööd liikmesriikide organisatsioonide ja ekspertidega, sealhulgas võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevate asutuste, uurimiskeskuste, ülikoolide, valitsusväliste organisatsioonide, sotsiaalpartnerite ning vastavate Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil tegutsevate organisatsioonidega ning kolmandate riikidega.
2. Kui instituudi tõhusa töö tagamiseks osutub vajalikuks sõlmida lepinguid rahvusvaheliste organisatsioonide või kolmandate riikidega, sõlmib ühendus sellised lepingud instituudi huvides asutamislepingu artiklis 300 sätestatud korras. Käesolev säte ei takista ajutise koostöö tegemist nimetatud organisatsioonide ja kolmandate riikidega.

Artikkel 9

Instituudi koosseis

Instituudi koosseisu kuulub:

- a) haldusnõukogu;
- b) büroo;
- c) direktor ja tema personal.

Artikkel 10

Haldusnõukogu

1. Haldusnõukogusse kuuluvad:

- a) iga liikmesriigi valitsust esindav üks liige, kes on liikmesriikide ettepaneku alusel nõukogu poolt nimetatud;
- b) komisjoni poolt nimetatud kolm komisjoni esindavat liiget;
- c) komisjoni ettepaneku alusel nõukogu poolt nimetatud kolm hääleõiguseta liiget, kellest igaüks esindab ühte järgmist organisatsiooni:
 - i) asjaomane ühenduse tasandil tegutsev valitsusväline organisatsioon, kellel on õigustatud huvi toetada võitlust soolise diskrimineerimisega ning edendada soolise võrdõiguslikkust,
 - ii) ühenduse tasandil tegutsevad tööandjate organisatsioonid ning
 - iii) ühenduse tasandil tegutsevad töötajate organisatsioonid.

2. Haldusnõukogu liikmed määratakse ametisse nii, et oleks tagatud pädevuse kõrgeim tase ning asjakohased ja valdkondadevahelised laialdased teadmised soolise võrdõiguslikkuse kohta.

Komisjoni ja nõukogu eesmärk on tagada meeste ja naiste tasakaalustatud esindatus haldusnõukogus.

Asendusliikmed, kes asendavad liikmeid nende puudumise korral, nimetatakse sama korra alusel.

Haldusnõukogu liikmete ja asendusliikmete nimed avaldab nõukogu *Euroopa Liidu Teatajas*, instituudi veebilehel ja teistel asjakohastel veebilehtedel.

3. Ametiaeg on viis aastat ja seda võib pikendada ühe korra.

4. Haldusnõukogu valib oma eesistuja ja eesistuja asetäitja kahe ja poole aastaseks ametiajaks, mida võib pikendada.

5. Igal lõike 1 punktis a või b nimetatud haldusnõukogu liikmel või tema puudumisel asendusliikmel on üks hääl.

6. Haldusnõukogu teeb instituudi tööks vajalikke otsuseid. Eelkõige:

a) võtab pärast nõupidamist komisjoniga vastu artiklis 12 nimetatud direktori koostatud kavandi alusel instituudi iga-aastase tööprogrammi ja keskmise tähtajaga tööprogrammi kolmeks aastaks kooskõlas eelarvega ja saadaolevate vahenditega; vajadusel võib programmid alati uuesti läbi vaadata; esimene iga-aastane tööprogramm võetakse vastu hiljemalt üheksa kuud pärast direktori ametisse nimetamist;

b) võtab vastu artikli 3 lõikes 2 nimetatud iga-aastase aruande, milles eelkõige võrreldakse saavutatud tulemusi iga-aastase tööprogrammi eesmärkidega; nimetatud aruanne edastatakse hiljemalt 15. juuniks Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile, kontrollikojale, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ning see avaldatakse instituudi veebilehel;

c) teostab direktori suhtes distsiplinaarvõimu ning nimetab ta ametisse või vabastab ta ametist vastavalt artiklile 12;

d) võtab vastu instituudi iga-aastase eelarveprojekti ja lõpliku eelarve.

7. Haldusnõukogu võtab pärast nõupidamist komisjoniga direktori koostatud ettepaneku alusel vastu instituudi sisekorraeskirjad.

8. Haldusnõukogu otsused võetakse vastu liikmete hääleteenamusega. Eesistujal on otsustav hääl. Lõikes 6 ja artikli 12 lõikes 1 nimetatud juhtudel võetakse otsused vastu liikmete kahekolmandikulise hääleteenamusega.

9. Haldusnõukogu võtab pärast nõupidamist komisjoniga direktori koostatud ettepaneku alusel vastu oma töökorra.

10. Haldusnõukogu loob vastavalt artiklis 11 sätestatudle kuueliikmelise büroo.

11. Haldusnõukogu tuleb eesistuja kutsel kokku vähemalt korra aastas. Eesistuja võib kokku kutsuda lisakoosolekuid omal algatusel või ühe kolmandiku haldusnõukogu liikmete taotlusel.

12. Instituut edastab igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule (edaspidi "eelarvepädevad institutsioonid") hindamismenetluse tulemuste jaoks asjakohase teabe.

13. Euroopa Elu- ja Tööttingimuste Parandamise Fondi, Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuuri, Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse ning Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti direktoreid võidakse vastavalt vajadusele kutsuda vaatlejatena haldusnõukogu koosolekutele, et kooskõlastada nende töökavasid soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise seotud küsimustes.

Artikkel 11

Büroo

1. Büroosse kuuluvad haldusnõukogu eesistuja ja eesistuja asetäitja, liikmesriike esindavad kolm haldusnõukogu liiget ja komisjoni esindaja.

Ametiaeg kestab kaks ja pool aastat ja seda võib pikendada.

Haldusnõukogu nimetab büroo liikmed, pidades silmas büroo tööks vajalike asjakohaste laialdaste teadmiste tagamist.

2. Ilma et see piiraks artiklis 12 sätestatud direktori ülesandeid, jälgib büroo haldusnõukogu otsuste rakendamist ja võtab kõik vajalikud haldusmeetmed instituudi töö nõuetekohaseks juhtimiseks haldusnõukogu istungite vaheajal.

3. Büroo võtab otsused vastu konsensuse alusel. Kui konsensus ei ole võimalik saavutada, edastab büroo küsimuse haldusnõukogule otsuse tegemiseks.

4. Büroo teavitab haldusnõukogu täielikult ja korrapäraselt oma tegevustest ja kõikidest võetud otsustest.

Artikkel 12

Direktor

1. Instituuti juhib direktor, kelle haldusnõukogu nimetab ametisse komisjoni ettepanekul. Enne ametisse nimetamist võidakse paluda haldusnõukogu valitud kandidaadil esineda Euroopa Parlamendi pädeva(te) komitee(de) ees avaldusega ning vastata selle(nende) liikmete esitatud küsimustele.

2. Direktori ametiaeg on viis aastat. Komisjoni ettepanekul ja pärast hindamist võidakse seda ametiaega üks kord piken-

dada mitte enam kui viieks aastaks. Hindamise käigus hindab komisjon eelkõige:

a) esimesel ametiajal saavutatud tulemusi ja viisi, kuidas need saavutati;

b) lähiaastatel instituudi ees seisvaid ülesandeid ja nõudmisi.

3. Direktor vastutab haldusnõukogu järelevalve all:

a) artiklis 3 nimetatud ülesannete täitmise eest;

b) instituudi iga-aastase ja keskmise tähtajaga tegevuskava ettevalmistamise ja elluviimise eest;

c) haldusnõukogu ja büroo koosolekute ettevalmistamise eest;

d) artikli 3 lõikes 2 nimetatud iga-aastase aruande koostamise ja avaldamise eest;

e) kõikide personaliküsimuste ning eelkõige artikli 13 lõikes 3 sätestatud volituste kasutamise eest;

f) igapäevaste haldusküsimuste eest ja

g) tõhusate järelevalve- ja hindamismenetluste rakendamise eest, mis on seotud instituudi tegevuse vastavusega selle eesmärkidele, kooskõlas ametialaselt tunnustatud standarditega. Direktor annab igal aastal haldusnõukogule järelevalvesüsteemi tulemuste kohta aru.

4. Direktor annab oma tegevusest aru haldusnõukogule ning osaleb selle koosolekutel ilma hääleõigusega. Samuti võib Euroopa Parlament teda kutsuda kuulamisel aru andma instituudi tööga seotud olulistest küsimustest.

5. Direktor on instituudi seaduslik esindaja.

Artikkel 13

Personal

1. Instituudi personali suhtes kohaldatakse Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirju ja Euroopa ühenduste muude teenistujate teenistustingimusi, mis on kehtestatud nõukogu määrusega (EMÜ, ESTÜ, Euratom) nr 259/68⁽¹⁾ ning Euroopa Ühenduse institutsioonide poolt kõnealuste personalieeskirjade ja teenistustingimuste kohaldamiseks ühiselt vastuvõetud eeskirju.

⁽¹⁾ EÜT L 56, 4.3.1968, lk 1. Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ, Euratom) nr 2104/2005 (ELT L 337, 22.11.2005, lk 7).

2. Haldusnõukogu võtab komisjoni nõusolekul vastu vajalikud rakendusmeetmed personalieeskirjade artiklis 110 sätestatud korras. Haldusnõukogu võib võtta vastu sätted, mis võimaldavad võtta instituudi juurde tööle liikmesriikidest lähetatud eksperte.

3. Instituut kasutab oma töötajate suhtes ametisse nimetavale asutusele või ametiisikule antud volitusi.

Artikkel 14

Eelarve koostamine

1. Igaks eelarveaastaks, mis ühtib kalendriaastaga, koostatakse instituudi tulude ja kulude eelarvestus, mis kajastub instituudi eelarves.

2. Instituudi eelarve tulud ja kulud peavad olema tasakaalus.

3. Piiramata tulusid muudest allikatest, hõlmavad instituudi tulud:

a) ühenduse toetust, mis kantakse Euroopa Liidu üldeelarvesse (komisjoni eelarvejagu);

b) osutatud teenuste eest saadud tasu;

c) kõiki rahalisi toetusi, mis on saadud artiklis 8 nimetatud organisatsioonidelt või kolmandatelt riikidelt;

d) liikmesriikide vabatahtlike rahalisi toetusi.

4. Instituudi kulud hõlmavad personali töötasu, haldus- ja infrastruktuuri kulusid ning tegevuskulusid.

5. Haldusnõukogu esitab igal aastal direktori koostatud projekti alusel instituudi tulude ja kulude eelarvestuse järgmiseks eelarveaastaks. Haldusnõukogu edastab eelarvestuse, mis sisaldab ka ametikohtade loetelu projekti, komisjonile hiljemalt 31. märtsiks.

6. Komisjon edastab eelarvestuse koos Euroopa Liidu üldeelarve esialgse projektiga eelarvepädevatele institutsioonidele.

7. Kõnealuse eelarvestuse alusel kannab komisjon Euroopa Liidu üldeelarve esialgsesse projekti eelarvestused, mida ta peab ametikohtade loetelu ja üldeelarvest makstava toetuse määra põhjal vajalikuks ning esitab selle vastavalt asutamislepingu artiklile 272 eelarvepädevatele institutsioonidele.

8. Eelarvepädevad institutsioonid kinnitavad instituudi toetuseks eraldatavad assigneeringud ja võtavad vastu instituudi ametikohtade loetelu.

9. Haldusnõukogu võtab vastu instituudi eelarve. Eelarve saab lõplikuks pärast Euroopa Liidu üldeelarve lõplikku vastuvõtmist. Vajaduse korral kohandatakse seda vastavalt.

10. Haldusnõukogu teatab eelarvepädevatele institutsioonidele võimalikult vara oma kavatsusest viia ellu projekte, millel võivad olla olulised rahalised tagajärjed eelarve rahastamisele, eelkõige projektide puhul, mis seonduvad kinnisvaraga, nagu hoonete üürimine või ostmine. Ta teatab sellest komisjonile.

Kui üks eelarvepädevatest institutsioonidest on teatanud oma kavatsusest esitada arvamus, esitab ta selle haldusnõukogule kuue nädala jooksul pärast projektist teatamise kuupäeva.

Artikkel 15

Eelarve täitmine

1. Direktor vastutab instituudi eelarve täitmise eest.

2. Hiljemalt igale eelarveaastale järgneva aasta 1. märtsiks edastab instituudi pearaamatupidaja komisjoni peaarvepidajale esialgse raamatupidamisaruande koos kõnealuse eelarveaasta eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruandega. Komisjoni pearaamatupidaja ühendab institutsioonide ja detsentraliseeritud organite esialgsed raamatupidamisarvestused kooskõlas nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002⁽¹⁾ (edaspidi "finantsmäärus") artikliga 128.

3. Hiljemalt igale eelarveaastale järgneva aasta 31. märtsiks edastab komisjoni pearaamatupidaja instituudi esialgse raamatupidamisaruande koos lõikes 2 nimetatud aruandega kontrollikojale. Aruanne edastatakse ka Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

4. Kui kontrollikojalt on saadud vastavalt finantsmääruse artiklile 129 esitatud märkused instituudi esialgse raamatupidamisaruande kohta, koostab direktor omal vastutusel instituudi lõpparuande ning edastab selle haldusnõukogule arvamuse saamiseks.

⁽¹⁾ Nõukogu 25. juuni 2002. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, mis käsitleb Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust (EÜT L 248, 16.9.2002, lk 1).

5. Haldusnõukogu esitab arvamuse instituudi lõpparuande kohta.

Artikkel 18

6. Hiljemalt igale eelarveaastale järgneva aasta 1. juuliks edastab direktor lõpparuande koos haldusnõukogu arvamusega Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja kontrollikojale.

Vastutus

1. Instituudi lepingulist vastutust reguleerib vastava lepingu suhtes kohaldatav õigus.

7. Lõpparuanne avaldatakse.

Euroopa Kohtu pädevusse kuulub otsuste tegemine vastavalt instituudiga sõlmitud lepingutes sisalduvale vahekohtuklauslile.

8. Direktor saadab hiljemalt 30. septembriks kontrollikojale vastuse tema esitatud märkustele. Ta saadab kõnealuse vastuse ka haldusnõukogule.

2. Lepinguvälise vastutuse korral hüvitab instituut vastavalt liikmesriikide õigusaktide ühistele üldpõhimõtetele kõik kahjud, mida instituut või selle teenistujad oma kohustuste täitmisel on tekitanud.

9. Direktor esitab Euroopa Parlamendile viimase taotlusel finantsmääruse artikli 146 lõike 3 kohaselt mis tahes teabe, mida nõutakse kõnealuse majandusaasta eelarve täitmise aruande kinnitamismenetluse tõrgeteta rakendamiseks.

Kõikide selliste kahjude hüvitamisega seotud vaidluste lahendamine kuulub Euroopa Kohtu pädevusse.

10. 30. aprilliks aastal $n + 2$ annab Euroopa Parlament nõukogu kvalifitseeritud hääleteenamusega vastu võetud soovitusel põhjal heakskiidu direktori tegevusele aasta n eelarve täitmisel.

Artikkel 19

11. Instituudi suhtes kohaldatavad finantseeskirjad võtab vastu haldusnõukogu, olles eelnevalt konsulteerinud komisjoniiga. Need peavad olema vastavuses määrusega (EÜ, Euratom) nr 2343/2002, välja arvatud juhul, kui see on vajalik instituudi tööks ning kui selleks on saadud komisjoni eelnev nõusolek.

Kolmandate riikide osalemine

1. Instituut on avatud osalemiseks riikidele, kes on sõlminud kokkulepped Euroopa Ühendusega, mille alusel nad kohustuvad vastu võtma ning kohaldama ühenduse õigusakte käesoleva määrusega reguleeritavas valdkonnas.

Artikkel 16

Keeled

1. Instituudi suhtes kohaldatakse 15. aprilli 1958. aasta määruse nr 1 sätteid, milles määratakse kindlaks Euroopa Majandusühenduses kasutatavad keeled.⁽¹⁾

2. Kõnealuste kokkulepete asjaomaste sätete alusel tuleb sisse seada kord, millega täpsustatakse eelkõige nende riikide instituudi töös osalemise laad, ulatus ja viis, kaasa arvatud sätteid, mis käsitlevad instituudi algatustes osalemist, rahalisi osamakseid ja personali. Personaliküsimustes sõlmitud kokkulepped peavad igal juhul olema kooskõlas Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjadega ja Euroopa ühenduste muude teenistujate teenistustingimustega.

2. Instituudi toimimiseks vajalikke tõlketeenuseid osutab üldjuhul nõukogu määrusega (EÜ) nr 2965/94⁽²⁾ asutatud Euroopa Liidu asutuste tõlkekeskus.

Artikkel 20

Artikkel 17

Privileegid ja immunitetid

Instituudi suhtes kohaldatakse Euroopa ühenduste privileegide ja immunitetide protokoll.

Hindamine

1. ... (*) korraldab instituut haldusnõukogu antud ja komisjoniga kooskõlastatud volituste alusel oma saavutuste sõltumatu välishindamise. Selles hinnatakse instituudi mõju soolise võrdõiguslikkuse edendamisele ja analüüsitakse ka koostoime mõju. Eelkõige käsitletakse võimalikku vajadust muuta või laiendada instituudi ülesandeid, sealhulgas ka ülesannete sellise muutmise või laiendamise finantstagajärgi. Hindamisel võetakse arvesse sidusrühmade seisukohti nii ühenduse kui ka siseriiklikul tasandil.

⁽¹⁾ EÜT L 17, 6.10.1958, lk 385. Määrust on viimati muudetud nõukogu määrusega nr 920/2005 (ELT L 156, 18.6.2005, lk 3).

⁽²⁾ Nõukogu 28. novembri 1994. aasta määrus (EÜ) nr 2965/94 Euroopa Liidu asutuste tõlkekeskuse asutamise kohta (EÜT L 314, 7.12.1994, lk 1). Määrust on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1645/2003 (ELT L 245, 29.9.2003, lk 13).

(*) Kolmanda aasta lõpuks pärast käesoleva määruse jõustumist.

2. Kokkuleppel komisjoniga ja võttes arvesse lõikes 1 mainitud hindamisaruande tulemusi, otsustab haldusnõukogu edasiste hindamiste ajakava.

Artikkel 21

Läbivaatamisklausel

Haldusnõukogu tutvub artiklis 20 mainitud hindamise tulemus-
tega ning annab vajaduse korral komisjonile instituudi, selle
töökorralduse ning tegevusvaldkonna muutmiseks soovitusi.
Komisjon edastab hindamisaruande ja soovitused Euroopa
Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomi-
teele ja Regioonide Komiteele ning avalikustab need. Pärast
hindamisaruande ja soovitustega tutvumist võib komisjon
esitada käesoleva määruse muudatusettepanekuid, mida ta peab
vajalikuks.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

..., ...

Euroopa Parlamendi nimel
president

...

Nõukogu nimel
eesistuja

...

Artikkel 22

Halduskontroll

Instituudi tegevuse suhtes teostab järelevalvet ombudsman
vastavalt asutamislepingu artikli 195 sätetele.

Artikkel 23

Instituudi tegevuse alustamine

Instituut alustab tegevust niipea kui võimalik ning igal juhul
hiljemalt ... (*).

Artikkel 24

Jõustumine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle
avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

(*) Kaheteistkümne kuu jooksul pärast käesoleva määruse jõustumist.

NÕUKOGU PÕHJENDUSED

I. SISSEJUHATUS

Komisjon esitas nõukogule 8. märtsil 2005 asutamislepingu artikli 13 lõike 2 ja artikli 141 lõike 3 alusel ettepaneku Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, **millega luuakse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut**.

Euroopa Parlament esitas oma arvamuse esimesel lugemisel 14. märtsil 2006.

Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas oma arvamuse 27. septembril 2005.

Komisjon võttis muudetud ettepaneku vastu 8. mail 2006.

Nõukogu võttis 18. septembril 2006. aastal vastu ühise seisukoha vastavalt asutamislepingu artiklis 251 sätestatud menetlusele.

II. EESMÄRK

Määrusega luuakse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, mis oleks Euroopa tippkeskuseks, mis pakub ühenduse institutsioonidele ja liikmesriikidele tehnilist abi, eelkõige võrreldavate andmete ja statistika kogumise ja analüüsi ning samuti metodoloogiliste vahendite väljaarendamise alal, et aidata kaasa soolise võrdõiguslikkuse siivalaiendamise protsessile. Instituudi üldisteks eesmärkideks on toetada ja tugevdada soolise võrdõiguslikkuse edendamist, abistada ühenduse institutsioone võitluses soolise diskrimineerimisega ning tõsta ELi kodanike teadlikkust soolise võrdõiguslikkuse küsimustes.

III. ÜHISE SEISUKOHA ANALÜÜS

1. Üldmärkused

Nõukogu ühine seisukoht võeti vastu kooskõlas asutamislepingu artikli 13 lõikega 2 ja artikli 141 lõikega 3, mis käsitlevad vastavalt diskrimineerimisvastast võitlust ja võrdsete võimaluste ning meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamist tööhõive ja elukutsega seotud küsimustes, sealhulgas võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamist.

Välja arvatud haldusnõukogu ja nõuandva foorumi koosseisuga seotud küsimused, järgis nõukogu ühise seisukoha vastuvõtmisel suurel määral suunda, mille komisjon oli võtnud oma muudetud ettepanekus.

2. Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Euroopa Parlament võttis 14. märtsil 2006 toimunud esimesel lugemisel vastu 52 muudatusettepanekut.

2.1. Nõukogu poolt vastu võetud Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Nõukogu võttis oma ühises seisukohas arvesse 35 muudatusettepanekut. Nendest muudatusettepanekutest nõukogu:

- võttis täielikult vastu 17 (nr 2, 6, 9, 59 & 74, 13, 18, 64 & 80, 65 & 81, 29, 35, 36, 38, 41, 42, 45, 53 ja 55);
- võttis 4 muudatusettepanekut vastu komisjoni poolt ümbersõnastatud kujul (nr 7, 8, 10 ja 40);
- kiitis heaks veel 14 muudatusettepanekus sisalduva idee (nr 3, 4, 5, 17, 60 & 76, 61 rev. & 77, 62 & 78, 20, 25, 63 & 79, 24, 28 ja 48).

2.2. Nõukogu poolt tagasi lükatud Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Nõukogu lükkas tagasi 11 muudatusettepanekut (nr 1, 23, 30, 31, 32, 33, 34, 46, 47, 52 ja 54) põhjustel, mida komisjon selgitas oma muudetud ettepanekus.

Lisaks sellele ei saanud nõukogu võtta vastu veel 6 muudatusettepanekut, kusjuures haldusnõukogu koosseisuga seotud küsimus on see, mis institutsioonide vahel kõige enam lahkarvamusi tekitab.

— *Dialog rahvusvahelisel tasandil (muudatusettepanek 26, artikli 3 lõige 1)*

Nõukogu ei pea seda muudatusettepanekut vajalikuks, sest artiklis 8 käsitletakse just "koostööd siseriiklikul ja Euroopa tasandil tegutsevate organisatsioonidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ning kolmandate riikidega" ja sätestatakse sellise koostöö kord. Artiklis 4, milles sätestatakse instituudi tegevusvaldkonnad ja töömeetodid, viidatakse ka vajadusele "võtta arvesse mis tahes allikast pärit teavet ning eelkõige ühenduse institutsioonides, muudes asutustes ja pädevates siseriiklikes ja rahvusvahelistes organisatsioonides juba tehtud tööd ...". Lisaks sellele leiab nõukogu, et selle aspekti lisamine artiklis 3 esitatud ülesannete pikka loetellu ei oleks määruse õigusliku selguse huvides.

— *Haldusnõukogu koosseis (muudatusettepanekud 66 & 82, artikli 10 lõige 1)*

Üldise lähenemisviisi väljatöötamisel 2005. aasta juunis ei võtnud nõukogu vastu komisjoni esialgset ettepanekut haldusnõukogu piiratud koosseisu kohta, eelistades kõiki osapooli esindavat 25-liikmelist haldusnõukogu, mille juures oleks väike 6 liikmest koosnev büroo (artikkel 11). Selle stsenaariumi kohaselt oleks komisjonil haldusnõukogus kolm esindajat ning sinna kuuluksid kolm hääleõiguseta liiget, kes esindaksid asjaomast ühenduse tasandi valitsusvälist organisatsiooni ja tööturu osapooli.

Pärast Euroopa Parlamendi arvamuse saamist 2006. aasta märtsis analüüsis nõukogu muudatusettepanekuid 66 ja 82, milles pooldati väikest haldusnõukogu, kuhu kuuluksid üheksa nõukogu poolt nimetatud liiget ja komisjoni esindaja. Olgugi et komisjoni esialgse ettepanekuga võrreldes oli tegemist edasiminekinga, oli see ettepanek sellest hoolimata nõukogule vastuvõetamatu mitmetel põhjustel:

- valdkonna olemusest tulenevalt pidas nõukogu oluliseks, et iga liikmesriik oleks nõukogus esindatud ning leidis, et see soodustaks ka liikmesriikide erialaste teadmiste ja kogemuste ühendamist soolise võrdõiguslikkuse vallas, mis on eriti oluline laienevas liidus.
- on oluline, et instituut toimiks tõhusalt ning seega oleks eelistatav lihtne haldusnõukogu liikmete ametissenimetamise menetlus. Lisaks sellele leiti, et väike büroo oleks tõhus nõukogu sujuva töö tagamiseks.
- kuna soolise võrdõiguslikkuse poliitika haakub mitmete erinevate valdkondadega, oli nõukogu seisukohal, et haldusnõukokku peaks kuuluma rohkem kui üks komisjoni esindaja, et komisjon saaks anda tugeva panuse instituudi toimimisse. Nõukogu leidis, et komisjoni esindaja peaks osalema ka täitevbüroo töös.
- nõukogu nõustus komisjoniga, et haldusnõukokku peaks kuuluma kolm hääleõiguseta liiget, kes esindaksid tööturu osapooli ja üht asjaomast ühenduse tasandi valitsusvälist organisatsiooni.

Tuleks ka märkida, et nõukogu seisukoht haldusnõukogu koosseisu osas kajastab teiste ühenduse agentuuride või asutuste suhtes minevikus üldiselt võetud horisontaalset lähenemisviisi. Kuigi mitmed delegatsioonid olid valmis instituudi suhtelist väiksust ja tagasihoidlikku elarvet silmas pidades oma seisukohta üle vaatama, tunnistati, et hetkel on võimatu hinnata, kas väiksem haldusnõukogu koos suure nõuandva foorumiga oleks tõhusam kui kõiki osapooli esindav haldusnõukogu, mida abistaks väike büroo. Lisaks sellele oleks sellise väikese büroo loomine, mis võiks kokku tulla sagedamini kui haldusnõukogu, oluline aspekt instituudi kulu-tõhususe tagamisel.

— *Meeste ja naiste esindatus: 40 % kvoot (muudatusettepanek 39, artikli 10 lõige 2)*

Nõukogu toetab meeste ja naiste haldusnõukogus tasakaalustatud esindatuse põhimõtet ühises seisukohas esitatud kujul. Sellest hoolimata ei soovi nõukogu asjatult takistada instituudi toimimist kohustusliku kvoodi olemasoluga, mida võib praktikas olla raske täita, arvestades, et hetkel on soolise võrdõiguslikkuse poliitikaga üldiselt seotud rohkem naisi kui mehi. Kuigi meeste ja naiste võrdse esindatuse saavutamine on oluline ning valdkonda püütakse kaasata rohkem mehi, leiab nõukogu, et oluline on võtta arvesse ka haldusnõukogu liikmete kogemusi ja pädevust soolise võrdõiguslikkuse vallas.

- Nõuandev foorum (muudatusettepanekud 67 & 83, 68 & 84 ja 51, komisjoni esialgse ettepaneku artikkel 12)

Leiti, et nõukogu poolt eelistatud stsenaariumi korral, mille puhul suurt haldusnõukogu abistab väike büroo, ei oleks komisjoni ja parlamendi poolt ettenähtud nõuandvat foorumit enam vaja. Eesmärgiga tagada, et instituut saaks ära kasutada liikmesriikide väärtuslikke erialaseid teadmisi, asutatakse ühise seiskoha artikliga 3 parlamendi taotlusel soolise võrdõiguslikkuse Euroopa võrgustik ning nähakse ette "iga-aastane kohtumine liikmesriikide soolise võrdõiguslikkusega tegelevate pädevate asutuste ekspertidele".

3. **Muud nõukogu tehtud muudatused**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahelise õiguskeelise menetluse käigus lepiti kokku mitmetes muudes väikestes õiguslikku või keelelist laadi tehnilistes muudatustes.

IV. JÄRELDUS

Nõukogu leiab, et vaatamata haldusnõukogu koosseisu puudutavatele lahkarvamustele on ühine seisukoht kooskõlas komisjoni muudetud ettepaneku põhieesmärkidega.

NÕUKOGU ÜHINE SEISUKOHT (EÜ) nr 26/2006,

25. september 2006,

eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu ... otsus nr .../2006/EÜ, millega luuakse ajavahemikuks 2007-2013 programm "Kodanike Euroopa", et edendada Euroopa kodanikuaktiivsust

(2006/C 295 E/04)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikleid 151 ja 308,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ⁽²⁾,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ⁽³⁾

ning arvestades järgmist:

- (1) Asutamislepinguga kehtestatakse liidu kodakondsus, mis täiendab vastavate liikmesriikide kodakondsust. See on oluline element Euroopa integratsiooni tugevdamisel ja kindlustamisel.
- (2) Ühendus peaks kodanikke täies ulatuses teadvustama nende Euroopa kodakondsusest, samuti selle eelistest ning õigustest ja kohustustest, mida tuleb subsidiaarsust arvesse võttes sidususe huvides edendada.
- (3) Eriti kiiresti on Euroopa kodanikele vaja nende Euroopa Liidu kodakondsust teadvustada seoses Brüsselis 16 ja 17. juunil 2005 kogunenud Euroopa Ülemkogu algatatud laialdase aruteluga Euroopa tuleviku üle. Seepärast peaks programm "Kodanike Euroopa" täiendama teisi samalaadseid algatusi, kuid mitte neid dubleerima.
- (4) Selleks, et kodanikud saaksid täielikult toetada Euroopa integratsiooni, tuleks panna rohkem rõhku nende ühistele väärtustele, ajaloole ja kultuurile, mis on võtmeelementid nende kuulumisel vabaduse, demokraatia ning inimõiguste, kultuurilise mitmekesisuse, sallivuse ja solidaarsuse austamise põhimõtetele tuginevasse, 7. detsembril 2000 välja kuulutatud Euroopa Liidu Põhiõiguste Hartaga ⁽⁴⁾ kooskõlas olevasse ühiskonda.

(5) Kodanikuaktiivsuse innustamine ei ole võtmelement mitte ainult rassismi-, ksenofoobia- ja sallimatusevastase võitluse, vaid ka ühtekuuluvuse ja demokraatia arengu tugevdamisel.

(6) ELi informatsiooni- ja kommunikatsioonistrateegia kontekstis peaks olema tagatud vastavate meetmete laialdane levik ja suur mõju.

(7) Selleks, et tuua Euroopa oma kodanikele lähemale ning võimaldada neil täielikult osaleda üha tihedamalt kokku kasvava Euroopa ülesehitamises, tuleb jõuda osalevate riikide kõigi kodanikeni ja seadusjärgsete elanikeni ning kaasata nad riikidevahelisse vahetusse ja koostöösse, andes panuse ühiste Euroopa ideaalide juurde kuulumise tunde arendamisse.

(8) Euroopa Parlament leidis oma 1988. aastal vastu võetud resolutsioonis, et on soovitav rohkem pingutada, et tugevdada kontakte eri liikmesriikide kodanike vahel, ning märkis, et Euroopa Liidu eritoetus eri liikmesriikide kohalike omavalitsuste vaheliste mestimisprojektide väljatöötamiseks on ratsionaalne ja soovitav.

(9) Euroopa Ülemkogu on mitmel puhul tunnistanud vajadust viia Euroopa Liit ja selle institutsioonid liikmesriikide kodanikele lähemale. Ülemkogu on innustanud liidu institutsioone pidama ja soodustama avatud, läbipaistvat ja korrapärast dialoogi organiseerunud kodanikuühiskonnaga ning seega edendama kodanike osalemist avalikus elus ja otsuste tegemisel, rõhutades samal ajal põhiväärtusi, mida Euroopa kodanikud jagavad.

(10) Nõukogu kehtestas oma 26. jaanuari 2004. aasta otsuses 2004/100/EÜ, millega luuakse ühenduse tegevusprogramm aktiivse Euroopa Liidu kodakondsuse edendamiseks (kodanike osalus) ⁽⁵⁾, tegevuskava, mis on kinnitanud vajadust edendada jätkuvat dialoogi kodanikuühiskonna organisatsioonidega ja kohalike omavalitsustega ning toetada kodanike aktiivset kaasamist.

⁽¹⁾ ELT C 28, 3.2.2006, lk 29.

⁽²⁾ ELT C 115, 16.5.2006, lk 81.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 5. aprilli 2006. aasta arvamus (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata), nõukogu 25. september 2006. aasta ühine seisukoht ja Euroopa Parlamendi ... seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata).

⁽⁴⁾ EÜT C 364, 18.12.2000, lk 1.

⁽⁵⁾ ELT L 30, 4.2.2004, lk 6.

- (11) Riikidevahelise ja valdkondadeülese mõõtmega kodanikuprojektid on olulised vahendid, et jõuda kodanikeni ning edendada Euroopa-teadvust, Euroopa poliitilist integratsiooni, sotsiaalset kaasatust ja vastastikust mõistmist.
- (12) Euroopa, riikide ja kohaliku tasandi kodanikuühiskonna organisatsioonid on olulised kodanike aktiivseks osalemiseks ühiskonnas ning aitavad elavdada avaliku elu kõiki aspekte. Nad on ka vahendajateks Euroopa ja tema kodanike vahel. Seepärast tuleks soodustada ja innustada nende riikidevahelist koostööd.
- (13) Euroopa poliitika uurimisorganisatsioonid võivad anda ideid ja mõtteid Euroopa tasandil mõttevahetuse pidamiseks. Seetõttu on ka soovitatav ühenduslülina Euroopa institutsioonide ja kodanike vahel toetada meetmeid, mis väljendavad nende pühendumust Euroopa identiteedi ja kodakondsuse loomisele ning kehtestada selleks läbipaistvate kriteeriumidega menetlused info- ja vahetusvõrgustike edendamiseks.
- (14) Samuti on oluline jätkata tegevust, mille Euroopa Liit algatas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta otsuse nr 792/2004/EÜ raames, millega luuakse ühenduse tegevusprogramm Euroopa tasandil kultuuri valdkonnas tegutsevate asutuste edendamiseks⁽¹⁾, et säilitada ja mälestada peamisi küüditamistega seotud objekte ja arhiive; sellega saab hoida teadlikkust teise maailmasõja koguulatusest ja traagilistest tagajärgedest ning soodustada üldist ajaloo mäletamist, et jätta minevik seljataha ja ehitada tulevikku.
- (15) 7. — 9. detsembril 2000 Nice's kogunenud Euroopa Ülemkogu poolt vastu võetud avalduses spordi kohta märgiti, et “kuigi ühendusel ei ole selles valdkonnas otseid volitusi, peab ta asutamislepingu erinevate sätete alusel tegutsemisel arvesse võtma spordile omaseid sotsiaalseid, hariduslikke ja kultuurilisi funktsioone”.
- (16) Erilist tähelepanu tuleks pöörata kõigi liikmesriikide kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide tasakaalustatud integreerimisele riikidevahelistesse projektidesse ja tegevustesse.
- (17) Kandidaatriigid ja EFTA riigid, mis on EMP lepingu osapooled, on tunnustatud kui ühenduse programmide võimalikud osalejad vastavalt nende riikidega sõlmitud lepingutele.
- (18) 19. ja 20. juuni 2003. aastal Thessalonikis kokku tulnud Euroopa Ülemkogu võttis vastu “Lääne-Balkanit käsitlevad Thessaloniki tegevussuunised: Euroopa integratsiooni poole”, milles kutsutakse Lääne-Balkani riike osalema ühenduse programmides ja ametites; seepärast tuleks Lääne-Balkani riike tunnustada kui võimalikke osalejaid ühenduse programmides.
- (19) Programmi tuleks koostöös komisjoni ja liikmesriikidega korrapäraselt seirata ja sõltumatult hinnata, et võimaldada meetmete korrakohaseks rakendamiseks vajalikku kohandamist.
- (20) Programmi seire ja hindamise menetlustes tuleks kasutada konkreetseid, mõõdetavaid, saavutatavaid, asjakohaseid ja tähtjalisi eesmärke ja näitajaid.
- (21) Ühenduse finantsshuve kaitsvaid määrusi — nõukogu 25. juuni 2002. aasta määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, mis käsitleb Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust⁽²⁾ (edaspidi “finantsmäärus”), ja komisjoni 19. novembri 2002. aasta määrust (EÜ, Euratom) nr 2342/2002, millega kehtestatakse Euroopa ühenduste üldelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust käsitleva nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002⁽³⁾ üksikasjalikud rakenduseeskirjad — tuleb kohaldada, arvestades eelarvevahendite lihtsuse ja järjepidevuse põhimõtteid, selliste juhtude arvu piirangut, mille puhul komisjon võtab otsese vastutuse nende rakendamise ja juhtimise eest, ning vahendite hulga ja nende kasutamise seotud halduskoormuse nõutavat proportsionaalsust.
- (22) Tuleks võtta ka asjakohased meetmed, et hoida ära eeskirjade eiramisi ja pettust ning saada tagasi kaotatud või valesti makstud või kasutatud vahendid.
- (23) Usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet järgides võib programmi elluviimist lihtsustada, kasutades selleks üldsummas rahastamist ja lähtudes kas programmis osalejatele määratud toetusest või ühenduse toetusest programmi haldamiseks riiklikul tasandil loodud struktuuridele.
- (24) Otsusega sätestatakse kogu programmi kehtivuse ajaks rahastamispakett, mis on eelarvepädevale institutsioonile iga-aastases eelarveprotsessis peamiseks juhiseks 17. mai 2006. aasta institutsioonidevahelise kokkulepe Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel eelarvedistsipliini ja usaldusväärse finantsjuhtimise kohta⁽⁴⁾ punkti 37 tähenduses.

⁽¹⁾ ELT L 138, 30.4.2004, lk 40.

⁽²⁾ EÜT L 248, 16.09.2002, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 357, 31.12.2002, lk 1. Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ, Euratom) nr 1248/2006 (ELT L 227, 19.8.2006, lk 3).

⁽⁴⁾ ELT C 139, 14.6.2006, lk 1.

- (25) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke ei saa liikmesriigid täiel määral saavutada, ja need on programmi tegevuste ja meetmete riikidevahelise ja mitmepoolse laadi tõttu paremini saavutatavad ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev otsus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (26) Käesoleva otsuse rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused ⁽¹⁾.
- (27) Üleminekumeetmed enne 31. detsembrist 2006 algatatud meetmete kontrollimiseks tuleks võtta vastu vastavalt otsusele 2004/100/EÜ,
- a) viia kokku inimesi kohalikest kogukondadest üle Euroopa, et jagada ja vahetada kogemusi, arvamusi ja väärtusi, õppida ajaloost ning valmistuda tulevikuks;
- b) edendada Euroopa kodakondsuse ja demokraatiaga, jagatud väärtuste, ühise ajaloo ja kultuuriga seotud tegevust, mõttevahetust ja arutelu Euroopa tasandil kodanikuühiskonna organisatsioonide koostöö kaudu;
- c) tuua Euroopa oma kodanikele lähemale, edendades euroopalikke väärtusi ja saavutusi, hoides samas mälestust Euroopa minevikust;
- d) soodustada kõigi osalevate riikide kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahelist suhtlust, aidates kaasa kultuuridevahelisele dialoogile ja rõhutada nii Euroopa mitmekesisust kui ka ühtsust, pöörates erilist tähelepanu tegevustele, mille eesmärk on tugevdada sidet enne 2004. aasta 30. aprilli Euroopa Liiduga ühinenud liikmesriikide ja pärast seda kuupäeva ühinenud liikmesriikide kodanike vahel.

ON TEINUD JÄRGMISE OTSUSE:

Artikkel 3

Artikkel 1

Programmi sisu ja reguleerimisala

- Käesoleva otsusega luuakse programm "Kodanike Euroopa" (edaspidi "programm") ajavahemikuks 1. jaanuarist 2007 kuni 31. detsembrini 2013.
- Programm aitab saavutada järgmisi üldeesmärke:
 - anda kodanikele võimalus tegutseda koos ja osaleda üha tihedamalt kokku kasvava sellise Euroopa ehitamisel, mis on demokraatlik ja orienteeritud maailmale, mida ühendab ja rikastab selle kultuuriline mitmekesisus, ning seega arendada Euroopa Liidu kodakondsust;
 - arendada Euroopa identiteeti, mis põhineb ühistel väärtustel, ajalool ja kultuuril;
 - aidata kaasa sellele, et kodanikud tunnetaksid Euroopa Liitu omasena;
 - parandada vastastikust mõistmist Euroopa kodanike vahel, austades ja edendades kultuurilist ja keelelist mitmekesisust ning aidates samal ajal kaasa kultuuridevahelisele dialoogile.

Artikkel 2

Programmi erieesmärgid

Programmil on järgmised erieesmärgid, mis vastavad asutamislepingu põhieesmärkidele ja mis viiakse ellu riikidevaheliselt:

⁽¹⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23. Otsust on muudetud otsusega 2006/512/EÜ (EÜT L 200, 22.7.2006, lk 11).

Meetmed

- Programmi eesmärkide poole püüdemiseks toetatakse järgmisi meetmeid, mille üksikasjad on esitatud lisa I osas:
 - "Aktiivsed Euroopa kodanikud", mis hõlmab:
 - sõpruslinna;
 - kodanike projekte ja toetusmeetmeid;
 - "Aktiivne kodanikuühiskond Euroopas", mis hõlmab:
 - struktuuriabi Euroopa poliitika uurimisorganisatsioonidele (ekspertrühmad);
 - struktuuriabi kodanikuühiskonna organisatsioonidele Euroopa tasandil;
 - toetust kodanikuühiskonna organisatsioonide algatatud projektidele;
 - "Üheskoos Euroopa heaks", mis hõlmab:
 - avalikkuse teravdatud tähelepanu all olevaid üritusi nagu mälestuse jäädvustamised, auhindade jagamine, kunstisündmused, üleeuroopalised konverentsid;
 - uuringuid, vaatlusi ja arvamusküsitlusi;
 - teavitamis- ja teabelevitamisvahendeid;

d) "Euroopa mäletab", mis hõlmab:

— küüditamistega seotud peamiste objektide ja arhiivide säilitamist ning ohvrite mälestamist.

2. Iga meetme puhul võidakse pidada esmatähtsaks kõigi liikmesriikide kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide tasakaalustatud integreerimist, nagu on sätestatud artikli 2 punktis d esitatud erieesmärgis.

Artikkel 4

Ühenduse meetmete vorm

1. Ühenduse meetmeteks võivad olla toetused või riigihankelepingud.
2. Ühenduse toetusi võib anda eri vormides, nt tegevustoetused, meetmetoetused, stipendiumid, auhinnad.
3. Riigihankelepingud hõlmavad teenuste ostmist, nt ürituste korraldamine, uuringud ja teadustöö, teavitamis- ja teabelevitamisvahendid, järelevalve ja hindamine.
4. Ühenduse toetuse saamise tingimustele vastamiseks peavad toetusesaajad vastama lisa II osas sätestatud nõuetele.

Artikkel 5

Programmis osalemine

Programmis võivad osaleda järgmised riigid (edaspidi "osalevad riigid"):

- a) liikmesriigid;
- b) EFTA riigid, kes on Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalised kooskõlas nimetatud lepingu sätetega;
- c) kandidaatriigid, kes saavad abi ühinemiseelse strateegia raames, kooskõlas üldpõhimõtete ja üldtingimustega, mis on ette nähtud raamlepingutes nende riikide osalemiseks ühenduse programmides;
- d) Lääne-Balkani riigid kooskõlas korraga, mis kehtestatakse nende riikide puhul nende ühenduse programmides osalemise üldpõhimõtteid käsitlevate raamlepingute alusel.

Artikkel 6

Juurdepäas programmile

Programmis võivad osaleda kõik sidusrühmad, kes edendavad Euroopa kodanikuaktiivsust, eelkõige kohalikud omavalitsused ja organisatsioonid, Euroopa poliitika uurimisorganisatsioonid (ekspertrühmad), kodanike rühmitused ja muud kodanikuühiskonna organisatsioonid.

Artikkel 7

Koostöö rahvusvaheliste organisatsioonidega

Programmiga võib hõlmata Euroopa kodanikuaktiivsuse alaseid ühiseid ja uuenduslikke tegevusi koos asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega, nagu Euroopa Nõukogu ja UNESCO, ühiste panuste alusel ja kooskõlas finantsmäärusega ning iga institutsiooni või organisatsiooni erinevate eeskirjadega.

Artikkel 8

Rakendusmeetmed

1. Komisjon võtab programmi rakendamiseks vajalikud meetmed vastu kooskõlas lisa sätetega.
2. Artikli 9 lõikes 2 osutatud menetluse kohaselt võetakse vastu järgmised meetmed:
 - a) programmi rakenduskord, sealhulgas aasta tööplan, valikukriteeriumid ja valikumenetlused;
 - b) programmi erinevate meetmete omavaheline üldine tasakaalustamine;
 - c) programmi järelevalve ja hindamise kord.
 - d) rahaline toetus (summa, kestus, jaotus ja toetuse saajad), mille ühendus annab kõigi tegevustoetuste ja mitmeaastaste mestimiskokkulepete rahastamiseks meetme 1 raames ning avalikkuse teravdatud tähelepanu all olevatele üritustele meetme 3 raames.
3. Kõik muud programmi rakendamiseks vajalikud meetmed võetakse vastu artikli 9 lõikes 3 osutatud menetluse kohaselt.
4. Lõikes 2 nimetatud menetluse raames võib komisjon koostada juhised iga lisa nimetatud meetme jaoks, et kohandada programmi vastavalt prioriteetide mis tahes muudatustele Euroopa kodanikuaktiivsuse valdkonnas.

Artikkel 9

Komitee

1. Komisjoni abistab komitee.
2. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 4 ja 7, võttes arvesse selle artikli 8 sätteid.

Tähtajaks otsuse 1999/468/EÜ artikli 4 lõike 3 tähenduses määratakse kaks kuud.

3. Kui viidatakse käesolevale lõikele, kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 3 ja 7, võttes arvesse selle artikli 8 sätteid.

4. Komitee võtab vastu oma töökorra.

Artikkel 10

Kooskõla ühenduse ja Euroopa Liidu muude vahenditega

1. Komisjon tagab kooskõla ja vastastikuse täiendavuse käesoleva programmi ning muude ühenduse tegevusvaldkondade vahendite vahel, eelkõige hariduse, kutsehariduse, kultuuri, noorte, spordi, keskkonna, audiovisuaalse sektori ja meedia, põhiõiguste- ja vabaduste, sotsiaalse kaasatuse, soolise võrdõiguslikkuse, diskrimineerimise kõikide vormide, rassismi ja ksenofoobia vastu võitlemise, teadusuuringute, infoühiskonna ning ühenduse välistegevuse (eelkõige Euroopa naabruspoliitika tasandil) valdkonnas.

2. Programmil võivad olla muude ühenduse ja Euroopa Liidu vahenditega ühised rahalised vahendid, et rakendada meetmeid, mis täidavad nii käesoleva programmi kui asjaomaste muude vahendite eesmärke.

Artikkel 11

Rahastamispakett

1. Programmi rakendamise eelarveks artiklis 1 nimetatud ajavahemikul nähakse ette 190 miljonit eurot ⁽¹⁾.

2. Eelarvepädevad institutsioonid kinnitavad iga-aastased assigneeringud finantsraamistiku piires.

Artikkel 12

Finantssätted

1. Rahaline abi antakse toetusena juriidilistele isikutele. Sõltuvalt meetme laadist ja eesmärgist võib toetusi anda ka füüsilistele isikutele.

2. Komisjon võib anda füüsilistele või juriidilistele isikutele programmi raames teostatud meetmete või projektide eest auhindu.

3. Vastavalt määruse (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 artiklile 181 ning sõltuvalt meetme laadist võib lubada kindlasummalist rahastamist ja/või ühikukulu määrade kohaldamist.

⁽¹⁾ Summa põhineb 2004. aasta arvudel ja seda võib inflatsiooni arvessevõtmiseks tehniliselt kohandada.

4. Võidakse lubada mitterahalist kaasfinantseerimist.

5. Komisjon võib sõltuvalt toetusesaaja ja meetme oadusest otsustada vabastada toetusesaaja kavandatud meetme või tööprogrammi täitmiseks nõutava kutsealase pädevuse ja kvalifikatsiooni tõendamisest.

6. Toetusesaaja poolt esitatava teabe hulka võib piirata väikeste toetuste puhul.

7. Teatud juhtudel, nagu väikese toetuse andmise korral, ei pea toetusesaaja tõendama oma finantssuutlikkust kavandatava projekti või tööprogrammi elluviimiseks.

8. Käesoleva programmi alusel neile asutustele antud tegevustoetusi, kes tegutsevad Euroopa Liidu üldistes huvides vastavalt määruse (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 artiklile 162, ei vahendata automaatselt nende korduva andmise korral.

Artikkel 13

Ühenduse finantshuvide kaitse

1. Komisjon tagab, et käesoleva otsuse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse ühenduse finantshuve pettust, korruptsiooni ja muud ebaseaduslikku tegevust ennetavate meetme kohaldamisega, tõhusa kontrollimisega ja alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning eeskirjade eiramise tuvastamise puhul tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate sanktsioonidega kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta ⁽²⁾, nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrusega (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest ⁽³⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta ⁽⁴⁾.

2. Käesoleva programmi raames rahastatavate ühenduse meetmete puhul tähendab määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artikli 1 lõikes 2 nimetatud eeskirjade eiramine ühenduse õiguse sätete mis tahes rikkumist või majandustegevuses osaleja tegevusest või tegematajätmisest põhjustatud lepingulise kohustuse täitmatajätmist, mis põhjendamatult kuluartikli tõttu kahjustas või oleks võinud kahjustada ühenduste uldeelarvet või mõnda ühenduse täidetavat eelarvet.

⁽²⁾ EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2.

⁽⁴⁾ EÜT L 136, 31.5.1999, lk 1.

3. Komisjon vähendab meetme rahalise toetuse summat, peatab selle väljamaksmise või nõuab selle tagasi, kui ta teeb kindlaks eeskirjade eiramise, kaasa arvatud käesoleva otsuse või kõnealuse rahalise toetuse andmise üksikotsuse või lepingu või kokkuleppe sätete eiramise, või kui ilmneb, et meetet on komisjonilt nõusolekut taotlemata muudetud nii, et see on vastuolus projekti laadi või rakendamise tingimustega.

4. Kui tähtaegadest ei ole kinni peetud või meetme rakendamisel saavutatud edu õigustab ainult osa eraldatud toetuse kasutamist, nõuab komisjon toetusesaajalt kindlaksmääratud tähtaja jooksul selgituse esitamist. Kui toetusesaaja ei anna rahuldavat vastust, võib komisjon ülejäänud rahalise toetuse tühistada ja nõuda juba makstud summade tagasimaksmist.

5. Iga põhjendamatu väljamakse tuleb komisjonile tagasi maksta. Õigeaegselt tagasi maksmata summadele lisatakse intress finantsmääruses sätestatud tingimustel.

Artikkel 14

Järelevalve ja hindamine

1. Komisjon tagab programmi korrapärase järelevalve. Järelevalve ja hindamiste tulemusi kasutatakse käesoleva programmi rakendamisel. Järelevalve hõlmab eelkõige lõike 3 punktides a ja c nimetatud aruannete koostamist.

Erieesmärgid võib läbi vaadata kooskõlas asutamislepingu artikliga 251.

2. Komisjon tagab programmi korrapärase ja sõltumatu välishindamise ning annab Euroopa Parlamendile korrapäraselt aru.

3. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele:

a) hiljemalt 31. detsembriks 2010 hindamise vahearuaande programmi rakendamisel saavutatud tulemuste ning raken-

damisega seotud kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete aspektide kohta;

b) hiljemalt 31. detsembriks 2011 teatise programmi jätkumise kohta;

c) hiljemalt 31. detsembriks 2015 järeelhindamise aruande.

Artikkel 15

Üleminekusäte

Vastavalt otsusele 2004/100/EÜ reguleerib kõnealune otsus enne 31. detsembrit 2006 võetud meetmeid kuni nende lõpuleviimiseni.

Vastavalt finantsmääruse artiklis 18 sätestatule võib programmile teha kättesaadavaks assigneeringud, mis vastavad eraldatud tuludele ebaõigesti makstud summade tagasimaksmisest otsuse 2004/100/EÜ kohaselt.

Artikkel 16

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Otsust kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2007.

... ..

Euroopa Parlamendi nimel
president

...

Nõukogu nimel
eesistuja

...

LISA

I. MEETMETE KIRJELDUS

Täiendav teave programmile juurdepääsu kohta

Artiklis 6 nimetatud kodanikuühiskonna organisatsioonide hulka võivad muu hulgas kuuluda ametiühingud, haridusasutused, vabatahtliku töö ja harrastusspordi valdkonnas tegutsevad organisatsioonid.

1. MEEDE: Aktiivsed Euroopa kodanikud

Kõnealune meede moodustab programmi selle osa, mis on spetsiaalselt suunatud kodanikke hõlmavatele tegevustele. Need tegevused kuuluvad kahe järgmise meetmeliigi alla:

Sõpruslinnad

See meede on suunatud tegevustele, mis hõlmavad või edendavad Euroopa kodanike otsekontakte nende osalemisel sõpruslinnade tegevuses. Need võivad olla ühekordsed või esmakordsed tegevused või esineda struktureeritud, mitmeaastaste, mitmepoolsete lepingutena, mis järgivad kindlaksmääratud programmi ja koosnevad mitmest tegevusest, alates kodanike kohtumistest kuni üldist huvi pakkuvatel teemadel toimuvate erikonverentside või -seminarideni (koos vastavate väljaannetega), mis korraldatakse sõpruslinnade tegevuse raames. See meede aitab aktiivselt kaasa vastastikuse tundmise ja mõistmise tugevdamisele kodanike ja kultuuride vahel.

Aastateks 2007, 2008 ja 2009 võib struktuuritoetust anda otse Euroopa Omavalitsuste ja Regioonide Nõukogule (CEMR), s.o organisatsioonile, mille eesmärk on tegutseda Euroopa üldistes huvides ja mis tegutseb sõpruslinnade valdkonnas.

Kodanike projektid ja toetusmeetmed

Kõnealuse meetmega toetatakse mitmeid riikidevahelise ja valdkonnaülese mõõtmega projekte, millesse kodanikud on otse kaasatud. Prioriteet kuulub kohaliku tasandi osalemise innustamisele suunatud projektidele. Selliste projektidega otsitakse uuenduslike lähenemisviiside kaudu võimalikke vastuseid väljaselgitatud vajadustele ning nende ulatus ja rakendusala sõltub ühiskonna arengutest. Soodustatakse uute tehnoloogiate, eriti infoühiskonna tehnoloogiate kasutamist. Need projektid ühendavad eri taustaga kodanikke, kes teevad koostööd või arutlevad ühiste Euroopa teemade üle, arendades sellega vastastikust arusaamist ning tõstes teadlikkust Euroopa integratsiooniprotsessist.

Sõpruslinnade ja kodanike projektide parandamiseks on vaja töötada välja ka toetusmeetmed parimate tavade vahetamiseks, liita kohaliku ja piirkondliku tasandi sidusrühmade (sh avaliku võimu asutuste) kogemused ning arendada näiteks koolituse kaudu uusi oskusi.

Soovituslikult kulutatakse sellele meetmele vähemalt 47 % programmi kogueelarvest.

2. MEEDE: Aktiivne kodanikuühiskond Euroopas

Struktuuriabi Euroopa poliitika uurimisorganisatsioonidele (ekspertühmad)

Asutused, kes pakuvad uusi ideid ja mõtteid Euroopa teemadel, on olulised institutsioonide koostööpartnerid, kes suudavad anda ELi institutsioonidele sõltumatuid strateegilisi, valdkonnaüleseid soovitusi. Nad võivad läbi viia tegevusi, mis pakuvad ainet eelkõige Euroopa Liidu kodakondsuse ning Euroopa väärtuste ja kultuuri teemalisele mõttevahetusele. Kõnealuse meetme eesmärk on tugevdada selliste organisatsioonide institutsioonilist suutlikkust, mis on esindavat laadi, pakuvad tõelist Euroopa lisaväärtust, suudavad avaldada olulist mitmekordistavat mõju ning on lisaks võimelised tegema koostööd käesoleva programmi teiste toetusesaajatega. Üleeuroopaliste võrgustike tugevdamine on selle valdkonna oluline element. Toetusi võib anda mitmeaastaste tööprogrammide alusel, mis koondavad eri teemasid või tegevusi.

Aastateks 2007, 2008 ja 2009 võib struktuuritoetust anda otse ühingule *Groupement d'études et de recherches Notre Europe* ja instituudile *Institut für Europäische Politik* kui asutustele, mille eesmärk on tegutseda Euroopa üldistes huvides.

Struktuuriabi kodanikuühiskonna organisatsioonidele Euroopa tasandil

Kodanikuühiskonna organisatsioonidel on väga oluline roll kodanike kaasamisel ühiskondlikku, haridus- ja kultuurialasesse ning poliitilisse tegevusse, mis ühtlasi tähendab nende osalemist ühiskonnas. Neid on vaja ja nad peavad suutma Euroopa tasandil tegutseda ning koostööd teha. Samuti peavad nad suutma konsulteerimise kaudu osa võtta poliitika kujundamisest. Käesolev meede annab neile võime ja stabiilsuse tegutsemiseks valdkondadeülelselt ja horisontaalselt oma liikmete ja Euroopa tasandi kodanikuühiskonna jaoks riikidevaheliste katalüsaatoritena ning aitab seega kaasa programmi eesmärkide saavutamisele. Üleeuroopaliste võrgustike ja ühingute tugevdamine on selle valdkonna oluline element. Toetusi võib anda mitmeaastaste tööprogrammide alusel, mis koondavad eri teemasid või tegevusi.

Aastateks 2007, 2008 ja 2009 võib struktuuriotrust anda otse kolmele asutusele, mille eesmärk on tegutseda Euroopa üldistes huvides: Euroopa Sotsiaalsete Valitsusväliste Organisatsioonide Platvorm, Euroopa Liikumine ning Euroopa Pögenike ja Pagulaste Nõukogu.

Toetus kodanikuühiskonna organisatsioonide algatatud projektidele

Kohaliku, piirkondliku, riikliku või Euroopa tasandi kodanikuühiskonna organisatsioonid kaasavad kodanikke või esindavad nende huve mõttevahetuse, väljaannete, propageerimise ja muude konkreetsete riikidevaheliste projektide kaudu. Kodanikuühiskonna organisatsioonide tegevusse Euroopa mõõtme lisamine või sellele tuginemine võimaldab neil suurendada oma suutlikkust ning jõuda laiemale publikuni. Otsene koostöö eri liikmesriikide kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel aitab kaasa eri kultuuride ja vaatenurkade vastastikusele mõistmisele ning ühiste murede ja väärtuste äratundmisele. Kuigi see võib toimuda üksikute projektide kujul, tagab pikaajalisem lähenemine ka jätku-suutlikuma mõju ning võrgustike ja koostoime arengu.

Soovituslikult kulutatakse sellele meetmele ligikaudu 29 % programmi kogueelarvest.

3. MEEDE: Üheskoos Euroopa heaks

Avalikkuse teravdatud tähelepanu all olevad üritused

Selle meetmega toetatakse Komisjoni poolt, vajaduse korral koostöös liikmesriikide või muude asjaomaste partneritega korraldatud üritusi, mis on sisult ja haardelt ulatuslikud, leiavad eurooplastes sügavat vastukaja, aitavad neis süvendada ühtekuuluvustunnet, teadvustavad neile Euroopa Liidu ajalugu, saavutusi ja väärtusi, kaasavad neid kultuuridevahelise dialoogi ning aitavad kaasa nende Euroopa identiteedi arendamisele.

Need üritused võivad olla ajalooliste sündmuste jäädvustamine, Euroopa saavutuste tähistamine, kunstisündmused, teatavate teemade käsitlemine üldsuse teadlikkuse tõstmiseks, üleeuroopalised konverentsid ning eriliste saavutuste eest auhindade andmine. Soodustatakse uute tehnoloogiate, eriti infoühiskonna tehnoloogiate kasutamist.

Uuringud

Selleks, et mõista paremini kodanikuaktiivsust Euroopa tasandil, viib komisjon läbi uuringuid, vaatlusi ja arvamusküsitlusi.

Teavitamis- ja teabelevitamisvahendid

Arvestades keskendumist kodanikele ja kodanikuaktiivsuse valdkonna algatuste mitmekesisusele, tuleb vastava Internetiportaali ja muude kanalite kaudu jagada põhjalikku teavet programmi eri tegevuste, muude kodakondsusega seotud Euroopa meetmete ning teiste asjakohaste algatuste kohta.

Aastateks 2007, 2008 ja 2009 võib struktuuriabi anda otse "Association Jean Monnet'le", "Centre européen Robert Schuman'ile" and "Maisons de l'Europe'ile", mis nii riiklikul kui Euroopa tasandil on ühendatud ja mille eesmärk on tegutseda Euroopa üldistes huvides

Soovituslikult kulutatakse sellele meetmele ligikaudu 10 % programmi kogueelarvest.

4. MEEDE: Euroopa Mäletab

Käesoleva meetme raames võib toetada selliseid projekte:

- mille eesmärgiks on säilitada natsistlike massiküüditamiste, endiste koonduslaagrite ja teiste suuremastaabiliste kannatus- ja hukkamispaikadega seotud peamisi objekte ja mälestusmärke ja nimetatud sündmustega seotud dokumentide arhiive ning hoida ohvrite mälestust, samuti mälestust nendest, kes äärmuslikes tingimustes päästsid inimesi holokaustist;
- või mille eesmärgiks on stalinismiga seotud massihukkamiste ja massiküüditamiste ohvrite mälestamine, ja nimetatud sündmustega seotud mälestusmärkide ja dokumentide arhiivide säilitamine.

Soovituslikult kulutatakse sellele meetmele ligikaudu 4 % programmi kogueelarvest.

II. PROGRAMMI JUHTIMINE

Programmi rakendamisel juhendatakse läbipaistvuse põhimõttest ja mitmesugustele organisatsioonidele ja projektidele avatuse põhimõttest. Seetõttu valitakse projekte ja tegevusi üldiselt avalike konkursikutsete kaudu. Erandid on võimalikud üksnes väga erandlikel asjaoludel ning täielikus kooskõlas määruse (EÜ, Euratom) nr 2342/2002 artikli 168 lõike 1 punktidega c ja d.

Programmis arendatakse kokkulepitud eesmärkidel põhineva mitmeaastase partnerluse põhimõtet, tuginedes tulemuste analüüsile, et tagada vastastikune kasu nii kodanikuühiskonnale kui Euroopa Liidule. Käesoleva programmi alusel ühekordse toetuse lepingute kaudu toimuv rahastamine võib kesta maksimaalselt 3 aastat.

Teatavate meetmete puhul võib tekkida vajadus kasutada kaudset tsentraliseeritud juhtimist rakendusasutuse või, eelkõige 1. meetme puhul, riigiasutuse poolt.

Kõiki meetmeid rakendatakse riikidevahelisel tasandil. Need soodustavad kodanike ja ideede liikuvust Euroopa Liidus.

Võrgustiku loomise aspektid ja mitmekordistatava mõjule keskendumine, sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate kasutamine, on olulised ning kajastuvad nii tegevuste laadis kui ka kaasatud organisatsioonide mitmekesisuses. Soodustatakse programmi kaasatud eri huvirühmade vahelise vastastikuse mõju ja koostoime arengut.

Programmi eelarvest võib katta ka kulutusi, mis on seotud programmi haldamiseks ja selle eesmärkide saavutamiseks otseselt vajalike ettevalmistus-, kontrolli-, järelevalve-, auditeerimise ja hindamistegevustega, eelkõige uuringute, kohtumiste, teabetegevusega ja teabe avaldamisega seotud tegevusega ja teabevahetuseks kasutatavate infotehnoloogiarakendustega seotud kulutusi ning muid haldus- või tehnilise toega seonduvaid kulutusi, mida komisjon võib otsustada teha programmi haldamiseks.

Programmi üldhalduskulud peaksid olema proportsionaalsed kõnealuses programmis esitatud eesmärkidega ja soovituslikult moodustama umbes 10 % programmi koguelarvest.

Komisjon võib vastavalt vajadusele läbi viia teavitamise, teabe avaldamise ja levitamise seotud tegevusi, millega tagatakse programmiga toetatavate meetmete laialdane tuntus ja suur mõju.

III. KONTROLL JA AUDITEERIMINE

Käesoleva otsuse kohaselt väljavalitud projektide jaoks kehtestatakse auditeerimise näidissüsteem.

Toetusesaaja peab tegema komisjonile kättesaadavaks kõik kuludega seotud täiendavad dokumendid viieaastaseks ajavahemikuks pärast lõppmakse kuupäeva. Toetusesaaja peab tagama, et vajaduse korral tehakse komisjonile kättesaadavaks kõik partnerite või liikmete valduses olevad täiendavad dokumendid.

Komisjon võib auditeerida toetusrahade kasutamist kas otse oma ametnike või mõne teise tema valitud kvalifitseeritud asutuse vahendusel. Auditeerimist võib teostada kogu lepingu kehtivusajal ja viie aasta jooksul pärast lõppsumma maksmise kuupäeva. Vajaduse korral võib komisjon teha auditeerimistulemuste põhjal tagastamisotsuse.

Komisjoni töötajatel ja komisjoni volitatud välistöötajatel peab olema nõuetekohane juurdepääs toetusesaaja konto- rile ja kogu teabele, sealhulgas selliste auditite teostamiseks vajalikule elektroonilisele teabele.

Kontrollikojal ja Euroopa Pettusevastasel Ametil (OLAF) on samad õigused, eelkõige juurdepääsuõigused, mis komisjonil.

NÕUKOGU PÕHJENDUSED

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon võttis 6. aprillil 2005 vastu ning esitas seejärel Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku EÜ asutamislepingu artiklitel 151 ja 308 põhineva otsuse kohta, millega kehtestatakse programm Euroopa kodanikuaktiivsuse edendamiseks.
2. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas oma arvamuse 26. oktoobril 2005.
3. Regioonide Komitee esitas oma arvamuse 17. novembril 2005.
4. Euroopa Parlament esitas oma arvamuse esimesel lugemisel 5. aprillil 2006.
5. Nõukogu võttis 25. septembril 2006 vastu ühise seisukoha vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 251 lõikele 2.

II. EESMÄRK

1. Komisjoni kavandatud programmi üldised eesmärgid aitavad saavutada järgmist:
 - anda kodanikele võimalus tegutseda koos ja osaleda sellise üha tihedamalt kokku kasvava Euroopa loomisel, mida ühendab ja rikastab selle kultuuriline mitmekesisus;
 - tugevdada Euroopa identiteeti, mis põhineb tunnustatud ühistel väärtustel, ajalool ja kultuuril;
 - parandada vastastikust mõistmist Euroopa kodanike vahel, austades ja tunnustades kultuurilist mitmekesisust ning aidates samal ajal kaasa kultuuridevahelisele dialoogile.
2. Kavandatud erieesmärgid riikidevahelisel tasandil rakendamiseks on järgmised:
 - viia kokku inimesi kohalikest kogukondadest üle Euroopa, et jagada ja vahetada kogemusi, arvamusi ja väärtusi, õppida ajaloost ning valmistuda tulevikuks;
 - edendada Euroopa kodakondsusega seotud tegevust, mõttevahetust ja arutelu Euroopa tasandil kodanikuühiskonna organisatsioonide koostöö kaudu;
 - muuta Euroopa idee kodanike jaoks reaalsemaks, edendades ja tunnustades euroopalikke väärtusi ja saavutusi, hoides samas mälestust Euroopa minevikust;
 - soodustada kõikide liikmesriikide kodanike ja kodanikuühiskonna organisatsioonide tasakaalustatud integreerumist, aidates kaasa kultuuridevahelisele dialoogile ja rõhutades nii Euroopa mitmekesisust kui ka ühtsust, pöörates erilist tähelepanu hiljuti Euroopa Liiduga ühinenud liikmesriikidega seotud tegevustele.

III. ÜHISE SEISUKOHA ANALÜÜS

1. Üldised märkused

Nõukogu ühine seisukoht säilitab endas komisjoni esialgse ettepaneku põhielemendid. Üldiselt on nõukogu, Euroopa Parlament ja komisjon kõnealuse direktiivi suhtes sarnasel arvamusel.

Kolm institutsiooni leppisid 190 miljoni euro suuruses (2004. aasta hindades, summat kohandatakse inflatsiooni arvesse võtmiseks) eelarves kokku 2007.-2013. aasta finantsraamistikku käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe raames.

Nõukogu viis oma ühisesse seisukohta sisse Euroopa Parlamendi idee lisada uus neljas meede, mis on seotud Euroopa ajaloo aktiivse mäletamisega — “Euroopa Mäletab”. Nõukogu vastas samuti positiivselt parlamendi ettepanekule lisada kolm täiendavat “määratud asutust” (mis teeb kokku üheksa), kes saavad programmi raames toetust. Nende üheksa asutuse eristaatus siiski lõpetatakse kolme aasta pärast, et tagada sobiv tasakaal.

Soovitusliku eelarve jaotuse osas on nõukogu püüdnud veelgi rõhutada 1. meetme suhtelist tähtsust (šõpruslinnad ja kodanike projektid) ning sarnaselt parlamendiga püüdnud vähendada programmi haldamiskulusid.

Programmi rakendamise ja komiteemenetlusega seoses laiendas nõukogu korralduskomitee menetlust, et see hõlmaks samuti teatavaid rahalisi toetusi.

2. Euroopa Parlamendi muudatusettepanekud

Nõukogu püüdis ühises seisukohas arvestada Euroopa Parlamendi tõstatatud küsimuste ja prioriteetidega ning nõustus enamikuga parlamendi muudatusettepanekutest.

Muudatusettepanekud 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 24, 25, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 37, 39, 42, 43, 44, 46, 48, 49, 50, 51, 52, 60 ja 61 kiideti heaks täielikult, osaliselt või põhimõtteliselt.

Seoses muudatusettepanekutega 8, 9, 11, 13, 23, 26, 33, 35, 38, 40, 47 ja 53 otsustas nõukogu järgida komisjoni võetud suunda ja ettepanekutega mitte nõustuda.

Muudatusettepanekus 21 tehtud lisandust institutsioonide legitiimsuse kohta peeti mittevajalikuks. Muudatusettepaneku 27 puhul ei soovinud nõukogu ette näha struktuuriabi andmist õiguslikult ebamäärasele "võrgustike ühenduse" mõistele. Muudatusettepanek 36 puudutas programmi eelarvet, mida kolm institutsiooni käsitlesid ja milles nad leppisid kokku finantsperspektiivi suhtes saavutatud kokkuleppe raames. Muudatusettepaneku 41 puhul ei pidanud nõukogu asjakohaseks sõprusspordiklubide korraldatud ürituste esiletõstmist, arvestades, et teisi sektoreid ei ole selles tekstiosas konkreetselt nimetatud; viide spordiorganisatsioonidele on siiski lissasse tehtud. Muudatusettepanek 45 puudutab eelarve jagunemist, mille puhul nõukogu pooldab 1. meetme eelistamist, jättes 2. meetmele eraldatud protsendimäära sarnaseks komisjoni esialgse ettepanekuga.

IV. JÄRELDUS

Nõukogu arwab, et tema ühine seisukoht on tasakaalustatud tekst, milles on täielikult võetud arvesse Euroopa Parlamendi eesmärke, mida viimane oma komisjoni ettepaneku suhtes tehtud muudatusettepanekutega taotleb. Nõukogu loodab saavutada parlamendiga lähimas tulevikus kokkuleppe, et kõnealune otsus vastu võtta.
